

Uvodnik

Jurij Paljk

Evropa se stara

Evropa si tudi glede na demografsko sliko zasluži naziv "stara celina". Delež starejšega prebivalstva v Evropski uniji se povečuje, medtem ko se delež mladega in delovno aktivnega prebivalstva zmanjšuje. Staranje družbe pritiska na finančno vzdržnost pokojninskih sistemov po vsej Evropi, zato so nujne reforme. V zadnjih 50 letih se je pričakovana življenjska doba v EU podaljšala za okoli pet let. Demografske napovedi kažejo, tako je te dni poročala Slovenska tiskovna agencija, da bi se do leta 2060 pričakovana življenjska doba lahko dodatno podaljšala za okoli sedem let. Daljše življenje je eden najpomembnejših dejavnikov za uspešnost evropskih družb, obenem pa staranje prebivalstva botruje izzivom, ki so bistveni za njihova gospodarstva in sisteme socialnega skrbstva. Po podatkih Evropske komisije so zdaj za vsako osebo nad 65 let štiri delovno aktivne osebe, do leta 2060 pa bo to razmerje ob nadaljevanju sedanjih težnj le še ena proti dva. To že ogroža vzdržnost pokojninskih sistemov. Če ljudje zaradi daljše življenjske dobe ne bodo tudi dlje delali, pokojnine verjetno ne bodo več ustrezne. Pritisk na pokojninske sisteme predstavljajo tudi druga dolgotrajna nihanja na trgih dela, kot sta pozno zaposlovanje mladih ter zgodnejše upokojevanje, zlasti pri ženskah. Vpliv negativnih gibanj staranja prebivalstva je še povečala gospodarska in finančna kriza, ki je tudi razkrila nujnost izboljšanja učinkovitosti in varnosti pokojninskih načrtov, ki zagotavljajo dostojno življenje v starosti. Za zagotavljanje pokojnin so odgovorne države članice EU. Njihovi sistemi se med seboj precej razlikujejo, vendar so prilagoditve v zadnjih desetletjih povečale njihovo vzdržnost. Glede na obseg prihodnjih demografskih sprememb bodo v večini držav članic potrebne dodatne reforme za zagotovitev vzdržnosti pokojninskih sistemov. Pokojninske reforme bodo prispevale k doseganju ciljev strategije Evropa 2020 za zaposlovanje in dolgoročno vzdržnost javnih financ. Med drugim več držav, tudi Slovenija, načrtuje zvišanje upokojitvene starosti, kar je lani in letos botrovalo množičnim protestom po Evropi, v Sloveniji pa ima Pahorjeva vlada izjemno malo možnosti, da bo sploh lahko izvedla pokojninsko reformo, saj bo morebitni referendum gotovo pokopal reformo. Kako pereč je ta problem, je izjemno živo prikazal tudi ljubljanski nadškof dr. Anton Stres med svojim odmevnim predavanjem v Centru Bratuž v Gorici, ko je opozoril na nujno spremembo pokojninskega sistema, a je sočasno tudi poudaril, da te spremembe nihče noče, tudi zato, ker je med nami premalo solidarnosti in vzajemnosti. Evropska komisija in Evropski parlament se strinjata, da ni enega samega načina ureditve pokojnin, ki bi bil primeren za vse članice Unije. Francija in Nemčija se po drugi strani zavzemata za večje poenotenje pokojninskih sistemov v članicah Unije, na primer z uskladitvijo upokojitvene starosti. Nekateri danes že govorijo o pokojninski časovni bombi. Glede na ocene je med denarjem, ki ga trenutno namenjamo v pokojninsko blagajno in za zasebno varčevanje za pokojnine, ter med sredstvi, ki jih bomo potrebovali za zagotavljanje primernih pokojnin za naslednjih 40 let, ogromen razkorak. Sedanja kriza pa je po mnenju nekaterih pokazala, da so zanesljive in stabilne le javne in državne pokojnine. Zasebne in pokojninske sheme v podjetjih so po drugi strani podvržene borznim tveganjem. Ljudje smo financirali reševanje velikih bank. Plačujemo za brutalne varčevalne ukrepe tudi v EU. Zdaj pa bi morali krizo sanirati še z zniževanjem pokojnin in višjo upokojitveno starostjo! Že z dosedanjimi pokojninskimi reformami se je povečala revščina med starejšimi. Tudi v Italiji ni nič bolje, saj se ne najde niti en sam politik, ki bi bil pripravljen izgubiti volitve zaradi resne pokojninske reforme, ki bi uredila pokojninski sistem tako, da bi odpravila privilegije tudi za nazaj, predvsem pa prihodnjim rodovom omogočila dostojno starost.

JAPONSKA Potres, cunami in jedrska katastrofa Razdejanje in strah

Neverjetna ujma je 11. marca spravila na kolena vzhodno obalo Japonske. Izjemno hud potres z magnitudo 8,9 stopnje po Richterjevi lestvici, največji v sodobni japonski zgodovini, je nastal v sorazmerno površinskih zemeljskih plasteh z žariščem okrog 170 kilometrov od obale. Tresenje tal je celo pospešilo vrtenje zemlje za 1,6 mikrosekunde. Po podatkih italijanskega inštituta za geofiziko in vulkanologijo pa se je os planeta premaknila za kar deset centimetrov. Infrastrukture na severovzhodni japonski obali so silo potresa večinoma zdržale, nič pa ni pomagalo, ko je večmeterski cunami iz morja segel globoko v notranjost ozemlja: terjal je več tisoč življenjskih žrtev in ogromno škodo. Čeprav je na terenu na tisoče reševalcev, reševanje

otežujejo nemogoče razmere. Več kot 215.000 ljudi na vzhodu in severu Japonske se je zateklo v zasilna zatočišča, med njimi tudi več kot 100.000 ljudi iz prefekture Fukušima, ene od dveh, ki sta bili v potresu najbolj prizadeti. Japonska je mobilizirala 50.000 vojakov in reševalcev, oblasti pa so na prizadeta območja ob Tihem oceanu, kjer so po cunamiju izginili celotni kraji, poslale na stotine ladij, letal in vozil, da bi pomagali pri reševanju in odpravljanju posledic katastrofe. Na pomoč že prihajajo tudi mednarodne reševalne ekipe. Premier Kan, ki si je z letala ogledal prizadeta območja, je izrazil zgroženost nad opustošenjem in ob tem opozoril, da je dan po katastrofi ključen za reševanje življenj. Potres je premier označil za "nacionalno katastrofo brez primere". Japonce je

pozval, naj združijo sile pri odpravljanju posledic opustošenja. Potres je močno prizadel tudi japonsko gospodarstvo. Trije vodilni izdelovalci avtomobilov - Toyota, Nissan in Honda - so sporočili, da so ustavili proizvodnjo v več tovarnah na Japonskem. Še najbolj zaskrbljujoče je dejstvo, da sta potres in cunami resno poškodovala jedrsko centralo v Fukušimi, kjer je prišlo do več eksplozij v jedrskih reaktorjih. Japonska vlada je po nekaj dneh sporočila, da je sosednje dogodkov privedlo do takšne stopnje radioaktivnega sevanja v okolici elektrarne, da je zdravje ljudi ogroženo. Tiskovni predstavnik japonske vlade je povedal, da je sevanje na začetku tedna znašalo 30 milisivertov na območju med reaktorjema številka dve in tri, 400 v bližini tretjega reaktorja in 100 milisivertov v bližini četrtega: tisoč milisivertov povzročijo slabost in bruhanje, medtem ko je doza 5000 milisivertov smrtna za približno polovico tistih, ki bi jo prejele v enem mesecu. Prišlo je do radioaktivnega uhajanja, ki je povzročil velik preplah med ljudmi na Japonskem. In ne samo...

Pogovor

Prof. Martin Kranner obuja spomine na ustanovitev športnega združenja Olympia 3

Predavanje za utrjevanje duha

Nadškof msgr. dr. Anton Stres o vrednotah, ki naj jih kristjan brani in razvija v sodobni evropski družbi 5

Intervju

Tržaški občinski svetnik SSK Igor Švab je spregovoril o zadnjih premikih v upravi župana Dipiazze 11

Lep življenjski mejnik

Silvan Primožič 70-letnik

V prejšnjih dneh je 70. rojstni dan praznoval Silvan Primožič, uveljavljen goriški vinogradnik in aktiven politični delavec. Rodil se je 28. februarja 1941 v kmečki družini, ki je na Oslavju poznana z imenom "pri Karlotovih". Že v otroških letih je moral poprijeti za delo, saj mu je bolezen iztrgala očeta iz domače hiše. S požrtvovalnim delom se je kmetija na Oslavju lepo razvijala. Pridelana vina pa so zadovolila sloves po celem svetu. Leta 1966 se je Silvan Primožič poročil z Liljano Makuc, s katero sta si najprej ustvarila dom v Podgori, kjer sta upravljala vaško gostilno. V zakonu sta se Silvanu in Liljani rodila dva fanta, Marko in Boris. Silvan se je z družino vrnil na Oslavje leta 1978, kjer ima še danes svoj dom in kmetijo. Ob tej pa sta si družino in dom ustvarila tudi oba sinova.

Foto DPD

Silvan Primožič je od vsega začetka pokazal tudi skrb za širše družbeno dogajanje, še posebno za problematiko upravljanja ozemlja, na kate-

rem živimo Slovenci. Dolga leta je bil svetnik v rajonskem svetu Pevma-Štmaver-Oslavje. Leta 1994 je bil v rajonski svet izvoljen kot predstavnik SSK in

občinskih volitev zmagal Vittorio Brancati. Skupaj s Silvanom Primožičem so bili v goriški občinski svet izvoljeni še trije predstavniki SSK: Mara Črnič, Bernard Špacapan in Božidar Tabai, Damijan Terpin pa je prevzel mesto občinskega odbornika. Leta 2006 je Silvan Primožič kandidiral v vrstah SSK na primarnih volitvah za izbiro predsedniškega kandidata leve sredine na pokrajinskih volitvah. Leta 2007 je postal občinski odbornik v odboru župana Brancatija. Silvan Primožič je bil leta 2007 spet izvoljen v goriški občinski svet. Na podlagi dogovora med Demokrasko stranko in SSK je postal podnačelnik svetniške skupine. V vseh teh letih je sodeloval v raznih občinskih komisijah in v razširjenem odboru goriške trgovinske zbornice. Pomembno vlogo še vedno opravlja tudi v pokrajinski Kmečki zvezi. Več let je bil tudi aktiven odbornik v društvu Naš prapor.

prevzel predsedniško funkcijo, ki jo je potem obdržal dva mandata, do leta 2002.

Leta 2002 je bil prvič izvoljen v goriški občinski svet, ko je na

Ob vstopu v SSK je bil Silvan Primožič izvoljen v razne strankarske funkcije in bil član pokrajinskega in deželnega tajništva SSK. Od leta 2008 predseduje pokrajinskemu svetu SSK. Ob lepem življenjskem jubileju mu želimo še veliko zdravih in uspešnih let v podjetnosti in mnogo borbenosti pri uveljavljanju naših pravic v vročem političnem kotlu.

JČ

Deželni svetnik SSK I. Gabrovec o udejanjanju zaščitnega zakona

Preveč je odvisen od "dobre volje" političnih oblasti

Desetletnica sprejetja zaščitnega zakona naj bo vzvod, da se skupaj odločno zavzemamo za spoštovanje zakonskih določil. Na okroglih mizah in debatah, ki se že nekaj tednov zvrščajo kot na tekočem traku, prisostvujemo prej slavospevom zakonu in njegovim protagonistom kot pa neko zdravo, kritično oceno vseh njegovih pomanjkljivosti, ki so se jasno pokazale ali potrdile v že preveč dolgem "testnem" desetletnem obdobju", je prepričan deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je te dni na deželno upravo naslovil dve novi interpelaciji; le-te izpostavljajo primere nespoštovanja zaščitnih določil. V svojem prvem dokumentu

posreduje Gabrovec protest številnih društev, ustanov in posameznikov, ki so prisiljeni, da se na deželne urade obračajo le v italijanskem jeziku. "Naša dežela je statutarno večjezična, kar državljanom samoumevno priznava pravico, da prošnje, pisma in dokumente vlagajo tudi v priznanih manjšinskih jezikih, se pravi v slovenščini, furlanščini in tudi nemščini", poudarja deželni svetnik Gabrovec. Medtem ko je furlanščina tudi pogovorni jezik na večjem delu deželnega območja, se dogaja, da Slovenci lahko v svojem maternem jeziku komunicirajo v glavnem le s pristojnimi slovenskimi funkcionarji na odborništvo za kulturo in manjšinske jezike. "Vsaj drugi urad praviloma odklanja ali v

najbolšem primeru toplo odsvetuje vlaganje prošenj za prispevke v neitalijanskem jeziku, češ da bi to privedlo do bistvenih zamud ali celo do odklona vloge", nadaljuje deželni svetnik Gabrovec, ki predsednika Renza Tonda sprašuje, ali ne bi bilo smiselno in učinkovito, ko bi Dežela že takoj ustanovila vsaj splošno okence v dogovoru med vsemi direkcijami, ki bi posredovalo in sprejemalo vloge in vsak dokument v priznanih manjšinskih jezikih. V drugi interpelaciji deželni svetnik Gabrovec opozarja predsednika Tonda na naši javnosti dobro znan problem dvojezičnih osebnih izkaznic s ponovljenimi serijskimi številkami, ki so povzročile že marsikatero neveščnost. Slovenski predstavnik naglašuje nevarnost, da bi težave zaradi neverjetnih napak v dvojezičnih dokumentih ljudem svetovale, naj nikar ne zahtevajo dvojezičnih izkaznic. Zato Gabrovec poziva deželno vladno, da v rednih stikih, ki jih ima z rimskimi oblastmi, zahteva takojšnjo rešitev neverjetnega problema, ki krši pravice naše narodne skupnosti, smeši državo in postavlja pod vprašaj verodostojnost njenih uradnih dokumentov.

Prejeli smo

O ukinitvi i.podlistka v Primorskem dnevniku
Mnogi člani in prijatelji naših društev so me spraševali, zakaj smo ukinitvi priloge i.podlistek v nedeljskem Primorskem dnevniku. Njim in vsem drugim, ki so telefonirali tako meni osebno kot na sedež, odgovarjam, da o ukinitvi priloge ni odločala Slovenska prosveta. Za izdajo priloge sta se dogovorila SSO in uredništvo Pd. Kot so mi sporočili, je prišlo do ukinitve priloge enostransko s strani uredništva Pd. Pred to odločitve smo bili žal nepričakovano postavljeni vsi, ki smo za to stran skrbeli. Toliko v pojasnilo.

Za Slovensko prosveto
Marij Maver

Pristanišče - Trgovinska zbornica - Župansko mesto

Kdo pravzaprav "ukazuje" v Trstu?

Dogajanja v zadnjih mesecih ponovno postavljajo v ospredje vprašanje, kateri so glavni politični in drugi dejanski centri oblasti v Trstu oziroma kateri izmed teh centrov v večini primerov prevlada pri sprejemanju odločitev glede temeljnih usmeritev globalnega razvoja mesta na raznih področjih ter njegovi stvarni umeščenosti v nov evropski prostor po nedavni odpravi vseh ovir in pregrad, povezanih z mejami in povojnim obdobjem nasploh. V tem nakazanem obdobju so bili namreč stalno v ospredju nekateri problemi, ki so še danes aktualni in sprožajo polemike vseh vrst. Eno takih temeljnih vprašanj je, kako v novih razmerah ovrednotiti pristanišče in njegov naravno zemljepisni položaj na področju nujenja trgovskih in drugih posredovalnih uslug bližnjemu in daljnemu zaledju v

predsednice Pristaniške ustanove predvsem sad trdne politične povezave vplivnih dejavnikov desnosredinske usmeritve in ne predvsem skrb za čim bolj verodostojno vodenje pristanišča. Kot neizogibna posledica opisane izbire se že kažejo nekatere prve poteze novega pristaniškega vodstva, kot je, recimo, težnja po uveljavljanju nekakšne samozadostnosti v nasprotju s čim tesnejšim sodelovanjem predvsem severnojadranskih pristanišč. Tako je, na primer, izzvala kritične ocene odločitev novega vod-

Ljubljano in se zavzela za sodelovanje pri gradnji tretjega pomola v Kopru. Sedaj pa deželni predsednik Tondo in predstavniki rimske vlade hitijo s pojasnjevanjem, da še vedno podpirajo načrt o superpristanišču v Trziču in da preusmeritev naklonjenosti v korist Benetk ni aktualna. Takšno stalno spreminjanje stališč glede omenjenega objekta v Trziču odraža precejšnjo zmedo v odločitvenih vladnih krogih zaradi močnega pritiska Benetk, da okrepijo svojo vodilno vlogo v prometu s kontejnerji. Ob vsem tem pa vse vpletene strani ponavljajo, da so za čim tesnejšo povezavo z vsemi pristanišči v Severnem Jadranu.

Desnosredinska naveza okrog tržaškega dela Ljudstva svobode je še vedno razklana glede izbire svojega uradnega županskega kandidata na že napovedanih volitvah 15. maja. Skupina prvakov, ki jih obvladuje senator Giulio Camber, je namreč skoro plebiscitarno izbrala deželnega svetnika Tononija za županskega kandidata v Trstu. Na drugi strani pa se za kandidaturu od vsega začetka poteguje poslanec in nekdanji deželni pred-

va pristanišča, da izstopi iz vsedržavnega združenja italijanskih pristanišč.

Druga negativna ugotovitev je nejasno ozadje nepričakovane stanja v postopku za ureditve pomembnega načrta za nove razvojne možnosti tržaškega in tržiškega pristanišča z zgraditvijo nove logistične ploščadi v Trziču. Ko je namreč že vse kazalo, da si je načrt bančne skupine Unicredit in ladjarske družbe Maersk pridobil široko podporo države, dežele FJK, tržaške občine in predvsem tukajšnjih gospodarskih dejavnikov, so se v krajevnem tisku pojavile vesti, da se rimska vlada ali vsaj nekatera njena ministristva ogrevajo za gradnjo logistične platforme v Benetkah. To je močno vznemirilo tiste kroge, ki resno načrtujejo tržaško-tržiško ploščadi, ki bi lahko omogočila navezo s pristaniščem v Kopru in Benetkah. Omenjena bančna skupina Unicredit je nato brž navezala stike z

sednik Antonione. Njegovo kandidaturu odločno podpira tržaški župan Dipiazza, ki senatorju Camberju očita, da hoče s svojimi varovanci monopolizirati vodstvene položaje v mestu, potem ko mu je uspelo doseči imenovanje Monassijeve na čelo Pristaniške ustanove in potrditev Paolettija na položaj predsednika Trgovinske zbornice. V minulih dneh je župan Dipiazza posegel pri samem predsedniku Berlusconiju v Rimu v prid Antonionijeve kandidaturi. V prihodnjih dneh bo znano, ali je bil njegov poseg v Rimu uspešen. Govori se, da se mora o spornih županskih kandidaturah v Trstu izreči tudi deželno vodstvo Ljudstva svobode. To pa bi rado končno odločitev prepustilo Rimu. Nekateri menijo, da bi Antonione v primeru izvolitve za župana v Trstu sprostil svoje poslansko mesto v Rimu, ki je zelo vabljivo za marsikatero tržaškega politika.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Duhovnost je najboljša naložba

Če na glas in zares prepričano rečemo, da je duhovnost najboljša naložba, bomo neredko ali kar v večini primerov deležni osuplega pogleda oziroma podcenjujočega nasmeha, češ kaj pa se je temu zgodilo, da misli tako. Da bi bila duhovnost najboljša naložba? Duhovnost je vendar kljub vsemu spoštovanju nekaj neoprijemljivega, medtem ko nas cela vrsta otipljivih stvari nenehno vabi in kliče ter dobesedno zahteva od nas, da poskrbimo za svoje življenje. In prav reševanje povsem otipljivih in življenjskih konkretnih problemov je potemtakem naložba, ki je zares najboljša, ker je nujna, iz česar sledi, da bi bilo še kako dobro, ko bi imeli več denarja in si z njim pomagali ter potem boljše živeli. Kako naj bi vendar bila duhovnost najboljša naložba in kaj nam sploh lahko da, da bi se splačalo vlagati vanjo? In tako se dogaja, da kar naprej podcenjujemo vse, kar ni konkretno in materialno, ter pozabljamo na tisto, kar daje resnično hrano naši duši, čeprav duhovnost zaradi vzgoje ter idejnega prepričanja sicer upoštevamo in nemara celo hvalimo. Praktično se nam zdi nekakšna dodana vrednost, ki pa je preveliko vplivna, da bi v njej videli prodorno dobrino. V resnici pa je prav aktivirana duhovnost tista, ki edina razrešuje najbolj bistvena vprašanja in nam odpira prostore, ki bi nam brez nje ostali za vekomaj zaprti. Le duhovnost lahko v nas vzpostavi notranjo harmonijo in nam podari notranji mir, brez katerega vse materialne dobrine kaj hitro izgubijo ceno. Duhovnost nas reši vkljenjeno-

sti v nagonske nagibe, s katerimi se želimo odmakniti od strahu in ogroženosti v nas. Zaradi tega strahu smo v nenehnem boju za več imetja in denarja, kar bi nam dalo varnost, zaradi tega strahu smo v nenehnem boju za več ugleda, časti ali celo slave, da bi potrdili same sebe. Ne nazadnje smo zaradi tega strahu v nenehnem boju s sočlovekom, saj so drugi ljudje tisti, ki nam preprečujejo dostop do več imetja, do več ugleda in več časti. Toda dar duhovnosti ni samo notranja pomiritev, ampak je tudi pomiritev z vsemi drugimi, s svetom, kakršen je. To seveda ne pomeni, da le s strani opazujemo dogajanja, narobe, podarjen nam je aktivnejši in srečnejši pristop ne samo do naše notranjosti, ampak tudi do drugih. In tu nekje duhovnost odkrije svoj magistralni dar in gre še dlje, namreč da sta iskrena misel in pomoč sočloveku tista prelomna srečna harmonija, ki ji ni primere, saj presega mračno nepomirjenost v nas in jo celo ukinja. Da bi bili iskrena misel in pomoč sočloveku dar tudi zame in bi s tem pridobil tudi jaz, ko pomagam drugim? In vendar je tako: treba je le z vsem svojim bitjem to poskusiti in duhovnost nas bo nagradila z darovi, kakršnih si prej sploh nismo mogli predstavljati in s katerimi nam je vse ostalo navrženo.

Janez Povše

POGOVOR Prof. Martin Kranner

“Cilj nam je zdrav duh v zdravem telesu”

Pred petdesetimi leti je v Gorici nastalo športno združenje Olympia. O nastanku in prvih letih delovanja je spregovoril njen prvi predsednik in od l. 1996 častni predsednik, prof. Martin Kranner. Dvaindevetdesetletni mož, dolgoletni profesor telovadbe, se aktivno ne ukvarja več s športom, a vseeno še vedno vodi telovadbo za tretje življenjsko obdobje.

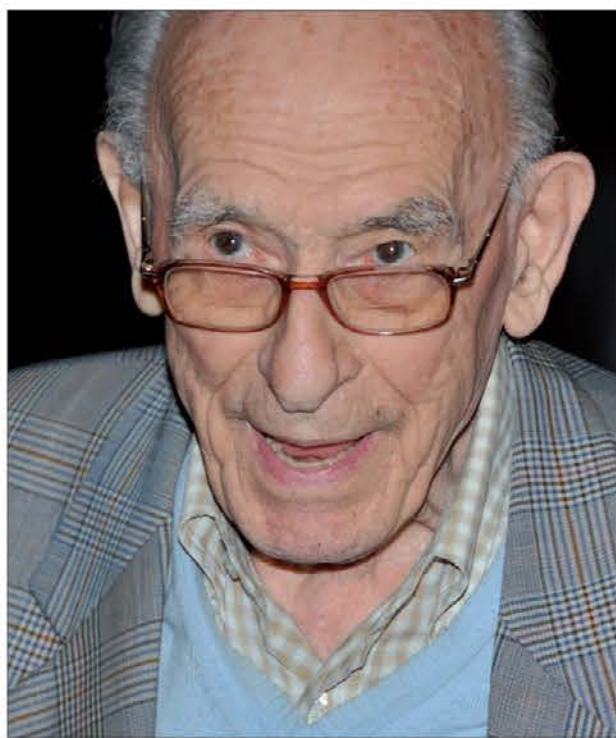
Kako je prišlo do ideje, da bi nastalo športno združenje Olympia?

Pred vojno sem živel v Ljubljani, kjer sem treniral odbojko. Ko sem v šolskem letu 1946/1947 prišel poučevati telovadbo na slovenske šole v Gorici, sem hotel, da bi se dijaki ukvarjali tudi s športom. Ker sem bil doma tako v odbojki kot v lahki atletiki, sem začel med dijaki spodbujati vadbo odbojke in lahke atletike. Na dvorišču v ulici Randaccio, kjer je bila nekoč nižja šola, sem dosegel, da je občina zavrnila prostor, da smo lahko vadili. V mislih sem imel, da bi ustanovil slovensko športno društvo, a na začetku ni bilo dovolj atletov in igralcev, zato sem jih treniral v šoli. Sočasno sem v nekaterih italijanskih društvih treniral odbojko in tudi igral. Tja sem povabil tudi nekatere slovenske fante. Včasih smo imeli težave, ker smo se med seboj pogovarjali po slovensko in je to nekatere motilo. Z leti sem vzgajal lepo število fantov, zato smo lahko v letih 1956 in 1957 s šolo tekmovali proti italijanskim društvom.

Katoliško tiskovno društvo je nato kupilo zemljo in stavbo na drevoredu XX. septembra. Ker je bil prostor velik, sem si zamislil, da bi lahko imeli tam odbojkarstvo igrišče. V letih 1960 in 1961 sem začel zbirati

fante. 24. marca 1961, na predvečer praznika Marijinega oznanjenja, smo v dvorani Marijine družbe na Placuti na prvem občnem zboru ustanovili društvo. Zbralo se nas je šestdeset. Veliko je bilo dijakov iz Alojzijevišča in dijakov iz bližnje okolice, pristopilo pa je tudi nekaj dijakov iz Dijaškega doma. Prvi odborniki smo bili Slavko Bratina, Antonija Calligaris, Pavel Campa, Poldo Devetak, Martin Kranner, Majda Šiligoj in Mladen Uršič, kot zastopnika mladincev sta bila Ernest Anselmi in Jože Cej. V nadzornem odboru so bili Bruno Bensa, Ivo Bolčina in Venko Devetak, v razsodišču Hadrijan Corsi, Aleš Cussigh in Ivica Gruđen. Duhovni vodja in zastopnik oratorija pa je bil Mirko Filej. Na prvi seji sem bil sam izvoljen za predsednika. Podpredsednik je najprej nekaj mesecev bil Mirko Filej, nato je funkcijo prevzel Mladen Uršič. Slavko Bratina je postal tajnik. Delovali smo v sklopu oratorija Dominik Savij, ki ga je ustanovil msgr. dr. Kazimir Humar. Oratoriju smo dali italijansko ime, da bi lahko nemoteno delovali. Tudi grško ime Olympia sem izbral namenoma, da ne bi imeli toliko nasprotovanj. Do aprila 1969 sem bil predsednik jaz, nato me je nasledil Marjan Visintin. Spet sem bil nato predsednik od novembra 1987 do julija 1988. Z leti sem se nato nekoliko umaknil. Sodeloval sem sicer še naprej, bil

sem v nadzornem odboru ali v razsodišču, a nisem bil več v glavnem odboru. Ko je bil Mirko Špacapan predsednik, me je predlagal za častnega predsednika Olympie, kar sem

res postal leta 1996.

Kaj se je dogajalo v prvih letih Olympie?

Takoj po ustanovitvi smo se vpisali v italijansko odbojkarstvo in lahkoatletsko zvezo. Kmalu smo začeli tekmovali z drugimi ekipami iz pokrajine, tako v odbojki kot v lahki atletiki. Že leto po ustanovitvi je Olympia postala deželni prvak v odbojki. Hitro je napredovala in po dveh letih igrala že v C ligi, na deželni ravni. Imeli smo nekaj zelo dobrih odbojkarjev. Med nami je začel tudi Mirko Špacapan, ki je nato igral v Trstu v B ligi.

Olympia je bilo prvo povojno slovensko športno društvo v Gorici, čeprav so že dve leti kasneje ustanovili športno

združenje Dom. Nekateri igralci so začeli igrati pri nas in so nato nadaljevali pri Domu. Olympia je bila poznana tudi kot lahkoatletsko sekcija. Imeli smo nekatere zelo dobre člane.

Ernest Anselmi je bil znan celo v državnem merilu. Začel je trenirati pri nas, a se je nato z materjo preselil v Milan, kjer se je vključil v tamkajšnje društvo in postal celo državni prvak. Nastopal je v teku na štiristo metrov, štafeti in skoku v daljino. Že pri nas je dosegal odlične rezultate pri skoku v daljino. Vaditi sem začel tudi Edija Podberška, ki je bil odlični. Nato ga je medse povabila Unione Ginnastica Goriziana in je kasneje tekmoval z njimi. Postal je italijanski državni prvak v

metu kladiva in se udeležil celo olimpijade. Nekateri naši atleti so se odlikovali tudi v tekmah državne zveze, nastale iz katoliških vrst, Centro sportivo italiano.

Nekateri igralci Olympie so z leti postali trgovsko in gospodarsko samostojni. Prispevali so tudi za proračun Olympie. Stroški so postajali vedno večji, predvsem ko je bilo treba igrati izven sedeža. S temi prispevki nam je uspelo kriti stroške. Olympia je lepo nadaljevala, a je vedno ostajala le na deželni ravni. Nikdar ni prišla v meddeželno ligo ali višje, deloma zaradi finančne zmogljivosti deloma zaradi igralskega potenciala.

Januarja 1974 smo ustanovili

tudi žensko odbojkarstvo sekcijo. Prav tako smo imeli tudi žensko lahkoatletsko sekcijo; nekatere atletinje so bile zelo dobre.

Ko je leta 1961, kmalu po ustanovitvi društva, umrl Mirko Filej, smo začeli prirejati v njegov spomin Memorial Mirko Filej. Na turnirju smo imeli več panog, čeprav nismo vseh trenirali: odbojko, lahko atletiko, kolesarstvo, lokostrelstvo in namizni tenis, rokomet in košarko. Povabili smo druga društva, tudi italijanska. Bila je zelo razvejena manifestacija, ki je zahtevala tudi veliko organizacijske sile. Memorial je bil na sporedu štirinajst let. Nato je prišlo do prezgodnje smrti Petra Špacapana. Leta 1970 smo začeli prirejati odbojkarški turnir Pokal Peter Špacapan, ki poteka še sedaj vsako leto.

Prvo tekmo s slovenskim moštvo iz takratne Jugoslavije je Olympia igrala že junija 1961, le dva meseca po ustanovitvi. Šlo je za tekmo z odbojkarškim klubom Kanal, ki ga je treniral Ivo Hvalica. Oba sva imela zaradi tekme težave z oblastmi, jaz z italijanskimi, on pa z jugoslovanskimi.

Katere cilje je imelo oz. ima društvo?

Želim bi, da bi nadaljevala z istim duhom in pripadnostjo, ki ju je vedno imela. Želim bi, da bi bila še vedno razvejena, kot je bila nekoč. Sicer ima sedaj samo odbojko, a je ta bolj razvejena kot nekoč, ko smo imeli le dve starostni skupini. Želim ji, da bi bila še naprej uspešna.

Bee

24. marec 1961 - 2011 Športno Združenje Olympia

vabi na slavnostni večer ob 50-letnici delovanja
v četrtek, 24. marca 2011, ob 18. uri

velika dvorana Kulturnega Centra "Lojze Bratuž"
v Gorici, na Drevoredu XX. Septembra 85

TRST Okrogla miza SKGZ ob deseti obletnici zaščitnega zakona

Dvojezični prostor je itak skupen vsem, ki na njem prebivamo

Zaščitni zakon je končno vzpostavil uraden odnos med italijansko državo in Slovenci, ki živijo v Italiji. V te besede bi lahko strnili sklepno in obenem izhodiščno misel razprave ob desetletnici izglasovanja zaščitnega zakona, na katero je Slovenska kulturno gospodarska zveza v petek, 11. marca, v Narodnem domu v Trstu

ni mogel udeležiti prvi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan. Začetni misli bi pa nedvomno lahko dodali besede, ki jih je državni sekretar RS Boris Jesih izrekel po končani okrogli mizi: "Manjšine so komparativna prednost v odnosih med državami, nikakor niso njihov konfliktualni element".

SKGZ Ace Mermolja, naravnal na analizo pomena zakona samega in njegovih učinkov. Darja Betocchi je po uvodnem razmišljanju prebrala besedilo, ki ga je prisotnim namenil Milan Kučan. Prvi predsednik samostojne Slovenije je poudaril razliko v odnosu, ki sta ga Italija in dežela FJK imeli do osamosvajanja Slovenije in do zaščitnega zakona. Italijanska država je podprla samostojno pot nekdanje jugoslovanske republike, a izglasovanje zakona št. 38 je še vedno pogojevala teža preteklih odnosov. Slovenci v Italiji pa pred temi težavami nismo klonili in iskali veznike bodisi v matični domovini bodisi v narodni skupnosti in italijanskih političnih krogih. "Vam Slovincem v Italiji ni bilo nikoli nič podarjeno", je zapisal Milan Kučan. Za končni razplet je bilo zato potrebno veliko političnega in človeškega prizadevanja

Foto IG

povabila nekdanjega senatorja in podtajnika v zadnji Prodijevi vladi Miloša Budina in sociologa prof. Paola Segattija. Srečanja se zaradi neodložljivih obveznosti

In zlasti te koordinate lahko nedvomno prispevajo k boljšemu razumevanju celotne srčike okrogle mize, ki jo je moderator, tržaški pokrajinski predsednik

in, kljub temu da je zakon v marsičem pokazal svojo pomanjkljivost, je vsekakor postal trdno pravno sredstvo za dejansko udržitvev položaja slovenske manjši-

Foto IG

ne v Italiji. Predsednik Kučan je poudaril zlasti vsestransko izboljšanje odnosov med sosednjima državama, ki so po dejanju treh predsednikov v Trstu in po obisku slovenskega predsednika Turka pri kolegu Napolitanu načeli neko novo obdobje, v katerem bo gotovo imela korist nedvomno tudi manjšina sama. Po mnenju Miloša Budina je prednost zaščitnega zakona v tem, da je izboljšal odnos med pripadniki slovenske narodne skupnosti in italijanske države. Ko je država uradno priznala našo manjšinsko identiteto, je po njegovem mnenju slovenska narodna skupnost v Italiji začela bolj zavestno sprejemati Italijo kot svojo državo s 'političnega vidika'. Ta odnos je zaščitni zakon v zadnjih desetih letih dosegel in prispeval k temu, da se je tudi položaj manjšine same izboljšal: priča smo namreč procesu deasimilacije, ki bo v prihodnje privedel do tega, da

bo nosilec slovenske kulture v Italiji sorazmerno več. Budin je svoje začetno razmišljanje končal z vprašanjem, koliko smo sami manjšinci tolmačili zakon kot sredstvo, ki bi koristil celotnemu območju zlasti glede na odnose med živčimi narodi na severnem delu Jadrana, koliko pa se je zakon nam Slovincem kazal kot dosega revanšističnih težej, Italijanom pa kot interesni ukrep v odnosu s Slovenijo? Prav tako je Segatti prepričan, da je zakon prinesel neki nov elan bodisi manjšini bodisi celotnemu Trstu. Po njegovem mnenju je Italija z zakonom končno pokazala tudi Italijanom samim, da obstaja v državi pravica do etnične drugačnosti. Na opazko Aceta Mermolje, češ da zakon poudarja individualne pravice pripadnika slovenske narodne skupnosti, zapostavlja pa kolektiven vidik skupnosti kot take, je Segatti odgovoril, da je zakon št. 38 možno izboljšati, Slovincem

Društvo goji narodnost, slovenstvo in tudi katolištvo. Cilj nam je zdrav duh v zdravem telesu, zdrav duh pa je ravno v etičnih krščanskih načelih. Za zdravo telo pa sem imel v mislih čim manj kajenja, pijačevanja in ponočevanja.

Kako to, da je vsa ta leta ostala glavna panoga odbojka?

Društvo sem namenoma poimenoval športno združenje, ker sem želel, da bi se ukvarjali z različnimi panogami. Več let sem treniral tudi lahko atletiko, a nato ni bilo nikogar, da bi me nasledil, zato je atletika deloma zamrla. Ustanovili smo veliko sekcij, na primer rokometno sekcijo, ker sem se tudi sam v mladosti ukvarjal z rokometom. Našel sem tudi nekoga, da je treniral namizni tenis. Košarkarske ekipe nismo imeli, a vseeno sta bila na igrišču dva koša. Ob sobotah je bilo tam vse živo, ker so prihajali dijaki iz Alojzijevišča in igrali različne športe: košarko, namizni tenis, nekatere pa so poskusili tudi orodno telovadbo.

Katere želje imate za Olympia v prihodnosti?

Želim bi, da bi bila še vedno razvejena, kot je bila nekoč. Sicer ima sedaj samo odbojko, a je ta bolj razvejena kot nekoč, ko smo imeli le dve starostni skupini. Želim ji, da bi bila še naprej uspešna.

Bee

IG

Misijonar Danilo Lisjak iz Ugande piše uredniku

Kam se usmerja Afrika? Verjetno še sama ne ve

Pozdravljen, prijatelj čez mejo!

Danes sem bral in dobil v roke po več kot dveh mesecih Novi glas z dne 30. decembra in vse številke prej. Hvala ti za objavo mojega božičnega pisma. Sedaj lahko vidite, kakšna je ugandska pošta, skorumpirana do korenin.

Prejšnji teden sem dobil božično številko Družine. Torej božična pošta bo kapljala tja do Velike noči, če ne bo pokradena in izgubljena. Katera pošta v Evropi bo dvignila glas proti tej krivici? In vendar vi vse to plačujete, da nam dostavijo do doma. Kje neki! Na pošti moraš plačati predal in tja vržejo tvojo pošto. Tudi to spada med naše misijonske prebavne motnje. Navadno evropske pošte ob prazniku dobijo kakšne študente, ki jih plačajo, ker je pač denarja več; tukaj se usedejo na vreče in vse tja do Velike noči delijo po kapljicah. Denar seveda veliki pospravijo v svoje žepce. Vendar bi morala mednarodna pošta poseči. Vsi so tiho.

No, ta žarek naj te predrami. Življenje gre naprej in naša cerkev že nastaja in tudi dve skromni sobici in dve pisarni za naš nastajajoči misijon. Odpovedali smo se gradnji hiše in ostajamo v miniaturi. Najprej cerkev sv. Petra in Pavla, potem internat za deklice osnovne šole iz naših podružnic, ki morajo vsak dan prehoditi 20 km, da pridejo v šolo. Bivanje bo brezplačno. Le hrano bodo nosili vsak konec tedna, ko gredo domov. Vzgojiteljico in kuharico plačamo mi.

Udarniška skupina moških iz Pivke, skupaj z župnikom Marjanom, bo prihitala za en teden, da vse pokrijejo; predvsem internat, saj bo cerkev že prej pod streho. Tam neke sredi julija bomo nekako pokrpal.

Tako bo skoraj prelepo za to okolje. Toda 23 let trpljenja v vojni, to niso 'špasi'. Ljudje so postali apatični in ne verjamejo več nikomur. Včeraj sem bral v časopisu izjavo nekega politika s severa, ki pričakuje, da se bo Museveni (ponovno izvoljeni predsed-

nik) opravičil Acholi ljudstvu na severu za vse hudo, ki mu ga je prizadejal, predvsem s tem, da jih je strpal v taborišča, kjer je večina starejših ljudi pomrla. Verjetno bo zaman čakal na to opravičilo.

Trenutno sem v glavnem mestu Kampala, kjer bi rad zamenjal tablice na vozilu. Za sedem let starega terenca hočejo 8 tisoč evrov carinskih stroškov. Vozilo ni več toliko vredno, saj gre v 8. leto starosti. Pa še voznja po uničenih cestah Konga je pustila na njem sledove. Zanimajo jih le leto proizvodnje in njihove tabele vrednotenja. Vozilo bi moralo biti že na odpadu. To jih ne zanima. Cezar ima predpise!

Sicer mi razen kakšnih malih preizkušenj zdravje služi in zdi se, da bom priinil do 25. obletnice

misijonskega dela in 30. obletnice duhovništva. Nekdo me kliče v Evropo, da se to proslavi, saj so 'kelnarce in kelnarji' z nove maše še vsi živi in z velikim številom otrok. Za te bi se res splačalo potruditi.

Kam se usmerja Afrika v tem trenutku? Verjetno še sama ne ve. Zakon močnejšega je edini zakon. Korupcija je na vseh nivojih (tudi med našimi katehisti), boleznj pa vse bolj desetkajo ubo-

mora biti vse lepo in dobro, vse OK. Poročila iz Afrike so vedno briljantno lepa. Tudi fotografije, ki kažejo neke na pol narejene projekte, so zelo lepe. Vse je treba gledati od daleč in res ni kaj reči. Mislim na Ugando, čeprav tudi druge ni rožnato.

Zato je lepo biti med preprostimi ljudmi zunaj mest, kjer je še veliko zdravega. Seveda so duševne rane še pregloboke in razočaranja vseh vrst. Eno jim ne gre v račun,

Samo v naši župniji Sv. rožnega venca, kjer trenutno domujemo, je 27 tisoč osnovnošolskih otrok v 41 šolah in 21 srednjih šol. Vsako nedeljo, preden odrineva v misijon, mašujeva v dveh srednjih šolah v angleščini. Tam imam pred seboj več mladih kot pri dveh mašah v podružnicah. Izbira je jasna. Mladi - večina od njih je rojena v kampih med vojno - so zelo odprti za Jezusovo blagovest. Tudi lepo pripravijo bogoslužje in se organizirajo v katoliških duhovnih gibanjih, ki se počasi postavljajo na noge. Dela je na pretek in prav s teh srečanj z mladino sijejo žarki upanja, veselja, ki pokrije vse temne strani vsakdana.

Upam, da boš nekega dne prišel pogledat naše delo in oranje ledine. Sedaj je še prevroče in trava je požgana, vse izgleda bolj črno. Tudi Acholi so črni kot oglje. Ko bo zeleno po prvem dežju, bo vse lepo in tudi mi bomo bolj pomladni, veseli. Prelital sem vse tri številke Novega glasa in poživil povezanost z domovino in rojaki. Hudo mi je bilo ob novici, da ni več med nami g. Jožka Kraglja in gospoda Lapanje, ki je bil velik prijatelj mojih misijonov. Bog jima povrni za vse dobro! In tudi vsem drugim skritim dušam, ki so se preselile v večnost. Moj memento zanje ob oltarju.

Korajžno naprej! Ko pridem v Gorico, me bo moj prijatelj Danijel Devetak, tvoja desna roka, učil uporabljati facebook! Tako blizu smo si, čeprav s razdaljo v kilometrih velike. Hvala ti, Jurij s sodelavci, za oživiljanje misijonske zavesti med bralci Novega glasa. Tudi to je misijonsko delo. Božje blagoslova prav vsem. Povezani v naših molitvah še naprej!

Danilo iz Ugande, na severu

ge ljudi. Beseda dati ali delati zastoj ni več poznana. Vse se plača, na vseh nivojih. In vendar

kako da se po 100 letih evangelizacije, ko bi moralo biti na pretek domačih duhovnikov, prikažeta dva bela misijonarja; ti so bili že skoro pozabljeni.

Prebijamo led nezaupanja. Delimo delo, napore, molitev in socialno delo. Skupaj z njimi. Sv. Daniel Comboni je rekel, da se bo morala Afrika evangelizirati po Afričanih. Škofija Gulu ima le 43 duhovnikov, pa je velika za Slo-venijo in pol, tudi številni ljudi je približno enako... Misijonska dežela, torej. Prihiteli so jezuiti, prihitali smo salezijanci; čakamo še frančiškanske veje.

Mladih je v srednjih šolah veliko.

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

Sredi postnega časa smo in kot priprava na Veliko noč je obvezna tudi spoved. Povejte nam, zakaj je treba k spovedi, zakaj je do uvedbe spovedi sploh prišlo, zakaj je nekateri

kristjani nimajo in jo katoličani imamo!

Kot prvo stvar naj povem, da nihče od nikogar nič ne zahteva, da ni tu nič obveznega. Cerkev se v tem oziru zgleduje po Jezusu Kristusu, ki nikomur ni nič vsiljeval, ampak je vedno samo predlagal, zato tudi duhovniki zakrament spovedi predlagamo kot nekaj dobrega za človeka.

Greh vedno pomeni dejanje proti Bogu in njegovi ljubezni, ki pa vpliva tudi na naše medčloveške odnose in na odnos do sebe. Na neki način se je torej treba spraviti z Bogom (podrobneje o tem v članku P. Krečiča 'Greh je osebni potop' v 2. številki priloge 'Bodi človek').

Že v Stari zavezi so poznali spokorni obred na Veliki spravi dan (Jom kipur - 3 Mz 16), kjer so Izraelci svoje grehe priznali na splošen način preko določene molitve. Grehe so potem simbolično naložili na dva kozla, od katerih so enega darovali kot klavno daritev (kasneje seveda v jeruzalemskem templju), drugi kozel pa je bil poslan v puščavo in tam zažgan - od tod tudi izraz 'grešni kozel'.

Kristus se izkaže kot tisti, ki ima oblast odpustiti grehe (Mt 2,1-12) in to oblast tudi izvaja, ko pridejo k njemu grešniki. Te Jezus brez razlike sprejema - z njimi sede k mizi (Mt 9,10), z njimi je usmiljen (prilike v Lk 15). Vidimo, kako Bog želi srečati in k sebi pritegniti vse grešnike. To svojo oblast odpustanja grehov potem poveri apostolom, ko uporabi podobni zvezatji-razvezatji (Mt 18,18), na bolj neposreden način pa v Jane-

zovem evangeliju (Jn 20,23).

Cerkev je tako že od svojih začetkov imela to nalogo 'razvezovanja' grehov in sprejemanja grešnikov v občestvo. To nalogo so najprej kot nasledniki apostolov vršili škofje. Grešniki so priznali svoje grehe pred skupnostjo, proces pokore in vračanja v občestvo pa je bil zelo dolgotrajen in težak, da bi grešnik lahko začutil težo svojega grešnega dejanja. Seveda se je to nanašalo na posebej težke grehe, kot npr. malikovanje, uboj in prešuštvo. Najprej so bili grešniki vključeni v 'red skesancev' (ordo poenitentium), po daljšem obdobju posta in pokore pa so bili sprejeti s posebnim obredom nazaj v skupnost - velikokrat se je to zgodilo samo enkrat v življenju. Stanje 'skesanca' je bilo precej težko, saj je tak človek bil izločen iz cerkvene skupnosti in se ni smel udeleževati svete maše. Klečanje na golih tleh in dolgi postji so bili nekaj običajnega, pa tudi obleka je morala kazati na posebno stanje.

Sčasoma se je ta praksa spremenila, saj je Cerkev začela predvsem skrbeti za duhovni blagor skesancev. Pokore, kakršno smo poznali v naših krajih, niso poznali v Rimu bolj oddaljenih krajih, kot recimo na Škotskem, v Angliji in predvsem na Irskem. Od 7. stoletja naprej se je začela praksa zasebne spovedi pri duhovniku in ne več samo pri škofu, za kar gre zahvala irskim menihom (njim se lahko zahvalimo tudi za nekrav način pokristjanjevanja oglejske Cerkev).

Zakrament sprave po nauku Cerkev uvrščamo med dva zakramenta ozdravljenja (drugi je bolniško maziljenje). Zakaj še en tak zakrament po krstu? Ker nam po krstu ostane še vedno nagnjenost k temu, da grešimo, čeprav dobimo pri krstu vsa sredstva za uspešen boj proti grehu in za vztrajanje na poti za Gospodom. Gre za tisto vedno potrebno stalno spreobračanje, ko se vračamo na pravo pot, s katere z grehom skrenemo. Ljudem sam rad povem, da vlak ne more naprej po poti, če iztirji, ampak mora spet nazaj na tračnice, šele zatem lahko nadaljuje svojo začrtano

pot.

Ko nas kliče Jezus k spreobrnjenju, misli zlasti na spreobrnjenje srca, notranjo skesanost. Želi, da korenito obrnemo smer svoje življenjske poti, se vrnemo k Bogu in pretrgamo z grehom. Od notranje skesanosti tako lahko preidemo k zunanjim znamenjem tega, da smo izboljšali svoje odnose na vseh ravneh - do Boga, do bližnjega in do samega sebe.

Zakaj k spovedi? Ker je človek bitje odnosov in ker je krhko bitje. Kristjan potrebuje Božjo pomoč in bližino, potrebuje pravi odnos z Bogom, potrebuje pa tudi čiste odnose z bližnjim in s samim sabo. Najtežje odpustimo prav samim sebi. Kako težko je nositi sam to breme, zato potrebujemo nekoga, da mi ga odvzame. Smo podobni barvnim oknom, skozi katera sije sončna svetloba in npravi čudovit spektakel - podobno skozi vsakega človeka sije Božja milost. Toda, okna se lahko umažejo in jih je treba očistiti, da lepo sije skozi svetloba - prav tako se moramo tudi mi od časa do časa očistiti, da bi Božja podoba po nas res lahko prav sijala. V spokornih časih je tovrstno očiščenje zelo pomembno, da bi se lahko dobro pripravili na velike skrivnosti, ki jih bomo praznovali. Če želimo, da pride od teh praznikov res v nas Božja milost, moramo svoje posode dobro očistiti in pripraviti.

Tovrstni zakrament imajo tudi v pravoslavni Cerkvi, medtem ko je drugače v protestantskih skupnostih, kjer so mnenja, da lahko vsakdo te stvari 'razreši' s svojim Bogom. Vendar vsi vemo, kako smo sami do sebe najprej veliko bolj popustljivi, kako je tako zelo nevarno, da problem greha samo še bolj pospravimo v neki predal, da nas več ne moti. Prav tako je spoved poleg tega, da je zakrament, torej vidno znamenje nevidne Božje milosti (po definiciji), tudi duhovna rast, duhovno spremljanje na naši življenjski poti - zelo je priporočljivo, da si izberemo osebnega spovednika. To bo treba še zelo poudarjati in priporočati.

GORICA Kulturni dom

Razstava o inkviziciji v Furlaniji

Dokumentarno razstavo Inkvizicija v Furlaniji je pripravil profesor Andrea Del Col iz Casarse, za njeno postavitev v goriškem Kulturnem domu je poskrbela revija Isonzo-Soča. O njenem pomenu sta na odprtju spregovorila odgovorni urednik časopisa Dario Stasi in Paolo Viola. Na ogled bo do 21. marca 2011.

Na panojih se nam z dokumenti in teksti ponuja pogled v stoletja, ko je bila tudi v naši deželi dejavna inkvizicija, ki pa na Goriško-Gradiščansko ni uradno posegala, temveč le posredno in iz Vidma. Gre za didaktično postavitev, je povedal zgodovinar Silvano Cavazza, ki je izvirne panoje, za katere so pred nekaj leti poskrbeli pri združenju Menocchio iz Valcelline, dopolnil z novimi, goriško obarvanimi dokumenti in teksti, ki govorijo med drugim tu-

di o Petru Kupljeniku. Ta je bil znan kot goreč govornik, rojen v Radovljici, obsojen v Vidmu, zaprt tudi v zaporih goriškega gradu, leta 1595 pa sežgan na rimskem trgu Campo dei Fiori. Andrej Budal mu je posvetil zgodovinsko povest.

V dveh nadstropjih goriškega kulturnega hrama se v 41 poglavjih vije pripoved o inkviziciji v Furlaniji, s statistikami in življenjskimi zgodbami, zaslišanji in teksti o različnih preganjenih skupinah, tudi o ženskah. Gre za rigorozno in natančno predstavitev, je povedal Cavazza, saj mrgoli okoli inkvizicije veliko fantastike in legend, tako da je prava slika prebogosto iznakažena.

V ponedeljek, 14. t. m., so inkviziciji v naši deželi namenili tudi okroglo mizo, pri kateri sta sodelovala avtorja goriške postavitve, vodil pa jo je Andrea Bellavite.

Poslanica papeža Benedikta XVI. za postni čas 2011 (2)

"S krstom ste bili namreč pokopani skupaj z Njim, v Njem ste bili tudi obujeni" (Kol 2,12)

2. Ali je za resno pot naproti Veliki noči in za pripravo na praznovanje Gospodovega vstajenja - najbolj radostnega in slovesnega praznika vsega bogoslužnega leta - še kaj bolj primernega kot to, da se prepuščamo vodstvu Božje besede? Zato nas Cerkev prek evangeljskih besedil postnih nedelj vodi k posebej doživljajno srečanju z Gospo-

dom, tako da nas zopet popelje po poti krščanskega uvajanja: katehuzne do prejema zakramenta preporoda, krščene pa do novih in odločilnih korakov na poti za Kristusom in do polnejšega darovanja Njemu.

Prva postna nedelja razkriva naše človeško stanje na tem svetu. Zmagovit boj zoper skušnjave na

začetku Jezusovega javnega delovanja je povabilo, da bi se zavedeli svoje lastne krhkosti in sprejeli Milost, ki osvobaja od greha in vpliva novo moč v Kristusu, ki je pot, resnica in življenje (prim. Uvajanje odraslih v krščanstvo, št. 25). Gre za odločen poziv k zavesti, da krščanska vera po Jezusovem zgledu in v občestvu z Njim vključuje

boj "proti svetovnim gospodovalcem te mračnosti" (Ef 6,12), v kateri hudič deluje in se tudi danes ne utrdi skušati človeka, ki se hoče približati Gospodu: Kristus je v tem boju zmagal, da bi tudi naše srce odprl upanju in nas vodil do zmage nad zapeljivostmi zla. Evangelij o Gospodovem spremljanju na gori nam pred oči po-

stavi Kristusovo slavo, ki napoveduje vstajenje in človekovo pobožanstvenje. Krščanska skupnost se začne zavediti, da jo Jezus vodi kot apostole Petra, Jakoba in Janeza "na visoko goro, na samo" (Mt 17,1), da bi v Kristusu, kot otroci v Sinu, znova prešli dar Božje milosti: "Ta je moj ljubljeni Sin, nad katerim imam veselje; njega poslušajte!" (Mt 17,5). To je povabilo, da bi se oddaljili od hrupa vsakodnevnega življenja in se potopili v Božjo navzočnost. On nam želi vsak dan posredovati Besedo, ki prodira v globino našega duha, kjer razlikuje dobro od zla (prim. Heb 4,12) in krepi voljo do

hoje za Gospodom. Jezusova prošnja Samarjanki: "Daj mi piti!" (Jn 4,7), ki jo predlaga bogoslužje tretje postne nedelje, izraža gorečo Božjo željo do vsakega človeka in želi v našem srcu vzbuditi željo po daru "vode, ki teče v večno življenje" (v. 14). To je dar Svetega Duha, ki kristjane napravlja za "prave častilce", ki bodo Očeta častili "v duhu in resnici" (v. 23). Samo ta voda lahko poteši našo željo po dobrem, po resnici in po lepoti! Samo ta voda, ki nam jo daje Sin, napaja puščavo nemirne in nezadovoljene duše, "dokler se ne spočije v Bogu", kot se glasijo znamenite besede sv. Avguština.

GORICA Prvo predavanje za utrjevanje duha: msgr. dr. Anton Stres

Država nujno potrebuje ustanove, ki med državljani gojijo vrednote

Ljubljanski nadškof in metropolit msgr. dr. Anton Stres je kot prvi mož slovenske Cerkve prvič nastopil na Goriškem v četrtek, 10. marca, ko je v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuš s tehtnim in odmevnim razmišljanjem o vlogi kristjana v sodobni družbi uvedel niz predavanj za utrjevanje duha. Gre za novo pobudo, plod sodelovanja med štandresko dekanijo, Kulturnim centrom in Skupnostjo družin Sončnica.

Za obisk na zahodnem robu slovenstva se je gostu uvodoma zahvalil vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji msgr. Oskar Simičič. Živimo v pluralnem svetu, v katerem se nam vedno bolj postavlja vprašanje, ki ga je postavil Jezus apostolom: "Kaj pa vi pravite, kdo sem?" Na to vprašanje, je povedal metropolit, odgovarjamo kristjani s svojimi besedami, pa tudi s pričevanjem. Ni vseeno, kaj verujemo. Slovenski pregovor lahko parafraziramo in se vprašamo: povej mi, kako si Boga predstavljaš, pa ti povem, kdo si. Naše najvišje vrednote, ki jih imamo za življenjsko vodilo, so spričevalo, nam povedo, kdo smo. "Niso vse podobe Boga enakovredne". Jezus Kristus je med vsemi ustanoviteljmi religij nekaj edinstvenega zaradi tega, ker verujemo, da je to Božji sin, ki je postal človek. "Današnja civilizacija in kultura v teh kriznih časih sta zelo zahtevni, marsikdo čuti utrujenost, morda tudi v naši krščanski skupnosti. Ne smemo se ji prepustiti, potrebujemo nov zagon". Tega lahko dosežemo samo, če se med seboj povežemo v Cerkvi in z drugimi kristjani za pričevanje za temeljne evanđeljske vrednote, ki so v evropskem okolju velikokrat ogrožene. Zato potrebujemo tudi notranjo gotovost in prepričanje, da naše vere ne zamajajo viharji, ampak da imamo svojo krščansko identičnost, da vemo, zakaj smo kristjani, kaj to za nas pomeni. "Osrednja misel krščanske vere je Božja brezpogojna in zastonska ljubezen". Tri temeljne resnice, po katerih se krščanska vera najbolj razlikuje od drugih, je to, kar kristjani verujemo v Jezusovo učlovečenje, smrt na križu in vstajenje. Gre za njegovo solidarnost, ko postane eden izmed nas, za njegovo ljubezen, saj ni večje ljubezni od te, da kdo da svoje življenje za prijatelje, in pa za vstajenje, ki utemeljuje naše zaupanje: če je Jezus vstal od mrtvih, pomeni, da bo Bog imel zadnje besedo. "Kadarkoli kaj dobrega naredimo in če ostanemo zvesti Kristusu, to ni zaman". Vstajenje je bilo za apostole nepričakovan zaspek, nov začetek. Vedeli so, da se "Jezusova zadeva" šele začne, da smo sedaj mi na potezi. "Pogumno so stopili v svet, sli oznanjat in že 2000 let odmevajo njihove besede". Vstajenje lahko primerjamo odločilni bitki v neki vojni: ta bitka lahko ni zadnja, toda določiti izid vojne. To še ne pomeni, da bo po njej vse lahko. In vendar je zmaga zapечатena.

Od Abrahama naprej zbira Bog svoje ljudstvo: "Cerkve kot pojav ni primerljiv drugim svetnim združenjem". Cerkve namreč ni nastala iz odločitve ljudi, ki so postavili na noge organizacijo, temveč skupnost, ki jo je sklical Bog sam. Zato tudi pastirji niso gospodarji; "pasi MOJE ovce", je naročil Jezus! "Voditelji Cerkve

niso papeži, škofje ali duhovniki, ampak Jezus sam in on že ve, kaj dela".

Kristjani smo na tem svetu odgovorni za vse, kar nam je bilo zaupano. Msgr. Stres je omenil tri nivoje odgovornosti: vsakdo je najprej odgovoren zase, za svojega bližnjega, nazadnje pa še za ves svet. Te odgovornosti niso enako porazdeljene, nikakor pa človek ne more biti brezbrizen do tega, kar se dogaja z globalno družbo. "Mera naše odgovornosti je naša moč": kolikor je človek močan, toliko je odgovoren. Dva najbolj značilna primera odgovornosti sta starševska in politična odgovornost. Učitelj je odgovoren za izobrazbo, zdravnik za zdravje, starši pa so odgovorni za celotnega človeka, ki so mu dali življenje. Politika je odgovorna, ker razpolaga z močjo in oblastjo, s kakršno drugi ne razpolagajo. Edino državi se priznava pravica, da sme uporabljati silo, do nedavnega oz. ponekod celo s smrtno kaznijo.

V sodobnem svetu označuje odnos med Cerkvijo in državo ločitev: temeljna ideja je svoboda Cerkve v svobodni državi. Temeljne pristojnosti države so red, pravičnost in varnost. Dva tipa avtoritete - posvetno in

neuradno nazorsko izhodišče, država cerkve ignorira ali pa samo tolerira. To je bilo v komunističnih režimih, do nedavnega v Franciji, še vedno je bolj ali manj tako v Sloveniji. Značilno za to stanje je, da se skuša Cerkve in vernost izrinuti v zasebnost. To tendenco čutimo danes po vsej Evropi. "Spoštovati versko svobodo ne pomeni samo vzeti na znanje, priznavati in tolerirati, ampak pozitivno obveznost države, da zagotavlja možnost tistim, ki bi radi živeli kot verniki". Država omogoča kulturno, športno in še kakšno udejstvovanje, ki ne sodijo v klasični nabor državnih pristojnosti, vendar jih pospešuje, ker je to legitimen interes državljanov. Ti imajo tudi legitimen interes gojiti in razvijati versko življenje. Mnoge evropske države se do vere obnašajo, kot bi vernost bila hobi, "toda vernost ni hobi! Vernost je preveč splošen človeški pojav, potreba po vernosti je pregloboko zakoreninjena v naši naravi, da bi jo imeli samo za hobi". Taka država ni nevtralna, ker ima dejansko nepriznано negativno stališče do religije. "To pa ne ustreza dejanski svobodi in laičnosti, ki je edina za nas sprejemljiva". Kakorkoli se država in Cerkve med sabo razlikujeta, sta poklicani, da sodelujeta za skupno dobro: isti ljudje so verniki in državljani. Sodobna demokratična država verjame v dostojanstvo človeške osebe, ki je moralna vrednota. To je smisel demokracije. Sodobna država

je torej zgrajena na vrednotah moralnega reda; če hočemo, da bo dobro funkcionirala, morajo te vrednote biti žive. Sodobna svobodoljubna sekularizirana država počiva na temeljih, ki jih pa sama ne more zagotavljati. Zato nujno potrebuje ustanove, ki bodo med državljani gojile vrednote, iz katerih je zrasla in brez katerih ne more funkcionirati. "V Cerkvi smo duhovniki in laiki", je nadaljeval svoj poseg predavatelj. Svetne naloge pripadajo posebej laikom, je bilo rečeno na koncilu, ki morajo prepajati svet s krščanskim duhom. Kako kristjani to delamo? Najprej so potrebne jasna identičnost, strokovnost in odgovornost za družbeno življenje; verniki imajo manevrski prostor, za katerega so odgovorni sami. Pričevati morajo z zgledom. Ko gre za družbena, politična in ekonomska vprašanja, so možne različne rešitve; "noben kristjan nima pravice, da bi za svoje politične odločitve terjal monopol v krščanski skupnosti": možna je pluralnost. Kristjani smo še posebej poklicani, da sodelujemo in iščemo dialog. Po družbenem nauku Cerkve je osnovna vrednota človek kot oseba, cilj vseh družbenih ustanov. "Smisel našo-

ga življenja smo mi sami". Vse mora biti usmerjeno v blagor konkretnih ljudi, državljanov. Drugo temeljno načelo je soli-

Msgr. Oskar Simičič, msgr. Anton Stres in g. Karel Bolčina (foto DPD)

darnost: vsi smo soodvisni in povezani. Imeti moramo odprte oči in srce za resnične potrebe bližnjega. Subsidiarnost pomeni, da je treba gojiti odgovornost vsakega zase. Iz solidarnosti ne sledi, da se lahko človek razbremeni odgovornosti, ki jo ima zase; ideal niso pasivni državljani, temveč zagreti, zavzeti, taki, ki dajo od sebe čim več: to je bogato in osrečujoče družbeno življenje. "Vrednota subsidiarnosti je v slovenski družbi zelo šibka". Cerkve nadalje poudarja, da se moramo kristjani vedno odlikovati po prednostni odločitvi za ubogo in najšibkejšo.

Naloga države je torej predvsem pravičnost, brez nje gre za roparsko tolpo, pravi sv. Avguštin. Država obstaja zato, da vlada pravica tistega, ki ima prav. V nasprotnem primeru vlada zakon džungle. "Sami presodite, kje smo v sodobnih evropskih družbah"... Država mora skrbeti za dobro vseh državljanov, ne samo skupin. Vsem mora zagotavljati čim bolj uravnotežene izhodiščne možnosti, da v pravično urejeni socialni državi vsakdo igra svojo igro po svojih sposobnostih. Naloga kristjana je delati in sodelovati za take razmere.

Glede verske svobode v šoli je gost povedal: "ko gre za vprašanje navzočnosti vere in njenih simbolov v šolskem prostoru, pride do spora med pozitivno in negativno versko svobodo". Rešimo ga lahko samo s strpnostjo in kulturo medsebojnega spoštovanja. Čas šolanja je odločen za odnos do vere. "Brez verouka v šoli so v Evropi le Francija, Slovenija in Albanija". V evropski konvenciji je zapisano načelo, da imajo starši pravico, da so njihovi otroci vzgajani v prepričanju in veri, ki jo izpovedujejo sami. Otroci pa imajo pravico do nepretrgane vzgoje. Tudi to je naloga, za katero se moramo kristjani v javnem življenju boriti.

V sodobni Evropi je posebna vrednota tudi družina kot temelj družbe. Gre za resnico o zakonu in družini, ki ji istospolna skupnost ni primerljiva. Samo zakon, zgrajen na zvezi med možem in ženo, je lahko podlaga za zdravo družino. Sodobno okolje ni naklonjeno zakonski zvezi, zato naj Cerkve posveča pripravi na zakon čim večjo pozornost. "Splav in evtanazija trkata na naša vrata". Naša naloga je, da ohranjamo življenje: prav vsak človek je nosilec neprimerljivega dostojanstva. Kot je zapisal papež Wojtyła, so mladi Evropejci najbolj dragoceno bogastvo celine.

"Vse te vrednote branimo in pospešujemo v zavesti, da nismo sami, ker Božje kraljestvo med nami živi in raste. Naša naloga je, da ga podpiramo in v tem zaupanju črpano tudi svoj pogum in zvestobo". / DD

Kratke

Poročilo z novinarske konference Slovenske Karitas o akciji "40 dni brez alkohola"

Slovenska Karitas je na novinarski konferenci, ki je bila v sredo, 9. marca 2011, v galeriji Družine na Krekovem trgu 1 v Ljubljani, s soorganizatorji, Javno agencijo RS za varnost prometa - Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu in Zavodom Med. Over. Net, predstavila akcijo 40 dni brez alkohola.

Namen akcije, ki bo trajala od 9. marca do 23. aprila 2011, je spodbuditi k različnim oblikam solidarnosti: od osebne 40-dnevne odpovedi alkoholu do odpovedi ponujanja alkoholnih pijač. Posameznike, društva, lokalne skupnosti in druge skupine so povabili, naj v času akcije na svojih prireditvah ne strežejo alkohola.

Slovenska Karitas je kot novost letošnje akcije pripravila tri romanja za udeležence akcije 40 dni brez alkohola, za (o) zdravljenе alkoholike in vse, ki kakor koli trpijo zaradi zlorab alkohola. Prvo romanje bo 12. marca 2011, drugo 3. aprila 2011 na Sveto Goro in tretje 8. maja 2011 na Ptujsko Goro. Na Sveto Goro bo organiziran tudi pohod.

Osnovnošolci zadnjih triad lahko do konca marca 2011 sodelujejo na natečaju za najboljšo fotografijo o temi: Za več pravega veselja brez alkohola.

Otroci in mladi pa lahko na Karitas pošljejo sliko o tem, kaj je pravo veselje v njihovi družini ali v družbi vrstnikov, pri čemer alkohol ni potreben. Natečaj se bo končal septembra letos.

Andreja Verovšek iz Zavoda Med. Over. Net

je predstavila možnosti sodelovanja v akciji prek svetovnega spleta. Udeleženci akcije lahko sodelovanje potrdijo na spletni strani www.brezalkohola.si, kjer je poleg informacij o vplivu alkohola na zdravje na voljo tudi merilec škodljivosti zauživanja alkoholnih pijač. Na spletu so objavljene zgodbe, ki so jih posamezniki zapisali na forum, in seznam organizacij, kam se lahko obrnejo po pomoč. Barbara Krašovec je predstavila, kako se Svet za preventivo in cestnem prometu vključuje v prizadevanja za zmanjšanje negativnih posledic alkohola v prometu.

V drugem delu novinarske konference so se predstavili člani Kluba zdravljenih alkoholikov Nova brazda Kranj. Predsednik Franjo Tomazini je predstavil njihovo delo in pomen akcije 40 dni brez alkohola pri njihovem vsakodnevnem trudu za življenje brez alkohola. Marjana in Lojze Kračun, predstavnika Zavoda Varma Pot in starša pokojnega Petra Kračuna, žrtve prometne nesreče na avtocesti pri Celju, ki jo je povzročil vinjen voznik, sta opozorila voznike in slovensko družbo na odgovorno ravnanje v življenju in na cesti.

Po vzoru Slovenske Karitas bo letos akcijo 40 dni brez alkohola izvedla tudi Karitas na Slovaškem.

Odprte prodajne razstave Umetniki za Karitas

Potujoča prodajna razstava del udeležencev lanske mednarodne likovne kolonije Umetniki za Karitas je od ponedeljka, 14. marca 2011, na ogled v Peterlinovi dvorani v Trstu (ul. Donizetti 3). Odprlo jo je predsednik Sveta slovenskih organizacij na Tržaškem Sergij Pahor. Razstava je bila prvič javno predstavljena 20. novembra 2010 na dvorcu Zemono pri Vipavi, v naslednjih mesecih pa je potovala po različnih slovenskih krajih. Projekt Umetniki za Karitas je predstavila Jožica Ličen, udeležence kolonije pa likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Na ogled so tudi dela strokovnih sodelavcev in udeležencev dneva odprtih vrat kolonije. Izkupiček od prodanih del bo namenjen družinam v stiski.

Na Sinjem vrhu nad Ajdovščino je od 16. do 20. avgusta 2010 v organizaciji Škofijske Karitas Koper potekala 16. mednarodna likovna kolonija Umetniki za Karitas pod naslovom: Nosite bremena drug drugega, ki je tudi geslo pastoralnega leta 2010/2011 krščanske dobrotelosti in solidarnosti.

Udeleženci lanskeoletne kolonije so bili: Abdulwahab Al-Awahdi, Tamara Burmicky, Metka Erzar, Gordana Gašperin, Vlasta Arzenšek-Gottstein, Rado Jerič, Janez Kovačič, Matej Metlikovič, Gregor Pratnaker, Marjan Skumavc, Karen Soklič, s. Aleša Stritar ŠŠ in Adriano Velussi.

Častna gosta kolonije sta bila zakonca Maša Bersan-Mašuk in Nikolaj Mašuk. Pridružili so se jim tudi strokovni sodelavci kolonije: likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn ter slikarji Jože Bartolj, Lucijan Bratuš, Primož Breclj, Silva in Azad Karim, Mira Ličen-Krmpotič in Tone Seifert.

V Vatikanskih muzejih odslej tudi vodstva za slepe in gluhe

V Vatikanskih muzejih bodo odslej s posebnimi vodenimi ogledi poskrbeli tudi za slepe in gluhe. Slepim bo dovoljeno, da otipajo izbrane umetnine ter pri tem slišijo še strokovno razlago. Gluhim bodo razlago podali v znakovni govorici.

Vatikanski muzeji, ki s Sikstinsko kapelo, Rafaelovimi Stanzami in eno največjih umetnostnih zbirk na svetu pritegujejo obiskovalce z vsega sveta, so ena največjih turističnih znamenitosti Italije. Letno v njih naštejejo tri milijone obiskovalcev.

Muzeje je leta 1506 ustanovil papež Julij II., da bi v njih med drugim razstavil izjemno antično kiparsko mojstrovino, Laokoonoovo skupino. Danes se muzeji ponašajo z eno najpomembnejših zbirk egiptovske, grške, rimske, etruščanske in renesančne umetnosti.

Kratke

Števerjan: proslava ob 60-letnici KDZ

Števerjanska sekcija Slovenske skupnosti vabi v soboto, 26. marca, na proslavo z naslovom 60 let samostojnosti in svobode, posvečeno 60. obletnici Kmečko delavske zveze za Števerjan. Na Križišču v Števerjanu bosta ob 17. uri odkritje in blagoslov jubilejne plošče. V župnijskem domu Frančišek Borgia Sedej bo imel ob 18. uri govor profesor in zgodovinar Peter Černic. Sledila bo okrogla miza o upravljanju v lastnem jeziku. Moderator bo časnica Erika Jazbar; sodelujejo županja občine Dolina Fulvia Premolin, župan občine Železna Kapla (Koroška) in svetnik Koroške kmetijske zbornice Franc Jožef Smrtnik, predsednik Izvršnega odbora Italijanske unije Maurizio Tremul in predsednica Razvojnega odbora Slovenska krajina (Monošter) Andreja Kovač. Ob 19.30 bo nastopil Kvintet Smrtnik iz Kort na Koroškem.

Pustovanje v Močnikovem domu

Na pustni torek popoldne se je na pobudo svetoivanske birmanske skupine O'Klapa zbralo v domu Franca Močnika lepo število osemletnih srednješolcev. Mladi, ki so za otroška pustna rajanja že preveliki, za nočne plese pa še premajhni, so se ob glasbi in

igrar ter seveda pustnem prigrizku, kjer ni manjkalo krofov, veselo zabavali pod okriljem starejših članov Skupnosti družin Sončnica. S preostalim denarjem, ki so ga nabrali za zakusko, bodo razveselili otroke p. Pedra Opeke na Madagaskarju.

Goriški upokojenci so praznovali dan žena v Kopru

Ob mednarodnem prazniku žena so goriški upokojenci priredili v soboto, 12. marca, izlet v Koper z namenom, da bi utrdili zavest o večji enakopravnosti žensk, kar se, žal, tako pri nas kot tudi v svetu še ne dogaja. O tem je bil govor med potjo v avtobusih, kjer je bilo nad sto udeležencev, med temi večina žensk. Prvi postanek je bil pri podjetju Vinakoper, kjer so se izletniki seznanili s stanjem proizvodnje vinskih sort in uspešnosti v izvozu. Sledila je vožnja v Luko Koper, kjer sta vodnika zelo izčrpno obrazložila njeno delovanje in uspešnost v Sredozemlju in Srednji Evropi s trgovskimi stiki celo z deželami Daljnega vzhoda. Med vožnjo po Luko so izletniki z občudovanjem in veliko pozornostjo spoznali ob visokih žerjavih več vrst obsežnih terminalov, npr. za avtomobile, les, rude, sadje itd. Luka je prekosila tržaško pristanišče in stalno osvaja nove trge v svetu. Popoldne je potekalo v restavraciji Emonec prijetno družabno srečanje. Ženske so prejele šopek mimoze z nageljčkom. V programu je bil tudi srečelov, ki je osrečil večje število oseb z lepimi nagradami. (ed)

Ob svetovnem dnevu poezije

Organizacija Unesco je prvi pomladni dan razglasila za svetovni dan poezije; na ta dan po vsem svetu potekajo številne prireditve, namenjene pesniški besedi. Zveza slovenskih kulturnih društev organizira vrsto dogodkov, da bi opozorila na ravnodušnost do usode pesništva in marginalnega družbenega položaja pesnikov in pesnic. S prebiranjem poezij v Trstu, Gorici in Benečiji bodo pesniki in recitatorji obeležili praznik ljubiteljev verzov. V Gorici se bodo pesnice in pesniki poklonili poeziji s prireditvijo S poezijo v pomladni dan, ki bo v nedeljo, 20. marca, ob 11. uri v Umetnostni galeriji v ulici Diaz. Vabilu so se odzvali Claudia Voncina, Liliana Visintin, Jurij Paljk, David Bandelj, Mila Bratina, Giovanni Fierro, Francesco Tomada, Roberto Marino Masini in Alberto Princis, ki bodo prebrali nekaj svojih poezij. Za glasbeni utrinek bo poskrbela učenka harmonike Silvia Lepore iz razreda Manuela Fighelija na Glasbeni matici, ki je s kulturnim društvom Equilibri in KBCentrom tudi soorganizator dogodka. Goriška občinska in pokrajinska uprava sta pokrovitelja prireditve.

Kulturni večer v Gabrjah

Na kulturnem večeru, ki so ga priredili v dvorani Antonije Pavletič na sedežu domačih društev v Gabrjah, so imeli glavno besedo slovenska pesem, interpretacija poezij in skeči treh štandrestskih žena. Za organizacijo so poskrbela društva Skala in Karnival iz Gabrij ter Vipava s Peči, na njem so obeležili Prešernov dan in praznik žena.

Program je bil razdeljen na dva dela; srečanje so uvedli Prešernovi verzi, ki jih je interpretirala Katerina Citter, poezije pesnika iz Vrbe pa so se prepletale z moškimi glasovi zbora Skala iz Gabrij, ki so zapeli pod taktirko dirigentke Zulejke Devetak. Prisotnim sta zborovski sestav in Citterjeva ponudila lep in daljši izsek iz slovenske pevske zakladnice in iz Prešernovih poezij ter na domač in prijeten način obeležila dan slovenske kulture. Drugi del večera je bil lahkotnejši, glavno besedo so imele Tri gracije iz Štandreža, Breda, Marta in Nataša, skupina treh žena, ki delujejo v društvu Oton Župančič in so pred publiko že nastopale. Prisotne so spravile v dobro voljo s šalami in prizori iz vsakdanjega življenja, v prostem klepetu med prodajalko zelenjave, ki je bila nekoč tako značilna za Štandrež, in dvema gospodinjami. Ni manjkalo ljudskih modrosti, pripovedovanja o tegobah in obujanja mladih let, predvsem pa pikrih na račun moškega spola, kot se za dan žena spodobi, pa čeprav brez moških ne gre.

Pesnik in prevajalec Ciril Zlobec gost dijakov humanističnega pola

Poezija spodbuja človekovo poglobljanje vase

O ljubezni, Krasu, slovenski besedi in še o marsičem je v ponedeljek, 14. marca, govoril Ciril Zlobec. V avditoriju Šolskega centra v Gorici je nagovoril dijake humanis-

menišču v Gorici. V internatu so morali imeti določene obleke: par kratkih in par dolgih hlač. Oče pa mu jih ni mogel kupiti, zato mu je dal narediti hlače do polovice golen, da niso bile ne dolge ne

dobi v roke, postane nevede soavtor pesmi. Če piše ljubezenske pesmi iz svoje izkušnje šestinosemdesetletnika in jo bere osemnajstletnik, jo bo ta doživel drugače kot sam avtor. Zato je

staršev, prijateljev, domovine. A znotraj ljubezni pride včasih tudi do najstrašnejših zločinov. Pomembno vlogo ima v njegovi liriki tudi beseda, ki je zanj tisto, kar človeka določa. Človek, ki se ne more izražati, je namreč defekten človek. Ne nazadnje je Zlobec tudi pesnik Krasa. Kras je zanj čudežna pokrajina, ki je navidez surova, a vendarle slikovita. Ko mu je umrla hčerka, je našel zdravilo za svoj obup le v borih, ki so postali zanj simbol kljubovanja, ker živijo tam, kjer druge rastline ne morejo; so celo leto zeleni

tičnega pola. S pesnikom se je pogovarjala profesorica Nadja Marinčič. Najprej je orisala njegovo življenjsko pot in njegov bogat opus, nato pa je stekel prijeten pogovor. Zlobec je pripovedoval o tem, kako je bil izključen iz šole, ker je v fašističnem času urejal literarni časopis v slovenščini. Njegova mladostniška ambicija je bila napisati slovenski ep. Ko se je oziral po italijanski književnosti, je v njej videl velike epe Danteja, Tassa, Ariosta... V slovenski književnosti pa je bil le Prešernov Krst pri Savici, imeniten ep, a vseeno le tanka knjižica v primerjavi z debelimi italijanskimi. Tako se je odločil, da bo pisal o trpljenju Primorcev pod fašizmom, za metaforo pa si je izbral izraelsko suženjstvo v Egiptu. Prvo pesem je napisal v se-

kratke. Sošolci so se mu zato posmehovali, dokler se ni naveličal in je enega "po kmečko" prebuzal. Poklican je bil k ravnatelju, ker je bil to hud prekršek. Predstojniku je povedal, da ga ni pretepel zato, ker je žalil njega, pač pa očeta, ki bi mu rad kupil dva para hlač, pa ni mogel. Ravnatelj ga ni kaznoval. Ko se je vrnil v razred, je napisal pesem, dvojezično. Ko jo je videl v dveh jezikih, je spoznal, da hoče biti slovenski pesnik. Pisal je v slovenščini kot preganjanem jeziku. Zanj je slovenska beseda tudi znamenje upora in utrjevanja lastne osebnosti. Zlobec je povedal, da je v današnji potrošniški družbi z disciplinarnimi kupovalci pesem še bolj potrebna kot pred sto leti. Pesnik si izpraska dušo, da pove to, kar je težko izpovedljivo. Ko bralec to

pomembna poezija, ker spodbuja človekovo poglobljanje vase in spoznavanje samega sebe. Piše vedno zaradi sebe, a ko je pesem objavljena, le-ta postane last vsakogar, ki seže po njej. Naš čas nima nobene velike ideje, ki bi trajala dalj časa in od katere bi lahko človek živel. Tako je bilo nekoč, v romantiki, realizmu ipd. Današnji čas je čas poln enodnevnih "instant" idej. Zato je edina resnična in avtentična njegova osebnostna izkušnja. Ko piše o tej ima najmanj možnosti, da bi se izgubil. Poezija ima tako navdih njegova glavna tema, a ne gre zgotoviti za erotiko, pač pa za centralno čustvo tako v življenju kot v literaturi. Ljubezen je lahko do

in so zato popolno uveljavljanje življenja. Prikazal je tudi spremenjene razmere na slovenskem knjižnem trgu. Ko je leta 1953 izšla zbirka Pesmi štirih, so istega leta izšle le tri pesniške zbirke. Lani je na Slovenskem izšlo 300 pesniških zbirk, kar spremeni odnos do kvalitete. Sama poezija ni več vrednota. Večinoma se poezija na Slovenskem tiska v nakladi od 200 do 500 izvodov, njegova zadnja zbirka Tihoromanje k zadnji pesmi je izšla v 1000 izvodih. Bila je razprodana in kmalu bo tudi ponatis razprodan. Odziv bralcev je presenetil, saj piše večinoma o smrti, kar ni lahkotna tema. Med podpisovanjem izvodov knjig je spoznal, da je veliko ljudi v tiski. Lažjajo pa si jo tudi z branjem poezije.

Bee

Lep praznik slovenske kulture v Jamljah
Pestra vsebina na Prešernovi prireditvi

Tudi letošnji februar in prvo polovico meseca marca so zaznamovale številne prireditve, na katerih smo se spomnili našega velikana poezije Franceta Prešerna. Pesniku so v soboto, 12. marca, posvetili večer tudi v Jamljah v organizaciji domačega društva Kremenjak. Po uvodnih besedah predsednice društva Brune Vižintin je

nastopila domača dekleška pevska skupina in lepo odpela nekaj narodnih, seveda tudi Prešernovo Zdravljico. Prisotne sta presenetila mlada harmonikarja, ki sta suvereno zaigrala nekaj skladb. Glavno besedo so organizatorji zaupali Stanetu Šfigeljju, predsedniku društva iz Brestovice, s katerim goji jameljsko društvo večletne plodne kulturne stike in sodelovanja na raznih po-

dročjih. Doživet večer sta sklenila člana dramskega oddelka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj z vedro igro Stari grehi. Publiku je bila nad

izvajanjem štandrestskih igralcev navdušena in jim z burnim ploskanjem izrazila odobravanje.

Damjan Paulin

Projekt Mladinskega doma
Za lepše življenje vseh žensk

Svetovna zdravstvena organizacija (SZO) pa tudi Svet Evrope sta že pred leti priporočila državam, naj poskrbijo za duševno zdravje prebivalstva, še posebno žensk, in predvsem za razvoj vseživljenjskih veščin (life skills). To so sposobnosti, ki odraslim omogočijo, da znajo uspešno reševati svoje težave, se solidarno povezovati z drugimi ter razviti svojo notranjo moč in darove. Za vse to je potrebna tako izobrazba (torej psihološko znanje, izobraževanje) kot povezanost z drugimi v skupnosti (socialna podpora, dialog). Izobraževanje ženskam pomaga, da spoznajo pomen samospoštovanja, podpora v skupini pa jim pomaga, da tudi v praksi začnejo s spremembami. Glavna težava žensk v zrelih letih je, da se zanimajo za počutje drugih, vidijo

težave, ki jih imajo ostali v družini, ne vidijo pa svojih. Skrbijo in iščejo psihološko pomoč za druge, zase pa se jim zdi škoda časa in denarja. Mlajše ženske pa se od svojih mater pogosto niso naučile samozavesti, vere v svoje sposobnosti in veselja do življenja. Ženske se večinoma žal ne spoštujejo in ne znajo skrbeti zase, prav tako ne znajo dovolj pomagati drugim. Od sebe zahtevajo veliko, a si dajejo malo. Ne znajo povedati, česa si želijo, ne znajo najti opore v okolici, ker se bojijo kritik, ne znajo varovati svojega zdravja in

počutja, se izčrpavajo in pogosto niso kos mnogim težavam v vsakdanjem življenju. Ženske lahko počasi izboljšajo svoje stanje, če dojamajo: - zakaj je samozavest pomembna za duševno zdravje, in se jo naučijo negovati; - zakaj sta počitek in notranji mir nujna, če želijo ostati zdrave; - kako pomembno je se iskreno pogovarjati z drugimi ženskami; - kako lahko dosežejo spoštovanje in pomoč svojega okolja.

V projektu Za lepše življenje

vseh žensk Mladinski dom prireja srečanje za ženske in mladostnice z naslovom Spoznati svoja čustva, ki ga bo vodila dr. Alenka Rebula in bo potekalo v torek, 22. marca, ob 20.30 v Močnikovem domu v Gorici, v ul. San Giovanni 9. Ali ženske vemo, kaj se v nas dogaja, ko smo žalostne, prestrašene, vesele? Ali si znamo pomagati, se pomiriti? Si znamo zaupati? Znamo skrbeti za svoje veselje in moč? Če želite malo bolje spoznati same sebe, postati samozavestnejše in močne, pa tudi mirnejše, vas vabimo na srečanje. Po uvodnem predavanju se bomo ustavile in pogovorile o željah in potrebah. Morda se lahko povežemo v skupino, ki bi nadaljevala s temi srečanji v ožjem krogu in bi vam pomagala lepše živeti. / Alenka R.

Začela se je volilna kampanja

Gherghetta in leva sredina sta se predstavila v Gorici

Levosredinska pokrajinska koalicija je v soboto, 12. marca, začela volilno kampanjo v Gorici v prostorih hotela pri Transalpini in predstavila svojega predsedniškega kandidata Enrica Gherghetto. Priprava na letošnje pokrajinske

volitve stopa tako vedno bolj v živo in pričakovati je, da se bo v prihodnjih tednih začela običajna politična konfrontacija. To pa verjetno, kljub temu da je še vedno veliko mirovanja na desnosredinskem polu, ki ni še popol-

noma strnil svojih vrst. Na sobotni predstavitvi so pokrajinski tajniki političnih sil, ki podpirajo sedanega pokrajinskega predsednika Enrica Gherghetto, poudarili temeljne izhodiščne točke, na podlagi katerih bodo osnovali volilni program in ga prestavili volilcem goriške pokrajine. Za levosredinsko koalicijo so bili prisotni Omar Greco (DS), Julijan Čavdek (SSK), Donatella Gironcoli (Italija vrednot), Licia Morsolini (Federacija levice) in Loredana Panariti (Levica in svoboda). Vseh pet predstavnikov je utemeljilo podporo sedanjemu predsedniku za nadaljnje petletno vodenje goriške pokrajine. Predsednik Gherghetta se je na začetku svojega posega navezal na tragedijo, ki je prizadela Japonsko in se zaustavil pri zaskrbljujočih vesteh glede nevarnosti jedrskega sevanja. To je trenutek, v katerem je potrebno razmisliti o t. i. "green economy" in o vzdržnem gospodarskem razvoju, ki

zadeva tudi naše kraje.

Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti je podčrtal zadovoljstvo zaradi pozornosti, ki jo je sedanja uprava goriške pokrajine izkazala slovenski narodni skupnosti, v prvi vrsti s postavitvijo dvojezičnih cestnih napisov. Ob 10. obletnici zaščitnega zakona 38/01 je kot ena redkih javnih uprav izvajala tudi določila 10. člena. Pomembna plat pri javnem upravljanju pa je tudi območje, je poudaril Čavdek. Prostor in zemlja, kjer živimo, sta edinstveno bogastvo, saj iz njega črpamo lastno kulturno in zgodovinsko identiteto, osnovne življenjske pogoje, na njem gradimo našo družbeno strukturo ter gospodarski razvoj. SSK se prepričano podaja v volilno preizkušnjo, v kateri se z Demokrasko stranko pogaja za federativni volilni dogovor. Tudi za letošnje volilno preizkušnjo bo pomembno, kako se bodo predstavili razni slovenski kandidati. Upati je, da bo prišlo do usklajenega nastopa in da se ne bo ponovila situacija izpred petih let, ko je zaradi nepremišljenega kandidiranja izpadel tretji slovenski pokrajinski svetovalec, ravno iz vrst SSK, kljub temu da je prejel skoraj tisoč glasov. JČ

Razstava v Kulturnem centru

Do 24. marca je v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici na ogled bogata fotografska razstava z naslovom Marijine božje poti od Barbane do Marijinega Celja na Koroškem. Razstavo v nizu prireditev ob praznovanju mestnih zavetnikov so odprli 14. marca v prisotnosti prefektnje Marie Auguste Marrosu in številnega občinstva. Po uvodnem pozdravu predsednice KCLB Franke Žgavec sta o razstavi v imenu prireditelja, društva Circolo Fotografico Isontino, spregovorila Agostino Colla in Antonio Fabris, stolni župnik Sinuhe Marotta pa je poudaril skupne kulturne in duhovne korenine na območju nekdanjega oglejskega patriarhata.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
DRAMSKI ODSEK

Ray Cooney
ZBEŽI OD ŽENE

režija Jože Hrovat

nedelja, 20. marca 2011 ob 20. uri
župnijski dom Anton Gregorčič – Štandrež

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Občinska knjižnica Sovodnje ob Soči in Goriška Mohorjeva družba vabita na srečanje z zgodovinarjema prof. Petrom Černicem in mag. Renatom Podbersičem, ki bosta predstavila knjigo

Msgr. Rudolf Klinec
Dnevniški zapisi 1943-1945

Ponedeljek, 21. marca 2011
ob 18. uri

V prostorih Občinske knjižnice
Sovodnje ob Soči

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

vljudno vabi na recital avtorske proze

Nataša Konc Lorenzutti
JEZIK MOLKA

Tina Grego, violina

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 25. marca 2011, ob 20.30

V OKVIRU PROJEKTA
ZA LEPŠE ŽIVLJENJE VSEH ŽENSK
Mladinski dom prireja srečanje za ženske
in mladostnice z naslovom
SPOZNATI SVOJA ČUSTVA
ki ga bo vodila dr. Alenka Rebula
Torek, 22. marca, ob 20.30
Dom Franc Močnik - Gorica

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2011

petek, 18. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

nastopajo:

Moški pevski zbor Janez Svetokriški, Vipavski križ
Župnijski mešani pevski zbor Šempeter
Dekliški zbor Kraški slavček, Nabrežina
Mešani pevski zbor F.B. Sedej, Števerjan
Komorni zbor Ipavska, Vipava

soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

nedelja, 20. marca, ob 17. uri
Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

nastopajo:

Pevska skupina Društva kmečkih žena, Ilirska Bistrica
Moški pevski zbor Vinograd, Vrtovin
Mešani pevski zbor Igo Gruden, Nabrežina
Mešani pevski zbor Encijan, Pulj
Moška vokalna skupina Lipa, Bazovica
Dekliški pevski zbor Mavrica, Postojna
Mešani pevski zbor Obala, Koper

soprireditelj Moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice

Obvestila

V četrtek, 24. marca, ob 20.30, bo v Kulturnem domu v Gorici v sklopu festivalov St. Patrick's festival - Music in March in Across the border 2011 poseben glasbeni dogodek. Na sporedu je svojevrsten koncert Miki "The Boss" Martina & Doganirs s Trbiža ob predstavitvi njihove nove zgoščenke, ki nosi zgovoren in nadvse prikladen naslov Across the border. Večer prirejajo Folk Club iz Buttrija, Kulturni dom in kulturna zadruga Maja iz Gorice. Vstopnice: redne 10 evrov, znižane 7 evrov.

SKRD Jadro vljudno vabi na predstavitev zgoščenke nevidna dvojezičnost v Tržaški pokrajini slike o pomanjkanju dvojezičnosti na cestnih smerokazov bodo predstavili predstavniki politične skupine Mladi za Mlade. Romjan, sedež društva, petek, 25.03.2010 ob 20.00.

Društvo Tržič je v marcu že imelo dve srečanja s slovensko knjigo, zadnje, tretje, pa bo 26. marca ob 18. uri v knjigarni Rinascita; na vrsti bo Miro Tasso s knjigo Un onomasticidio di Stato.

PD Štandrež prireja šestdnevni društveni izlet Italija-Črna gora od 9. do 14. aprila 2011. Program predvideva: Loreto, Monte Sant'Angelo, San Giovanni Rotondo, Alberobello, Matera, Bari, Bar, Kotor, Lovčen, Cetinje, Bečići, Dubrovnik, Medugorje, Čitluk in Mostar. Informacije: 0481 20678 (Božo) ali 347 9748704 (Vanja).

Velikonočno potovanje s Krutom v "Baltske prestolnice" od 21. do 26. aprila z obiskom Vilnius, Rige in Tallina. Informacije na sedežu Kruta, ul. Cicerone 8/B, tel. 040/360072.

KRUT vabi na cvetlični sejem Euroflora, ki bo v Genovi od 25. do 26. aprila. Informacije na sedežu Kruta, ul. Cicerone 8/B, tel. 040 360072.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja od 18. do 22. maja izlet z avtobusom v Beograd ob 100-letnici smrti prvega slovenskega letalca Edvarda Rusjana. V programu je ogled zanimivih krajev, kot so Đakovo, Vukovar, Novi Sad, Beograd, Oplenac, Jesenovac. Vpisovanje bo le v Gorici na sedežu na korzu Verdi 51 samo v sredo, 16. marca, in v četrtek, 17. marca, od 10. do 12. ure. Potreben je veljavni dokument! Na račun 150 evrov.

Z Novim glasom v Nemčijo od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com.

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja ob 100-letnici ustanovitve večdnevni planinsko-

turistični izlet v Bolgarijo od 25. junija do 3. julija. Prevoz z avtobusom. Prednost imajo člani.

Se vedno se nadaljuje akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko izročite po banki na: Misijonski krožek Rojan, via Cordaroli 29, 34135 Trieste, tel. 040 362120, IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948, Codice BIC: CCTSIT2TXXX.

Darovi

Mladinski dom - Gorica se srčno zahvaljuje župnijskim skupnostim, ki so z namensko nedeljsko miloščino prispevale v skrbstveni sklad za družine gojencev v potrebi: župnija Štandrež 286,72 evrov, župnija Sovodnje 133,00 evrov, župnija Vrh 99,24 evrov, župnija Rupa-Peč 33,70 evrov, župnija Gabrje 32,45 evrov.

Cestitke

Mamica Rosanna je povila tatku Cristianu drugorojenčka DANJELA in podarila bratca malemu Manuelu. Srečni družinici čestitajo in se z njimi veselijo prijatelji iz Štandreža.

Iskreno čestitamo Silvanu Primožiču za okrogli jubilej ter se njemu, njegovim sorodnikom in prijateljem zahvaljujemo za podporo prizadevanjem Sklada Mitja Čuk na Goriškem in Tržaškem.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 18.3.2011 do 24.3.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob sobotah**, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored: **Petek, 18. marca** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 20. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 21. marca (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Zanimivosti v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Obvestila.

Torek, 22. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 23. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Prišla je pomlad - Izbor melodij.

Četrtek, 24. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ, ZALOŽBA
MLADIKA in KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vljudno vabijo na knjižno srečanje

**TRI KNJIGE
PRIMORSKEGA UPORA**

Danica Tomažič **Pisma bratu v zaporu in drugi dopisi**

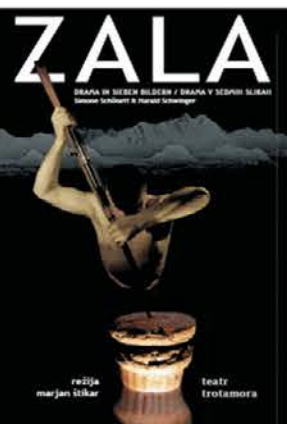
Po domovih kraških vasi so zagorele svečke,
posvečeno Ferdu Bidovcu

Nenavadne zgodbe Lipeta Kosca

na večeru bodo sodelovali

**Boris Pahor, Stane Granda, Majda Colja,
Vera Vetrh in Lida Turk**

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 18. marca 2011, ob 18. uri

PRVIČ V ZAMEJSTVU

TEATR TROTAMORA
Šentjakob (A)

ZALA

TROJEZIČNA PREDSTAVA V
SLOVENŠČINI,
NEMŠČINI IN TURŠČINI

Kulturni dom v Gorici
(Ul. I. Brass 20)

Nedelja, 20. marca 2011,
ob 18. uri

komigo
KULTURNI DOMI

Info in predprodaja vstopnic: tel. 0481 33288

Dvojna številka zbornika Goriškega muzeja Goriški letnik posvečen dr. Branku Marušiču

Dvojna številka Goriškega letnika, zbornika Goriškega muzeja, ki je izšla pred časom, je izjemno bogata, saj se je povabila direktorja Goriškega muzeja Andreja Malničiča odzvalo petdeset avtorjev in je tudi zato izšel zbornik v dveh zvezkih sočasno. Tokrat je Goriški letnik v znamenju izjemnega zgodovinarja, prav gotovo enega največjih poznavalcev goriške in ne samo goriške zgodovine, avtorja neštetih strokovnih zapiskov, ki ga je direktor Goriškega muzeja v klenem predgovoru označil za "poštenega in delavnega", za človeka, ki je dokazal, da je "vredno biti zvest znanju in moči argumenta". Seveda govorimo o dr. Branku Marušiču, ki je tudi naš sodelavec in ga cenimo tudi v našem uredništvu, je namreč eden tistih vrhunskih izobražencev, ki radi znanje delijo, mu je zato v veselje vedno, ko nam lahko pomaga. Dr. Branko Marušič je pred časom praznoval sedemdeset let in v Goriškem muzeju so

Foto DPD

se odločili, da mu posvetijo Goriški letnik, kot so to doslej storili za dr. Iva Juvančiča, Matijo Vrtovca, dr. Alojzija Stresa, Vinka Vodopivca, dr. Jožo Lovrenčiča, Marjana Breclja ter prof. Sergia Tavana. Besedila, pravzaprav eseji, ki v

Goriškem letniku (33-34) govorijo izrecno o dr. Branku Marušiču so napisali mag. Slavica Plahuta, ki je za njim vodila Goriški muzej, dr. Oto Luthar, akademik Saša Vuga, mag. Damjana Fortunant Černilogar, Ivanka Uršič ter prof. Janez Suhadolc. Na platnicah obeh zvezkov Goriškega letnika, ki je posvečen dr. Branku Marušiču, je fotografija goriškega Travnika, kjer se je leta 1938 rodil dr. Branko Marušič v družini znanega goriškega zdravnika, doma iz Solkana, Franca Marušiča in Vide Mejač iz Komende pri Kamniku. Ko se je dr. Branko Marušič rodil, je družina stanovala na Travniku v Gorici, kar bi lahko imeli za pomembno znamenje, saj je prav Gorica zaznamovala s svojo zgodovino. Slavljencec je

namreč vse življenje zapisal raziskovanju goriške zgodovine, saj je avtor številnih in pomembnih znanstvenih knjig, razprav, člankov, monografij, je znanstveni svetnik Zgodovinskega inštituta Milka Kosa, ZRC SAZU in častni član ZRC SAZU, ustanovitelj in vodja ZRC SAZU v Novi Gorici, sodelavec Univerze v Novi Gorici, zaslužen je za organizacijo slovenske muzejske mreže, za kar je prejel Valvasorjevo nagrado, dolga leta je več kot zgledno vodil eno najpomembnejših ustanov na Goriškem, kar Goriški muzej nedvomno še danes je, bil je vedno in od začetka sodelavec Primorskega biografskega leksikona, ki ga je izdajala naša Goriška Mohorjeva družba, kot je bil tudi član izjemno pomembne slovensko - italijanske državne zgodovinsko - kulturne komisije, predvsem pa je bil in je dr. Branko Marušič od nekdanjega tkalec vezi med Italijo in Slovenijo, še posebno zavzet pri navezovanju stikov in prijateljskega sodelovanja med Furlani, Italijani in Slovenci v našem prostoru. Goriški letnik je lep poklon zgodovinarju dr. Branku Marušiču, ki mu v našem uredništvu seveda voščimo še veliko veselja pri delu. Že res, da akademik Saša Vuga v svojem zapisu poudari: "Primorci smo (bili) zmeraj sami". A Goričani prav zaradi dr. Branka Marušiča in vseh, ki so hodili v njegovo Solo, nismo tako sami, kot bi sicer bili. In to je lepo!

JUP

Tržaška škofija / Katedra sv. Justa Martyria Christi – vera v Evropi

Vernike tržaške šofije bo tudi letos uvedla v obhajanje Velike noči postna izvedba Katedre sv. Justa, za katero se je močno zavzel tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi. Prvo srečanje je bilo že v sredo, 16. marca, ko sta v tržaški stolnici spregovorila prof. Massimo Cacciari in kardinal Camillo Ruini (poročilo o večeru bomo objavili prihodnji teden). Rdeča nit letošnje postne Katedre sloni na temi Martyria Christi – vera v Evropi. Po besedah tržaškega škofa bodo predavanja uglednih gostov pripomogla k opredelitvi stanja verskega čuta v današnjem evropskem tkivu. Cerkev se namreč

močno zavzema za neko povernovno evangelizacijo stare celine: v ta namen so v Svetem sedežu ustanovili poseben organ, to je Papeški svet za promocijo Nove evangelizacije, ki mu predseduje eden izmed lanskih predavateljev na tržaški Katedri, msgr. Rino Fisichella. Nova evangelizacija v Evropi sloni na trdnem prepričanju svetega očeta, papeža Benedikta XVI., po katerem se bo vera ohranila v svetu le v primeru, da bo imela trdno podlago na stari celine. Letošnja postna Katedra sv. Justa bo v sredo, 23. marca, imela v gosteh kardinala Kurta Kocha in škofa srbsko pravoslavne patriarhata (njegovo ime

bodo prireditelji naknadno sporočili), ki bosta spregovorila o enotnosti kristjanov in veri v Evropi. 30. marca bo ustanovitelj Skupnosti sv. Egidija, prof. Andrea Riccardi, predaval o krščanskih mučnikih in Evropi; sklenjeno predavanje so prireditelji prepustili kardinalu Giovanniju Battistiju Re: njegovo razmišljanje z naslovom Janez Pavel II. in Evropa duha bo vernike uvedlo v končni postopek beatifikacije velikega papeža, ki bo proglašen za blaženega 1. maja v Rimu. Predavanja bodo v stolnici sv. Justa ob 20.30. Tržaški škof Crepaldi želi, da bi predavanja podkrepila dialog med katoliško in laično kulturo v mestu zoper kulturni

konformizem v duhu avtentičnega civilnega prijateljstva. Spomniti je še treba, da bo tokratna postna Katedra imela tu-

Msgr. Giampaolo Crepaldi

di posebno vlogo, in sicer to, da bo vernike pripravila na obhajanje prihodnje škofijske sinode leta 2012.

IG

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Ogenj

Tokrat, ob tisti uri
bilo je vse svetlo,
na vrt odprte duri,
ožarjeno nebo,
in ogenj med drevesi
in ogenj sred srca,
strasti plamteči plesi,
plamteči spev duha.

Tokrat sem začutila,
da vse živi, živi,
goreča, slastna sirta
mi je planila v kri;
vse je postalo plamen,
zelen, modrikast, zlat,
še hladni, sivi kamen
je zažarel v škrlat.

In od tedaj za mene
nikjer temote ni,
za večno osvetljene
so radostne stvari;
in vrata so odprta
v večer, na žarni vrt,
in rožna sredi vrta
se mi smehlja še smrt.

Lili Novy (1885 - 1958)

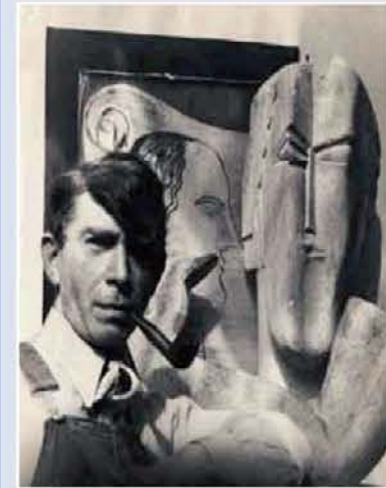
Suhec nas razveseljuje s številnimi prazniki. 8. marec, mednarodni dan ženske, je že za nami, 25. marca proslavljamo materinski dan, med njima pa kraljuje 21. marec, ki napoveduje začetek pomladi in je ob enem svetovni dan poezije. Izbrala sem pesem, ki združuje pesniški žar, občutje življenjske energije in žensko ustvarjalnost, in tako spet zajemam iz neusahljivega vrelega poezije, ki so jo pisale ženske, a je največkrat ostajala v senci, ker ji literarni kritiki niso prisojali prave umetniške vrednosti. Žal v šolskih učbenikih med kanoniziranimi avtorji tja do tridesetih let 20. stoletja najdemo le par imen besednih ustvarjalok: pisateljico Zofko Kvedrovo in pesnico Lili Novy, ki jo je zelo cenil tudi Josip Vidmar. V njegovih Obrazih je med petindvajsetimi portreti samo eden posvečen ženski - njej, Lili, ki je sprva prevajala slovenske pesnike v nemščino in sama pi-

sala nemške verze, šele kasneje pa je kot aktivna sooblikovalka ljubljanskega unionskega kroga začela ustvarjati slovenske pesmi. Osrednja podoba ognja, ki se z večerno ožarjenega neba in narave preliva v pesnično čutenje, povezuje plamtečo strast z duhovnostjo, četudi iz pesmi izstopa čutno dojetje stvarnega sveta. Plamen zadobiva barvitost prelivajočih se odtenkov od modrozelenega do zlatega in nazadnje škrlatnega, ki použiva celo pogovorno hladni in sivi kamen. V oblikovno dodelanih osemvrstičnicah nas nagovarjajo ponavljanja (anafora in ogenj ter geminacija živi, živi), v samo srž pesniške sporočilnosti pa nas potegnejo pridevniške besede svetel - ožarjen - plamteč - goreč - večno osvetljen - žaren. Te stopnjujejo moč svetlobne intenzitete vse do zadnjih verzov, ko pesnica z glasovnim slikanjem, oziroma z nekakšno premetanko, načena slastnoradostno vzdusje, ki ga je ustvarila, z besedami: "... na žarni vrt, / in rožna sredi vrta/ se mi smehlja še smrt". Kljub vsemu se zdi, da pesem ohranja nek pozitiven naboj, neko življenjsko energijo, saj se poosebljena smrt - smehlja. Ne bo odveč zapisati, da si je Lili Novy za svojo prvo pesniško zbirko leta 1940 izbrala naslov Temna vrata.

Kratki

Razstava Veno Pilon, ein Slowene in Paris - Slovenec v Parizu, v Avstriji

Veno Pilon se je rodil 22. septembra 1896 v Ajdovščini. Z gotovostjo ga lahko ocenimo za enega najzanimivejših slovenskih umetnikov, predvsem na področju nove stvarnosti. Kljub temu je v tujini, tudi v Avstriji, skorajda neznan. Njegov umetniški razvoj je tesno povezan z njegovimi biografskimi dogodki in življenjskimi postajami. V avtobiografiji Na robu (1965, Ljubljana) med drugim obravnava svoja

doživetja kot vojak med prvo svetovno vojno. Po vrnitvi iz ujetništva v Rusiji je obiskoval akademije likovnih umetnosti v Pragi, Firencah in na Dunaju. Leta do njegovega odhoda v Pariz 1925 lahko označimo kot najbolj intenzivna in stilsko oblikovalna. Ta razstava se popolnoma osredotoča na fotografa Vena Piona in njegovo pariško obdobje. Od leta 1930 do tik pred smrtjo leta 1970 je Pilon živel z družino v Parizu. Od vsega začetka se je v Parizu intenzivno

ukvarjal s črno-belo fotografijo, predvsem s portreti umetnikov prijateljskega kroga in slavni sodobnikov. Prevladujoča in vedno znova ponavljajoča se tema je maska, tako da si marsikatera slika prisvoji prehod iz resničnosti v iluzijo.

Fotograf Pilon je zabeležil duha in življenjsko občutje medvojnega časa, časa, ki je zaradi čedalje močnejšega fašizma in druge svetovne vojne doživel nenaden konec. Od '50. let prejšnjega stoletja dalje se je spet osredotočil na slikarstvo.

Razstavo Veno Pilon, ein Slowene in Paris - Slovenec v Parizu, ki jo je pripravila Galerija Vena Piona Ajdovščina, so odprli v Pavlovi hiši - Pavelhaus, 8490 Laafeld 30, Radkersburg-Umgebung v Avstriji v petek, 11. marca. Takrat je bila tudi predstavitev kataloga razstave, ki bo odprta do 30. aprila 2011, od torika do sobote, od 12.00 do 17.00, od 29. marca pa od 13.30 do 18.30 (poletni urnik).

Prispevajte za Sklad Dorče Sarđoč

Dragi prijatelj, tudi letos lahko s prispevkom "petih tisočink" davka Irpef pomagaš Skladu Dorče Sarđoč, dobrotelni ustanovi, ki podeljuje štipendije zaslužnim študentom slovenske narodne skupnosti v Italiji. Sklad Dorče Sarđoč je bil ustanovljen po volji pokojne gospe Ane Ursini - Sarđoč, ki je z dobrotelnimi pobudami želela ohraniti spomin na moža. Od Akademskoga leta 1996/97 sklad podeljuje štipendije študentom, ki pripadajo slovenski narodnostni skupnosti v Italiji s ciljem, da bi mlajše generacije lahko iz življenjske zgodbe dr. Sarđoča črpale navdih za osebo uveljavitev, ki naj bo tudi uveljavitev ponosnih Slovencev. Dobitniki štipendij so izbrani na podlagi šolskega uspeha in družinskega premoženja.

Za dejavnosti Sklada skrbi upravni odbor, ki ga imenujejo župani občin Doberdob, Sovodnje ob Soči in Devin Nabrežina.

"Pet tisočink" je prispevek, ki ga predvideva zakon št. 266 z dne 23. decembra 2005, s katerim lahko vsi davkoplačevalci namenijo manjši delež davka na dohodke priznanim dobrotelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam, med katere spada tudi Sklad Dorče Sarđoč. Svoj prispevek lahko nameniš tako, da v polje obrazca, ki je namenjeno neprofitnim ustanovam v modelih CUD/730/Modello Unico, vpišeš davčno številko Sklada Dorče Sarđoč in se podpišeš.

Davčna številka Sklada Dorče Sarđoč je 91013840318.

<http://www.skladsardoc.it/mail/spacer.gif>

<http://www.skladsardoc.it/mail/730.gif>

<http://www.skladsardoc.it/mail/spacer.gif>

Vabimo te, da se tudi ti pridružiš vsem, ki s svojo občutljivostjo omogočajo Skladu, da vztraja v svoji dobrotelni dejavnosti.

Urniki brezplačnih strokovnih vodstev po zbirkah Goriškega muzeja

Goriški muzej obvešča, da bodo strokovna vodstva po zbirkah Goriškega muzeja potekala po naslednjem urniku: 3. nedelja v mesecu (20. marec 2011) vila Bartolomei ob 15. uri; 4. nedelja v mesecu (27. marec 2011) grad Dobrovo ob 15. uri. Strokovna vodstva so brezplačna, obiskovalci morajo poravnati le vstopnino (2,00 evra za odrasle in 1,00 evro za otroke, dijake in študente).

SNG Nova Gorica odprte male dvorane in premiera Jesihovega dela Grenki sadeži pravice

Ta konec tedna bo v Slovenskem narodnem gledališču vladalo praznično vzdusje. Odpirajo namreč težko pričakovano in končno dograjeno malo dvorano oz. mali oder s premierno uprizoritvijo dela Milana Jesiha Grenki sadeži pravice v režiji Andreja Jusa. "Majčkene prizore za mali oder. Majčkene situacije iz majčkenih življenj. Malo od tu, malo od tam, a v enem nonšalantnem zamahu: kako švercamo, kako trkamo na vrata, kako se gremo revolucijo, kako je težko dobiti ženo, kakšna nora naključja se dogajajo..." bodo odigrali Ana Facchini, Ana Hadžialjevič, Peter Harl in Kristijan Guček. Predpremiera bo v četrtek, 17. marca, ob 20 uri, seveda na malem odru (za abonma premiera M1 in izven), v petek, 18. marca, ob 20. uri bo premiera (zaključena predstava za goste in predstavnik politične oblasti). V soboto, 19. marca, ob 20. uri bodo Grenki sadeži pravice odigrani za Abonma premiera M2 in izven. Ponovitev iste predstave bo tudi v sredo, 30. marca, za Abonma sreda M1, konto in izven. V soboto, 19. marca, ob 17. uri bo v Mestni galeriji Nova Gorica okrogla miza Mali odri, ki jo prireja Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije v sodelovanju s SNG Nova Gorica. Na njej sodelujejo nekdanji gledališki kritik Aleš Berger, gledališki režiser Zvone Šedlbauer, umetniški vodja SKUC gledališča in selektor festivala Monodrama Ptuj 2010 Alen Jelen, gledališka kritičarka Ana Perne ter režiser uprizoritve Grenki sadeži pravice Andrej Jus.

Kratke

Praznik žena v društvu Briški grič

Ženska ustvarjalnost je bila tudi letos protagonist večera, ki ga v organizaciji društva Briški grič in Skupine 75 prirejajo že vrsto let ob prazniku žena.

Ženska ustvarjalnost se je ponujala prisotnim v obliki plesa deklet, ki delujejo v plesnem centru Terpsihora v Šempetru, za vse ljubitelje zborovskega petja pa tudi v obliki slovenske pesmi, s katero so se predstavile članice vokalne skupine Danica z Vrha, ki jo vodi Patricija Valič Rutar.

Ženski pogled skozi fotografski objektiv je ponudila razstava, ki so jo postavili v Galeriji 75, avtorica fotografij je Maria Fina Ingališo. Gre za retrospektivno predstavitev pokojne fotografije, ki je bila tudi članica Skupine 75. O njej je Lorella Klun povedala, da se v njenih delih ženska figura odkriva s čustvi; fotografinja jo ujame v vseh njenih zapletenostih ter jo dvigne iznad spleta občutkov. Ženske se tako pojavljajo v brezčasju, so varuhinje starih modrosti in modernih nestalnosti. Nagovor na večer so organizatorji zaupali Lučki Tomsič, ki je predsednica upravnega odbora podjetja Mipot in podpredsednica finančne družbe KB 1909. Govor je bil o ženski vlogi v gospodarskem svetu.

Razpis nagrade Zlato zrno 2011

Sklad Sergij Tončič v Trstu razpisuje nagrado ZLATO ZRNO 2011 za umetniške dosežke mladih slovenskih ustvarjalcev iz Dežele Furlanije Julijske krajine. Za nagrado se lahko potegujejo slovenski ustvarjalci do 35. leta starosti na dan zaključka razpisa in so iz Dežele Furlanije - Julijske krajine. Prijavijo se lahko sami ali jih predlagajo kulturni zavodi in ustanove. Predlogi naj temeljijo na umetniških dosežkih na področjih leposlovja, odrskih umetnosti, likovne, video in filmske ustvarjalnosti, glasbe ter inovativnih izraznih vrst v letih 2009 in 2010. Predlogi z navedbo osebnih podatkov (rojstvo, curriculum, naslov, kontakti), z utemeljitvijo in predstavitvenim gradivom (objave, CD, kritike, ocene, katalogi), naj bodo posredovani na spodaj navedene naslove do 30. aprila 2011.

Žirija, ki jo sestavljajo uveljavljene umetniške in strokovne osebnosti na posameznih ustvarjalnih področjih, bo do konca maja izbrala in razglasila nominirance Zlatega zrna, največ štiri. Nagrada je nedeljiva. Nagrajenc, ki je že prejel Zlato zrno, naslednji dve leti zanj ne more kandidirati. Za nekdanje nominirance ni nobene omejitve. Svečano razglasitev nagrajence in podelitev nagrad bo Tončičev sklad priredil ob času kresa v Narodnem domu v Trstu. Nominiranci prejmejo priznanje z nagrado 500 evrov, prejemnik Zlatega zrna pa umetniško plastiko in znesek 2000 evrov. Tončičev sklad si bo prizadeval, da nagrajencu in nominirancem omogoči objavo, izvedbo, razstavo njihovih del in udeležbo na ustvarjalnih razidencah. Predloženo gradivo bo vrnjeno na zbirnih mestih po 25. juniju in vse do 15. septembra. Po tem datumu ga bo Sklad umestil v svoj arhiv oz. zanj ne bo odgovarjal. Sklad ima pravico gradivo uporabljati / objavljati za promocijo nagrad in nagrajencev. Razpis, podatki, pojasnila na spletni strani Sklada www.skladtoncic.org.

Predloge in gradivo, dostavljeno osebno ali po pošti, zbirajo: Slovenski visokošolski Sklad Sergij Tončič - Dijaški dom v Trstu - ul. Ginnastica 72 | Narodna in študijska knjižnica v Trstu - ul. Sv. Frančiška 20 | Knjižnica D. Fejglja - KB center 1906 - corso Verdi 51 - Gorica | Slovenski kulturni center v Špetru - ul. Alpe Adria 65 b - S. Pietro al Natisone.

Razstava Caravaggiovih del v Rimu prinaša nova dognanja o umetnikovem življenju

Razstava Caravaggiovih del, ki so jo pred kratkim odprli v Rimu, z doslej še neobjavljenimi dokumenti prinaša nova dognanja o umetnikovem življenju. Dokazuje, da je umetnik v Rim prišel tri leta pozneje, kot je do sedaj veljalo prepričanje.

Razstava poleg tega, da popravlja do sedaj veljavno kronologijo umetnikovih del, tudi odgovarja na vprašanje, kaj je umetnik počel, preden je prišel v Rim. Postavitev v Sain't Ivo alla Sapienza umetnikovo življenje predstavlja na način detektivke. Obiskovalca vodi skozi raziskovanje umetnikovih srečanj, odnosov, podob in pretefov v času

njegovega kratkega bivanja v Rimu. Razstavljeni so tudi dela Caravaggiovih prijateljev, sovražnikov, učiteljev in učencev ter dela, ki so umetniku le pripisana. Razstava je nastala po veliki retrospektivi umetnikovih del ob 400-letnici njegove smrti, ki je vrata zaprla konec lanskega leta in tej retrospektivi s svojimi dognanji oporeka. Doslej je namreč veljalo, da naj bi umetnik v Rim prišel leta 1592. Skupina sedmih zgodovinarjev, paleografov in arhivistov pod vodstvom direktorja arhiva Eugenia lo Sarda pa je odkrila več stoletij staro pričevanje, ki umetnikovo prihod v Rim postavlja v začetek leta 1596.

SSG Trst / Premiera: Rondo - Vrtljak
Pohotna sla brez
trohice čustev

Slovensko stalno gledališče v Trstu z letošnjo izbiro predstav in skozi prizmo njihovih trpkih poetik usmerja pogled na današnji čas in družbo, v kateri se vedno bolj izgublja vse vrednote, moralna načela, verska prepričanja, vera v nesebično, trajno ljubezen, v pristnost in iskrenost medčloveških odnosov in prevladujejo licemerstvo, zlaganost, prevare, laži, sebičnost v hladni odtujenosti, kratkotrajni spolni užitek ob nevdržljivi pohotni sli, ki v svoji nagonski dimenziji človeško poželenje enači z živalskim nagonom in v kateri se nemalokrat udejanja tudi spolno nasilje predvsem nad ženskami, ki so pregovorno bolj ranljive od moških.

Ti pa imajo stike z njimi oz. se jih "poslušujejo" le za zadostitev svojih spolnih in erotičnih nagnjenj in pri tem nemalokrat pride do krutega nasilja in tudi tragičnih dejanj. O tej družbi, izvojnjeni zdravih medsebojnih odnosov med spoloma, v trpki jedkosti spregovori tudi najnovejša produkcija našega gledališča, ki nam v letošnji sezoni res ni privoščilo, da bi uzrli vsaj bežen pramen svetlobe niti skozi še tako ozko špranjico. V četrtek, 10., in petek, 11. marca, sta bila v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu premierni uprizoritvi dela Rondo - Vrtljak

(Reigen) avstrijskega pripovednika in dramatika Arthurja Schnitzlerja (1862-1931), predstavnika dunajskega impresionizma oz. dunajske moderne, ki je prijateljaval tudi s Freudom in je v svojih delih, kot o njem pravijo literarni kritiki, s psihoanalizo, pa tudi ironično skepsjo in moralnim relativizmom prikazoval dekadentno dunajsko malomeščansko družbo na prehodu iz 19. v 20. stoletje in razgaljal

Foto A. Divo

v erotičnih motivih njeno lažno podobo v času, ko je nekdanji dunajski blišč nezadržno usihal. Tak kritičen, leden pogled na tedanje družbo, ki pa se v marsičem neverjetno skladno ujema z današnjim kaotičnim časom in družbenim ter medčloveškim razsulo, obravnava prav njegov Vrtljak, ena izmed njegovih najbolj znanih in pomembnih ter najpogostejše, na odrih pa tudi v filmskih inačicah, izvajanih dram. Napisana je bila l. 1886, a je zaradi vsebine - "delo namreč jemlje spolni odnos kot obliko umetniškega izraza", kot je zapisala dra-

maturginja Željka Udovičič v gledališkem listu - prazvedbo doživela Šele l. 1920 v Berlinu. V tržaški postavitvi, v gladkem, dobrem prevodu Lučke Jenčič, pod režijskim vodstvom Dina Mustafića, Sarajevčana, ki je vojno viхро od razpada Jugoslavije preстал v domačem kraju in je bil tokrat prvič režijski gost v SSG, je zadobila ob priredbi Željke Udovičič in režiserjevi posodobitvi odraz sodobne plitvosti oz. praznega, brezdušnega vrtnčenja v začaranem krogu zgolj "erotičnih, spolnih zadostitev" današnjega človeka, moškega in ženske, ki se v brezciljnem hlastanju po življenjskem viru vrtijo na ljubezenskem vrtljaku brez kančca čustvenega priliva. V dramati nastopa namreč deset različnih likov z različnih "stopničk"

družbene lestvice (v posodobljeni različici je mlado deklo postalo travestit, grof pa novodobni bogataš, tajkun Maje Blagovič, in Mairim Cheber enakovredno stala ob igralsko izbrušenih kreacijah Vladimirja Jurca, Gojmirja Lešnjaka - Gojca, Maje Blagovič, Nikle Petruške Panizon, Lare Komar, Romea Grebenska, Primoža Fortea, Luke Cimpriča, ki so v natančni obdelavi podali svoje like - "lutke brez imen", oblečene v kostume Lea Kulaša, ki so seveda dobro označevali njihov družbeni položaj. Ob vsem povedanem pa se znova sprašujemo, kako bo širša publika sprejela to predstavo, ki ima značilnosti uprizoritve s pogledom na festivalska obzorja, tista publika, ki je pred leti množično spremljala predstave SSG in brez katere naše gledališče ne more obstajati in bi bilo le samo sebi zadostno. Ob branju imen ustvarjalcev predstave se vrnjajo opazovalcu še drugo vprašanje: ali na Slovenskem nimamo dovolj dobrih gledaliških umetnikov, takih, ki se brezpogojno predajajo tej zlahtni umetnosti, da moramo segati na "tuja" gledališka tla?

Iva Koršič

In memoriam dr. Jožko Šavli

T' minski samohodec

S pomini mi poroma v tiste stare čase, ko so po naših planinah planinarili posamezniki, rekli smo jim samohodci. Bili so za tedanje čase svojstveni; okovani gozdarji, volnene dokolenke, s hlačami do kolen, ki smo jim rekli "pumparce", s klasičnim nahrbtnikom, pa tudi z obveznim pokrivalom, ki je bil običajno širok klobuk. Če ste jih srečali, so se zelo radi pogovarjali, bili so velikokrat zelo radovedni, še zlasti so radi kaj izvedeli o kraju, kjer so se nahajali. Mene so premnogokrat presenetili z odličnimi zemljevidi, celo avstro-ogorskimi specialkami, kjer je bilo označeno marsikaj, kar je že davno "odpihnil" čas.

Takšen t' minski samohodec je bil tudi dr. Jožko Šavli, rojen v Zatoľminu davnega 22. marca 1943. Njegova življenjska pot ga je vodila iz Tolmina v Ajdovščino, kjer je maturiral in ohranil na tedanje sošolce najlepše spomine. Redno se je z njimi družil, nadaljeval je študij na univerzi v Ljubljani, kjer je diplomiral l. 1967, študij nadaljeval na Dunaju z doktoratom l. 1975, ga nostrificiral na univerzi Ca' Foscari v Benetkah, poučeval na srednji šoli v Kopru, bil nekaj časa v Rimu, pomagal pri slovenski oddaji radija Vatikan, delal v proizvodnem sektorju in leta 1978 prišel na Poklicni zavod Ivan Cankar v Gorici in od leta 1985 do upokojitve poučeval na Tehničnem zavodu Žiga Zois. Kar nekaj sveta je prevandral, preden je pristal v Pevmi, simpatični obrobni briški vasiči, kjer je na svojem domu 11.

marca preminil v 68. letu starosti.

Njegova knjižna bera je izredna. Od Venetov, Knežjega kamna, slovenske lipe, slovenskega nageljna, Zlatoroga, do grbo-slovja in kdo ve še o kom in vsem. Pisal je v slovenskem, italijanskem, angleškem in nemškem jeziku. Prevode njegovih člankov zasledimo v bolgarščini, makedonščini, srbsščini, hrvaščini, ruščini, madžarščini, švedščini, francoščini, japonsščini, pa kdo še ve v katerem jeziku... Upam si trditi, da je v mestu ob Soči danes malo podobnih, ki bi se o tem z njim lahko kosali. Res pa zopet je, da se nekateri niso strinjali z načinom pisanja in raziskovanja, ki je bilo dr. Šavliju lastno. Morda je tu tudi zrno resnice, je pa zopet res, da je velikokrat bila v ozadju zavist, saj to, kar je on publiciral, zmore malo kdo!

Dijaki na šoli so ga cenili, redno se je trudil, da jim je poleg obvezne snovi dodal še kaj o slovenski kulturi in zgodovini. Bil je obziren, včasih tudi prezahteven, tudi kakšna "profesorska poklicna muha" ga je občasno pičila, ostal pa je pravičen in tenkočuten profesor. Seveda so bile ure, pa tudi pogovori velikokrat zabeljeni s prav masnimi ocirkami o tedanji slovenski politiki, saj je celo skoval znano besedo "udbomafija", ki smo jo Slovenci po nje-

govni zaslugi tudi osvojili. Imel je izostren čut za političnoekonomsko dogodke. Kar celih pet let prej je na veliko trobil o zlo-mu naših dveh slovenskih zamejskih bank. Na veliko veselje so tedaj vsi po vrsti iz tega brili norce, ko pa je "slovenska bančna zamejska bomba eksplodirala", so drug za drugim začeli z vprašanji: "Ja, Jožko, kako pa si ti to vedel?" Odgovor je bil: "Šema, ali si slep! Ne vidiš, kako se na veliko krade! Udbomafija! Boš videl, kdo bo sedaj bogat!..." Vse te ugotov-

vitve niso zrasle samo na njegovem prefinjenem opazovalnem zelniku, ampak predvsem ob pogovorih s kolegi, ki so vodili ne samo slovensko, tudi tedanje evropsko, ali celo svetovno ekonomijo.

Na prvi pogled je bil osamljen,

morda tudi rezerviran, v resnici pa je kontaktiral z zelo širokim krogom znancev in prijateljev z zgodovinskega, političnega, ekonomskega, etnografskega, pa tudi umetniškega področja. Poznal je red in natančnost, se zlasti pri raziskovalnem in študijskem delu. V spominu mi je ostal pogovor na slovenski televiziji. Kako umirjeno, dosledno, tehtno in verodostojno je z lepo, plemenito slovensko besedo oblikoval odgovore in tako osvojil gledalce. Oddaja je marsikomu ostala v nepozabnem spominu. Isto se je dogodilo ob pogovoru, ki ga je imel za avstrijsko televizijo na Dunaju. Dve uri trajajoč uglajen nastop z odličnim znanjem nemščine je v Avstriji zbudil nadpovprečno zanimanje, in če ste tisti teden listali avstrijske dnevnike, ste lahko zapazili zavidanje vredne komentarje, ki jih Avstrijci zlepa ne naklonijo tujcem. Slovenija ga je ne samo pred osvojitvijo, tudi za njo odpisala! To ga sploh ni prizadelo! Marsikaj je nam, ki živimo tu ob Soči, v glavnem o dr. Šavliju nepoznano. Bil je preskromen, da bi to in ono o sebi "trobil naokrog", raje je držal zase in na sprehodu ob požvižgavanju v Pevmskem parku obujal spomine na t' minske hribe, Dunaj, dijake, znance in prijatelje, radijske in televizijske oddaje in na vse, ki so se z njim v življenju srečevali, obenem pa sanjal na in koval načrte o vsem, kaj bo še napisal... Miren sen Ti želimo vsi, ki smo Te poznali, dragi Jožko, med t' minskimi hribi!

Ambrož Kodolja

Kratki

Balet Carmen v Slovenskem stalnem gledališču

Carmen, balet v dveh dejanjih s koreografijami Fredyja Franzuttija, je uspešnica baletnega ansambla Balletto del Sud. Produkcija spada v niz koreografiranih izvedb znanih opernih predstav, ki zaznamujejo umetniško podobo tega ansambla; leta deluje od leta 1995 kot skupina izbranih italijanskih in tujih plesalcev. Carmen po noveli Prospera Merimeea je zgodba o usodni fascinaciji "cigaretarice" Carmen, ki privede do skrajnih posledic ljubezenske strasti naivnega narednika Don Joseja. Zaslovela je v operni različici, s katero jo je v prepoznavnem španskem slogu ovekovečil skladatelj Georges Bizet. Njegova glasba je tudi osnova baleta, ki ob najbolj znanih motivih opere uporablja tudi glasbo Albeniza, Chabrierja in Masseneta. Balet tolmači zunanji pogled na eksotiko španskega okolja na križpotju muslimanske, krščanske in židovske kulture sredi tipično mediteranskih toposov. Predstava ansambla Balletto del Sud je že doživela preko 40 uspešnih ponovitev v Italiji in tujini. V soboto, 26. marca, ob 21. uri bo na sporedu v veliki dvorani Slovenskega stalnega gledališča v Trstu v sodelovanju z Artisti Associati Gorica - Circuito Regionale Danza za Abonma ljubeznivi in latinskoameriški plesi. Predprodaja vstopnic se je že pričela pri blagajni SSG, ki je odprta vsak delavnik od 10. do 15. ure. Predprodaja poteka tudi na spletni strani www.vivaticket.it.

Podelili so Flajbanove nagrade

Goričan Simon Peter Leban, študent prvega letnika fizike na Tržaški univerzi, ki je lani prejel na goriškem klasičnem liceju Primoža Trubarja najvišjo oceno, Aljaž Srebrnič, ravno tako iz Gorice in tudi študent fizike na tržaški univerzi, in Iva Pertot iz Trsta, ki obiskuje drugi letnik Elektronske inženirske fakultete

tržaške univerze, so bili letošnji prejemniki osrednjih nagrad sklada Mihaela Flajbana, ki jih je v petek, 11. marca, na svojem sedežu na ul. Mazzini podelilo Slovensko dobrodelno društvo. Trije študentje so prejeli nagrado v višini 1.500 evrov, devet študentov pa je prejelo denarno nagrado, ki znaša 500 evrov (David Croseili, Mitja Stefancic, Nina Žvab, Sara in Jana Zupančič, Agata Venier, Dennis Heric, Mihal Nanut in Kim Grudina). Slovensko dobrodelno društvo, ki mu predseduje Ivo Jevnikar, podeljuje denarno podporo zaslužnim študentom že 24 let. Pri podeljevanju nagrad se odbor odloča na podlagi uspešnosti študentov in finančnega stanja njihovih družin: posebno vlogo odigra tudi njihova vpetost v manjšinsko dogajanje. Za akademsko leto 2011 - 2012 je komisija prejela osemnajst prošenj, med katerimi je nagradila dvanajst mladih iz Tržaške in Goriške.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

41. PESEM MLADIH

Pomorska postaja v Trstu
nedelja, 20. marca 2011,

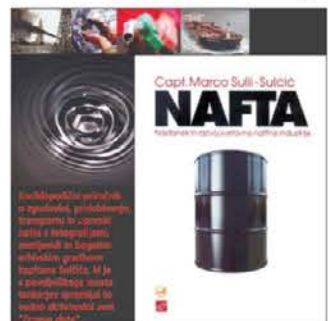
ob 14. uri začetek prvega dela,
ob 17. uri začetek drugega dela

TRŽAŠKA KNJIGARNA in GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
vabita na srečanje s

Cap. Marcom Sulli-Sulčićem

avtorjem knjige

NAFTA - Nastanek in razvoj nafte industrije

Četrtek, 24. marca 2011
ob 18. uri

V Tržaški knjigarni
ul. Sv. Franciška v Trstu

TRŽAŠKA KNJIGARNA Na kavi z g. Dušanom Jakominom

Bog je v meni, jaz sem zunaj

“Vera je veselje, je lepota notranjega: vera je znamenje veselja. V cerkev zahajamo zato, da smo s tega vidika lepi in bogati. To je edini način, da se lahko imamo za kristjane”. S temi besedami je škedenjski kaplan g. Dušan Jakomin sklenil svoje razmišljanje, h kateremu sta ga v sredo, 9. marca, v sklopu srečanj Na kavi s knjigo v Tržaški knjigarni spodbudili Martina Kafol in Nadia Roncelli. Ker je srečanje bilo ravno na peplnično sredo, je bila iztočnica, ki sta jo sogovornici ponudili g. Jakominu, ravno začetek postnega časa, ki vernike uvaja v doživljanje največjega krščanskega praznika, Velike noči.

Škedenjski kaplan je post uokviril v neko širše moralno dogajanje: opredelil ga je kot duhovno pripravo posameznika na sprejetje nekoga drugega, najprej Jezusa, pa tudi sočloveka. Postno dejanje je sorodna praksa tu-

di drugih veroizpovedi, pri pravoslavskih, protestantih, židih; post je eden izmed petih stebrov islamske vere. Na

Martina Kafol, g. Dušan Jakomin in Nadia Roncelli (foto IG)

vprašanje, ali se verniki držijo posta, je škedenjski kaplan dejal, da je v vernost posameznika težko vstopiti in da je pristop do

posta - kot tudi do spovedi - zelo osebna stvar. “Post je v bistvu nadzor nad samim sabo. S postom sebe človek dopolnjuje v znamenju veselja, ne pa potrnosti”, je dejal g. Jakomin, ki je pred lepim številom poslušalcev naglasil zlasti radostno podobo Jezusa in njegovega sporočila. Običajna ikonografija namreč istoveti Jezusa zgolj z njegovo križano podobo. “Kot je nekoč dejal Janez Pavel II., je Kristusov obraz tudi obraz upanja, bratstva, ljubezni in veselja: Jezus nam mora vzbuhati smeh, mir in toplino”, je poudaril škedenjski kaplan. Jezus mora tako postati izraz naše notranje lepote, s katero ne bomo v stanju počenjati slabih dejanj. “Ljubi in stori, kar želiš”, je izjavil sv. Avguštin: “Bog je v meni, jaz sem zunaj”, je g. Jakomin povzel misel velikega svetnika. Tega bi se morali zavedati zlasti v tem času, “ko je komercialna TV uničila našo moralno, družino in pojem greha, ko se zato zakoni krhajo, ko v škedenjskem baru vsak božji dan srečujem mamo in sina, ki zapravljata denar v igralnih avtomatih”.

IG

Predavanja o temi Etika in prihodnost Družina je temelj vsakega posameznika

V soboto, 12. marca, se je v Peterlinovi dvorani zbrala lepa skupina mladih, ki so se udeležili tretjega srečanja o temi Etika in prihodnost. Tokratni večer je nosil izzivalen naslov *Ali je tradicionalni družini odklenalo?* Pogovor je vodil dr. Tomaž Erzar, izredni profesor Zakonske in družinske terapije, koordinator istoimenskega doktorskega programa in predavatelj Družinske terapije na Teološki fakulteti v Ljubljani. Dr. Erzar se ukvarja tudi s teorijo navezanosti, s psihopatologijo in spremembami v terapevtskem procesu. Družina je zaradi nedavno sprejetega zakona postala aktualna problematika. Največji pomen je seveda na vlogi posameznika v družini, s katerimi se ukvarjata psihoterapija in psihologija. Družina je temelj vsakega posameznika. V njej se naučimo, kaj pomeni biti navezan na nekoga in ga imeti rad, kdaj smo sprejeti in kdaj zavrnjeni. “Četudi se svet obrne na glavo in se karkoli zgo-

di, bo čustvena povezanost vedno obstajala”. Čustva izražamo preko objemov, posebnih pogledov, stiska roke in poljubov. Žal je večina današnjih odnosov praznih. Vprašanje je, kam sploh peljejo taki odnosi. Dr. Erzar je poudaril predvsem pomen osnovne pravice vsakega otroka, in sicer imeti srečne in zadovoljne starše, saj otroci to takoj občutijo. Kot je povedal predavatelj, “so se moški rodili s pravico tišine, zato pa so se ženske rodile s pravico do govora, da se lahko dopolnjujejo”. Starši morajo zadovoljiti otrokovo temeljno potrebo po varnosti in sprejetosti, preko katere se bodo naučili sprejemati in vrednotiti zunanji svet. Prvi del večera je bil namenjen predvsem spoznavanju vloge, ki jo vsak posameznik ima znotraj družine, v drugem delu pa je bila delavnica. Vsak udeleženec je s pomočjo svojega

drevesa življenja skušal ugotoviti, katera vloga mu je bila dodeljena že ob rojstvu. Splošno znana je namreč opredelitev, glede na katero je prvorojenec zelo odgovoren in vezan na očeta, drugorojenec je navezan na mamo in “blaži” čustva, poleg tega je tudi dober družinski blagajnik. Tretji otrok se pogosto odloči za živ-

Dr. Tomaž Erzar (foto DPD)

jenje v tujini in mu je dovoljeno več kot prvima dvema otrokoma. Na podlagi tega se pojavijo razni vzorci: na primer maščevalec,

odgovoren, varčen, odprt, sproščen itd. Ti vzorci se prenašajo s staršev na otroke; večkrat se lahko zgodi, da jim uničijo življenje, ker so preveč vezani na te kalupe. Družinska terapija se ravna po načelu, da imajo otroci pravico do izbire svoje vloge, saj se pogostoma zgodi, da uresničujejo otroci želje staršev, ne pa svojih. Dr. Erzar je ob koncu nakazal sodobni problem, in sicer pomanjkanje praznosti. Sam trdi, da je vsaka izkušnja v družini dragocena in je ne moreš izbrišati, lahko pa jo dopolniš in dogradiš. Težava je v tem, da nima mojih vztrajnosti, zato mora biti vse perfektno in izjemno, zaradi tega pa brišemo slabe izkušnje, kar ni pozitivno. “Če nam ne uspe prvič, nam bo petnajstič”. Le s dograjevanjem izkušenj in vztrajnostjo bomo utrdili našo podobo. Predavatelj je izrazil še zanimivo misel: “Nepotrebno je, da Slovenci izpostavljamo vedno našo majhnost, pomembno je razumeti, kaj je v majhnosti velikega”. Naslednje srečanje v sklopu niza Etika in prihodnosti bo v petek, 15. aprila, ob 18. uri. Dr. Ivan Štuhec bo spregovoril o temi *Ali bi Jezus Kristus danes šel na volitve?*

Metka Šinigoj

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA Dan slovenske kulture

Knjiga naj bo prisotna v našem življenju od rojstva!

Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu je tudi letos obeležila Dan slovenske kulture s tradicionalno Prešernovo proslavo, ki je bila v ponedeljek, 28. februarja, v Peterlinovi dvorani na Donizettijevi ulici. Kot je pri Vincencijevi konferenci že ustaljena navada, se tovrsten kulturni dogodek rad spoji s pristrčnim in veselim, sicer nikakor ne lahkotnim trenutkom. Splet radostnega vzdušja so načele viže harmonikarja Marka Manina, nato sta Martina in Matej Jazbec na klavirju ubrala melodije znanih primorskih skladateljev. Nedvomno je proslava dosegla višek takrat, ko je igralec Adrijan Rustja doživeto interpretiral Prešernovo Zdravljico. Za kulturno pričevanje pa je poskrbela urednica Mladike Nadia Roncelli, ki je ob branju pozij

ponudila občinstvu Peterlinove dvorane prisrčen prikaz svojega poklica, pri katerem se strast do literature in knjig spaja s profesionalnostjo. Roncellijeva je člani in članice Vincencijeve konference popeljala v odnos, ki veže človeka na

pisano besedo, točneje na knjigo. “Prvi človekov stik s kulturo je zelo zgodnji. Lahko rečemo, da že v materinem telesu otroka obkrožajo glasovi, besede in čustva, ki so izraz določenega časa in prostora. Do otroka najprej pridejo materine ljubkavalne bese-

Foto IG

de in njena govorica, ki jo otrok spozna za svojo”, je začela urednica in se nato poglobila v otroški kulturni razvoj, pri katerem morata knjiga in bralna kultura (pa tudi poslušanje maminega pripovedovanja zgodb in pravljic) postati sestavni del njegovega življenja: to branje/poslušanje bo pri otroku razvil in krepilo njegove pojmovne, jezikovne in socialne sposobnosti. “Knjiga naj bo torej prisotna v našem življenju od rojstva in naj nas spremlja skozi vse življenje; kot učbenik, priročnik, razvedrilno branje ali visoka, intelektualna literatura”, je svetovala Nadia Roncelli, ki je nato podrobneje razčlenila postopek nastajanja knjige, od rokopišnega oziroma računalniškega izvornika, o katerem mora uredniški odbor odločiti, ali je vreden za objavo, vse do nadaljnega postopka temeljitega lektoriranja in do končnega tiskarskega izdelka.

IG

POGOVOR Igor Švab

Mestu primanjkuje strateške vizije

Zadnji zapleti v občinskem svetu glede odobritve občinskega proračuna, ki so ga na drugem glasovanju končno odobrili, so jasno pokazali, da občinska uprava nima več politične moči: premiki na vsedržavni ravni in konfliktualni odnosi znotraj občinske večine so privedli do sedanje stagnacije, ki je botrovala nezaupničnosti proračunu. "Zgovorno je dejstvo, da je na prvem glasovanju pet članov večine svetnikov skupine "Altra Trieste" (Drugi Trst) – to so v bistvu t. i. Bandellijevci – glasovalo proti, ker Camberjeva struja v desni koaliciji ni sprejela njihovih amandmajev, ko so zadevalo socialno in šolsko problematiko", nam je povedal občinski svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Švab, ki je v proračunski razpravi obnovil petletno izkušnjo v občinskem svetu, ko je poudarjal nujno po razvoju tržaškega območja zaradi zgodovinskih preobratov zadnjih let.

"Žal je Trst ostal vkljenjen v stare kalupe. Moj poseg je bil deležen pozitivnih ocen, vendar je v občinskem svetu vsem jasno, da se o določenih ključnih izbirah (ali boljše ne-izbirah) strateškega načrtovanja žal odloča v drugih 'nadpolitičnih' krogih. Volitve so pred nami. Leva sredina je že lani novembra izbrala svojega kandidata,

kar je dober znak glede na to, da se v sosednjem taboru krešajo mnenja o dokončnem kandidatu. To prednost mora leva sredina izkoristiti".

Foto IG

Zakaj je po vašem mnenju prišlo v desni sredini do take razklanosti?

Po mojem mnenju zato, ker so se tudi nekateri predstavniki desnega pola zavedeli, da prevelika teža določenih političnogospodarskih lobijev škoduje mestu. Škandal se je začel svojčas, ko je bil odbornik Franco Bandelli prisiljen odstopiti in je ustanovil svojo skupino v občinskem svetu. Na razklanost tržaškega desnosredinskega tabora je nedvomno vplival tudi spor med Berluonijem in Finijem. Domino učinek je v bistvu močno prizadel desno telo: svoje vrste je strnila le županova lista.

Neko izbiro pa so na

krajevni ravni že storili: njihov kandidat naj bi bil Piero Tononi.

Tononi izhaja iz vrst Nacionalnega zavezništva. Bil je v samem vodstvu stranke in je zasedal mesto odbornika v tržaški občinski upravi, čeprav za sabo ni pustil bog ve kakega vtisa. Je namreč bil vedno tu in zato dejansko pozna to območje. Če se povrnem na Bandellija, moram priznati, da se je njegov odstop poznal pri načrtovanju javnih del. Bil je človek, ki je kot odbornik pokazal določeno mero odgovornosti pri reševanju problemov in določanju prednosti pri izvajanju javnih del, tudi ko je šlo, recimo, za ureditev šolske jedilnice v slo-

venski šoli v Barkovljah, pravilo stavbe slovenske šole na Katinari in pri kar hitrem posgu obnovne jasi v ulici Veronese, poškodovanih zaradi namernega požara. Seveda ni nikakršen svetnik, saj je prav rezal klopce na trgu Venezia in se nesramno obnašal do brezdomcev in priseljencev, da ne omenim problema slovenskega napisa na majicah Bavisele. Priznati pa moram, da je imel neko širšo vizijo. Pozabiti ne smemo, da je tudi Bandelli kot celotna Dipiazova uprava v desetih letih mandata žel, kar je nekdanja Illyjeva uprava sejala. Sprašujem se zato, kaj bo nova uprava – ne glede na konč-

ni volilni izid -, podedovala od sedanje: v bistvu prav nič! Lepotne operacije strogega mestnega središča nikakor ne sodijo v dolgoročno strateško vizijo celotne občine.

Ali bo Tononiju uspelo pridobiti tudi uradno podporo iz Rima?

Mislím, da se ožji Berlusconi somišljeniki zavedajo vloge, ki naj bi jo Trst odigral v prihodnje v severnojadranjskem prostoru. Mesto ne sme dobiti župana, ki bi tovrstni razvoj načrtno zaviral. Poudarjam pa, da so tržaški gospodarski in gradbeni krogi v Trstu zelo močni...

Kaj pomeni s političnega vidika za župana Dipiazza tako mučna odobritev proračuna?

Ker se je to zgodilo le nekaj mesecev pred volitvami, mislim, da je to zanj prava klofuta. V prvem izidu glasovanja so se zrcalile politične igre v desnem taboru. Omenil sem že razloge, zaradi katerih so 'Bandellijevci' glasovali proti proračunu: ker si je župan upal razkriti določene politične spletakarje v desni sredini in tako posredno napadel Piera Camberja, se mu je ta maščeval tako, da ni sprejel popravkov podpornikov Franca Bandellija. V desni sredini vedno kdo želi pokazati svojo politično moč: župan je tako potegnil krajši konec. Menim, da je za Dipiazza končno nastopil čas, da pokaže določeno premočrnost in odstopi.

Občinski svet je v ponedeljek ponoči sprejel sklep glede prihodnje ureditve rajonskih svetov.

Tako. Vzhodnokraški rajonski svet in zahodnokraški rajonski svet ostaneta: vsak bo imel po deset svetnikov. Ostali rajonski sveti bodo imeli do 20 svetnikov, kot dovoljuje deželna zakonodaja.

Igor Gregori

Obvestila

Branje Svetega pisma, poslušanje in premišljevanje bo potekalo v cerkvi pri Sv. Jakobu vsako sredo v postnem času (začetek je bil 16.3.), 23. in 30. 3., 6. in 11. 4., od 16. do 17. ure s sodelovanjem vseh mestnih slovenskih župnijskih občestev. Vabljeni!

Tečaj v bazenu za dojenčke - Šc Melanie Klein obvešča, da se bodo naslednji tečaji za dojenčke in otroke od 1. meseca do 3. leta starosti začeli v petek, 8. aprila, in v soboto, 9. aprila. Za informacije in prijave: www.melanieklein.org, info@melanieklein.org, tel. 328 4559414. Število mest je omejeno.

Acquafitness - tečaj za vse, ki želijo izboljšati psihofizično počutje in doseči optimalno telesno formo. Skupinska vadba v vodi je primerna za vse starosti in poteka pod strokovnim vodstvom. Tečaj se odvija na Pesku. Info in prijave na www.melanieklein.org, info@melanieklein.org, tel. 328 4559414.

Z Novim glasom v Nemčijo od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com. Še vedno se nadaljuje akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko

izročite po banki na: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN, via Cordaroli 29, 34135 Trieste, tel. 040-36-21-20, IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948, Codice BIC: CCTSIT2TXXX.

Slovenska Vincencijeva Konferenca v Trstu prireja v četrtek, 7. aprila 2011, v Domu šolskih sester pri Sv. Ivanu v Trstu, ul. delle Docce 34, vsakoletno srečanje ob postnem času in pripravo na Veliko noč. Ob 16. uri bo sv. maša za pokojno dolgoletno predsednico družbe prof. Lauro Abram ob 10. obletnici smrti. Po maši bosta družabno srečanje in razgovor o pripravi in delovanju članov v tem predvelikonocnem času, še zlasti o pripravi in nabirki za oljčno nedeljo. Toplo vabljeni!

Pasijonske igre v Ribnici na Dolenjskem, ki jih izvajajo mladi, in grob Magdalene Gornik, slovenske mistikinje, na Gori nad Sodražico nas vabijo, naj jih obiščemo na oljčno nedeljo, 17. aprila 2011, v popoldanskih in večernih urah. Odhod avtobusa s trga Oberdan ob 12.45, iz Sosljana ob 13. uri, iz Narezine ob 13.05, iz Sv. Križa ob 13.09, s Proseka ob 13.15 in z Opčin ob 13.30. Za vpis in vse ostale informacije pokličite čim prej na tel. št. 3479322123.

Darovi

Za Slovensko Vincencijeva konferenco darujeta Elvira Mauri 20 evrov in Valeria Zobin 50 evrov.

Za cerkev v Bazovici darujeta za vse svoje pokojne družina Glažar iz Ljubljane 20 evrov in Marija Mahnič 30 evrov.

ŽUPNIJA SV. JERNEJA AP., MeCPZ in MoPZ SV. JERNEJ - OPČINE
v sodelovanju z ZCPZ - TRST

vabijo na

KONCERT SAKRALNIH PESMI

v izvedbi pevskega zbora
TOMAŽA TOZONA & VIRIBUS UNITIS

sobota, 19. marca 2011, ob 20. uri
župnijska cerkev na Opčinah

Toplo vabljeni!

Teža Radia Ognjišče v slovenski družbi

Zbirka Drobne zgodbe za dušo si je pri slovenskih bralcih prisluzila neverjeten uspeh. Prvih šest izdaj, skupni nakladi osemnajst tisoč izvodov, je pošlo v osmih letih, pred kratkim pa je izšla deseta knjiga, ki je doživela lep odmev v javnosti. Knjige je izdala založba Ognjišče, pri kateri izhaja tudi istoimenska revija. Urednik obeh je Božo Rustja, duhovnik, ki si je izkušnje nabral najprej v Rimu, nato pa v Londonu. Tako je občinstvu Peterlinove dvorane na ponedeljkov večer spregovoril o uspehu knjižne zbirke: "Kristus je uporabljal zgodbe

in prilike za oznanjevanje; z njimi je predstavil težke stvari na konkreten in enostaven način". Zakaj pa se je lotil pisanja kratkih zgodb? "Ker smo danes vsi obremenjeni s službo in z drugimi dejavnostmi, hočemo imeti vse na kratko, saj nimamo konkretnega časa za branje debelih knjig". Ob kratkih zgodbah se lahko vsak zamisli, naj bo kristjan ali laik, ker so napisane na enostaven način in nočejo nikogar spreobrniti. Nekateri jih berejo zvečer, drugi spet v družinskem krogu z otroki, skratka vsak lahko odnese kaj od tega branja.

G. Božo Rustja (foto Slomedia)

Ognjišče je pomembna založba in poseben fenomen, saj je ta verski mesečnik najbolj bran mesečnik v Sloveniji. Čeprav so nekoč imeli sto tisoč izvodov naklade in se je ta sedaj razpolovila, mogoče zaradi zmanjšane zanimanja za katoliški tisk, si tega ne ženejo k

srcu, saj naklade padajo vsem revijam, naj bo to zaradi medijev in svetovnega spleta ali zaradi tega, ker ljudje manj berejo kot včasih. Velja pa omeniti, da poleg založbe in revije delujeta tudi spletna stran Ognjišča in istoimenski radio. Revija se je z leti spre-

nila; nekoč je bila namenjena predvsem mladini, danes pa je to družinska revija, saj lahko vsak najde kaj zase. Revijo najbolj berejo najstniki in mladi do petindvajsetega leta, nato zanimanje upade, a spet naraste po petdesetem letu. V prvem delu večera je prišlo v ospredje predvsem delovanje Ognjišča, v drugem pa je predavatelj spregovoril o sedanji in preči problematiki Cerkev. V mariborski nadškofiji je namreč prišlo do finančnih težav, zaradi katerih si je leta nakopala osemsto milijonov evrov dolgov. Kot je povedal Božo Rustja, ob takih dogodkih preveč posplošujemo, saj "niso vsi muslimani teroristi, tako je tudi v to afero vpletenih samo nekaj ljudi". Kljub temu je javnost zelo pozorna na življenjske navade duhovnikov, saj je splošno znano, da si vse bolj privoščijo luksuzne avte, kar pa

meče slabo luč na vero. Urednik Ognjišča je citiral papeža Janeza XXIII., po katerem naj bi prenova Cerkev prišla po ubogih. Kljub temu da je veliko vernikov izgubilo zaupanje v duhovnike, ne smemo obupati, saj samo kdor globoko verjame v Cerkev in krščanstvo, si ne pusti priti do živoga.

O aferi mariborske nadškofije je še dejal, da niso upoštevali božjih zapovedi in so kršili pravila cerkvenega prava, saj je cerkveno premoženje v prvi vrsti namenjeno omogočanju vzgojne in karitativne dejavnosti ter oznanjevanju evangelija. Tokratni gost Društva slovenskih izobražencev je končal predavanje s trditvijo, da "je Cerkev obnem sveta, ker jo je ustvaril Bog, in grešna, ker smo v njej ljudje".

Stn

Gledališče Verdi

Zgodba o svetopisemskem junaku Samsonu

Svetopisemska zgodba o nepremagljivem židovskem junaku Samsonu, ki iz ljubezni do hčere filistejskega svečenika Dalile izgubi svojo moč in izda svoj narod, je pred kratkim premierno zaživela na odru opernega gledališča Verdi v Trstu. Uprizoritve znamenite opere Samson et Dalila francoskega skladatelja Camilla Saint-Saënsa je nastala z združenimi močmi tržaškega gledališča, občinskega gledališča v Bologni. Kraljeve opere iz Liegea in operne hiše v Wro-

clawu. Mednarodna je tudi zasedba, katere glasbeno vodstvo je bilo zaupano kanadskemu dirigentu Borisu Brottu, režija pa Poljaku Michalu Znanieckemu. Gledališče Verdi se hvalevredno trudi, da bi ponudilo svojim obiskovalcem predstave z okusom po sodobnejših prijemih; iskanje "zmerno in-

ovativnih" variant, ki bi lahko ustrezale tradicionalni, pa tudi bolj razgledani publiki, pa včasih privede do spodrsrlajev na poti kulturnega promisa. Prikaz miselne in kulturne razdalje med dvema narodom, zatiranimi Judi in razvpitimi Filistejci, je v tem primeru ostal na ravni kostumske domišljije,

medtem ko so stereotipi precej predvidljivega režijskega obravnavanja (črtaste srjace, sedemkraki svečniki in podobno) zmanjšali potencialne spodbude globljega branja. Scena Tiziana Sarti-ja, ki je simbolično prikazala bele marmornate scene neke klavnice, je uokvirjala precej izumetničeno kretanje pevcev, ki je v določenih trenutkih dobilo skoraj stripovski vtis zaradi "vesoljskega" pečata bizarnih, živopisanih kostumov, za katere je kostumografinja črpala iz elementov izvirne, daljne

palestinske preteklosti. Vizualni vtis je precej vplival na doživljanje predstave, ki tudi z glasbenega vidika ni ponudila posebno prepričljivih spodbud. V premierski pevski zasedbi je z ekspresivnim nastopom in s postavo, primerno za lik mogočnega junaka Samsona, izstopal tenorist Ian Storey, ki ni našel muzikalčno enakovrednega odziva mezzosopranistke Elene Bocharove. Pevka ni znala namreč modulirati svojih nedvomnih vokalnih sposobnosti v potrebne, mehke odtenke ljubezenskega zapeljevanja,

saj je njena bojevita Dalila vse-skozi odražala predvsem nabojo maščevalne strasti. Zbor, ki ima v tej operi obširno vlogo, je marsikdaj pristopil k zahtevni nalogi z določeno napetostjo in brez potrebe natančnosti v odnosu do orkestra, ki je s skromno paleto barv in intenzitete podprl nadrealno, odmaknjeno sliko zgodbe in strasti z elementi antike in sodobnosti, v kateri je zmanjkala intenziteta dovolj koherentno in jasno izoblikovanega umetniškovebinskega sporočila.

PAL

GRAD DOBROVO Slovesnost v spomin na Mirka Brezavščka

Črna vladavina je povzročila veliko trpljenja

V spomin na Mirka Brezavščka, ki je pred 80 leti podlegel mučenju fašistov in tako postal prva mlada žrtev fašističnega terorja v Evropi, je v soboto, 19. februarja, v Viteški dvorani na gradu Dobrovo potekala spominska slovesnost. Ali poznate povest Franceta Bevka z naslovom Črni bratje? Večina jo verjetno pozna, saj jo

mu ponosu in odporu proti potujčevanju. Prav v tem duhu so nam učenci osnovne šole Dobrovo z recitalom predstavili pretresljivo zgodbo družine Črni bratje. Organizacija je bila kmalu odkrita, fantje, v starosti od 15 do 18 let, večinoma dijaki goriških šol, so bili aretirani, zaslišani, strahotno mučeni in zaprti, tako da je najmlajši med njimi

našega narodnega ponosa in pokončne držbe.

Dr. Mira Cencič je poslušalcem predstavila resnično, presenljivo zgodbo Črnih bratov v obdobju črne vladavine, ki je povzročila v naših krajih veliko trpljenja, zatiranja in gorja. Slavnostni govornik je bil tržaški pisatelj Boris Pahor, ki je v svojem poznanem, preprostem, a obenem zanimivem slogu razkril

vse naše hibe in pomanjkljivosti pri uveljavljanju naših pravic.

Na proslavi je poleg domače pevske skupine Vinica pod vodstvom Franke Žgavec, nastopil tudi mešani pevski zbor F. B. Sedej iz Števerjana pod taktirko Aleksandre Perrot. Števerjanski zbor je uvodno izvedel Premrlovo *Zdravljico*, ob koncu pa je zapel *Dekle pogled me prav* Emila Komela ter ljudsko iz Bele kraji-

Snemanje filma Črni bratje v Raštelu v Gorici (foto JMP)

je osnovnošolska mladina nekoč zavzeto prebirala, medtem ko je današnji osnovnošolci skoraj ne poznajo, kar bolj ali manj velja tudi za vsa ostala Bevkova literatura. V tej povesti beremo ganljivo zgodbo o dečkih, ki so se uprli fašističnemu nasilju, delovali ilegalno ter v svoji domišljiji načrtovali dejanja, ki bi okupatorju primorske zemlje in nasilnežem dokazala, da smo Slovenci še tu, in ljudi spodbujala k narodne-

podlegel mučenju. Zgodba o mladih junakih in mlademu mučencu, enkratna zgodba uporništa in smrti otroka sredi vzpona fašističnega nasilja, ko se Evropa še ni prav zavedala, kaj ji grozi, je skoraj pozabljena. Prekriva jo čas osmih desetletij. Najmlajši fašistični mučenik leži v daljni osami skrivnostnega groba v Gornjem Cerovem, povest pa na zaprašenih knjižnih policah. Spomin nanje čaka, da ga oživimo v zavesti

ne *Jabolko rudeče*, ki jo je priredil Jakob Jež.

Družina mladostnikov Črni bratje je bila samostojna organizacija, ki je nastala po usmrtni bazoviških žrtev. Začetnika in organizatorja sta bila Zorko Rejec in Mirko Brezavšček. Črni bratje gotovo zaslužijo, da bi zanje izvedeli prihodnji rodovi, še posebno si to zasluži takrat najmlajša žrtev fašističnega terorja.

MD

Postna leta bovškega zimskega turizma

Premalo je poskrbljeno za dobro poslovanje žičnic

Večje slovenske žičnice so že do sredine zime beležile manj gostov in znatno slabše razmerje med stroški in zaslužkom. Zaradi tega je možno, da bodo tiste z dolgimi dostavnimi žičnicami zašle v dolgove in katera od njih tudi v stečaj. Konkurenčne žičnice družbe Promotur v bližnji Italiji so med letošnjimi zimskimi počitnicami imele v gosteh

naši konkurenčni sosesčini neprimerno bolj zavedajo vloge žičniških sistemov za dobro poslovanje gospodarstva. Po podatkih ATC Kanin ima njihovo smučišče kar 5,7 kilometra dolgo samo dostavno žičnico, s katero imajo letno približno 600 tisoč evrov stroškov. To pomeni kar polovico vseh stroškov te družbe. Menijo, da je to nepravilna stroškovna

za subvencioniranje vseh slovenskih dostavnih žičnic. Ministra za promet Patricka Vlačiča je pozval k uvedbi subvencioniranja prevozov na žičniških napravah, ki delujejo kot dostavne žičnice večino leta in so registrirane kot javna prevozna sredstva. Vendar poznalci menijo, da ni verjeti, da bi ta vlada dala kaj več kot obljubo. Zato tudi ni pričakovati, da

rekordno število slovenskih smučarjev zaradi konkurenčnih cen in tudi zaradi tega, ker odlično in zanesljivo ponujajo ta smučišča. To kakovost s stalnimi posodobitvami lahko dosegajo zato, ker jih financira Dežela Furlanija Julijska krajina. Očitno se oblastniki v

obremenitev za to žičnico. Po sedanjih podatkih naj bi bilo indirektnih prihodkov, povezanih s smučarji, ki prihajajo na Kanin, v celotnem gospodarstvu v občini Bovec okoli 5 milijonov evrov. Zato je Danijel Krivec, bovški župan in poslanec v Državnem zboru, konec februarja vložil prošnjo

bodo lastniki ATC sploh opravili, sicer obljubljeno, dokapitalizacijo družbe, saj v primeru stečaja izgubijo še to. Prav tako ni pričakovati, da bodo banke za naslednjo sezono zopet odobrile kredit, če dolgovi žičnico nezadržno pomikajo na rob stečaja.

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Taka in drugačna kemija

Včeraj sem govorila s štirimi osemnajstletniki. Morda so res izjeme, morda pa je tudi res, da vse le ni tako brezizhodno, kot se zdi. Ne obstaja samo iskanje stika z demonom v sebi ali morda le presežka samega sebe, ki se naivnim štirinajstletnikom zdi tako zelo fascinantno in zaradi katerega se potem znajdejo v alkoholni komi na urgenci. Ne živimo zgolj v svetu iznakaženih Velikih bratov in večno smehljajočih se deklet.

Stala sem pred to skupino osemnajstletnikov, jih poslušala in zrla vanje s pogledom, ki je verjetno kazal moje začudenje. Spraševala sem se, čemu neki se čudim? Kdo mi je sploh vcepil v glavo, da je današnja mladina brez idealov ali pa vsaj da se ni več pripravljena za nekaj "boriti"? Opazovala sem obraze teh mladih fantov, poslušala sem, kako govorijo o svojem zanimanju za medicino, o jasnih načrtih, po katerih naj bi se vila ustvarjalna pot v ilustratorstvu, vprašala sem dekle, zakaj jo je kemija tako zelo začarala. In prejela odgovor, ki me je popolnoma presenetil in mi pokazal, kako lahko na "resnico" dejansko gledaš z različnih zornih kotov.

"Kemija me je povsem začarala, ker mi ponuja svet, v katerem je vse tako zelo kvadratasto. Kar daš v določeno epruveto, to potem tudi dobiš".

Poslušala sem te besede, zraven pa si mislila, kako hecni smo ljudje: vedno sem si mislila, da je naziv "kvadratast" slabšalen, mislila

sem na svoje otepanje kvadratastih oblik, želela in potrebovala (še vedno želim in potrebujem) okroglost in različnost, zdaj pa se pred tem dekletom soočam tudi z drugo platjo istega naziva "kvadratasto", ki me vodi v svet, kjer je predvidljivost varna, ker ti kaže jasnost in pristnost. Morda bo pretirano govoriti o pristnosti in jasnosti početja snovi v epruvetah, naravnost osupla pa sem nad dejstvom, da se teh štirih mladih občutek brezizhodnosti ni še dotaknil.

Moja in druge generacije živetarimo v pričakovanju spremembe, ki si jo jasno želimo, a za katero ravno tako jasno nič ne naredimo. Ne zavedamo se, kako lahko pravi-

nejšo družbo ustvarja edinole sodelovanje vseh generacij, mi pa o medgeneracijski izmenjavi beremo kvečjemu v intervjujih s kakim sociologom. Gotovo se ne zavedamo dovolj, kolikšen idejni doprinos nam lahko daje generacija, ki je sposobna v nekaj verjeti in kateri nam ni še uspelo streti kril. In ravno tako gotovo se ne za-

vedamo potrebe, da to generacijo bolje spoznamo. Tudi in predvsem, ker te lahko zelo nepričakovano postavi pred soočanje z lastnimi predstavami sveta in samega sebe. In navsezadnje: če bi mi kdo pred desetimi leti rekel, da se ob samem nazivu "kvadratasto" ne bom naravnost stresla, pač pa vzela v poštev tudi pozitivne plati pojma "kvadrat", bi mu nikoli ne verjela. In če kljub vsemu kemije nič ne razumem, jo vsaj drugače dojemam.

Zahodni in jugozahodni predel mesta (57)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Kongregacija šolskih sester

Kongregacija šolskih sester je bila ustanovljena v Mariboru na željo škofa Slomška, ki je še na smrtni postelji priporočil svojemu vikarju, kanoniku Francu Kosarju, naj poskrbi, da v Mariboru pridejo redovnice in tu prevzamejo vzgojo mladine. V tistih časih se je namreč v Mariboru zaradi porajajoče se industrije priseljevalo vedno več revnih družin, ki so tu iskale zaposlitev, njihovi otroci pa so se brez varstva potepali po mestnih ulicah.

Že leta 1860 je Slomšek ustanovil dobredelno društvo Katoliških Gospa, ki je skrbelo za revne deklice. Želel je ustanoviti tudi društvo mož, ki bi prevzelo skrb za revne dečke, vendar mu to ni uspelo (*Braco Zavrnik, Mlad. knjiga, Ljubljana 1996*).

Ko je bil Slomšek leta 1862 v Rimu na obisku "ad limina" v avdienci pri Piju IX., mu je sv. oče svetoval, naj v svoji škofiji čim prej poskrbi za vzgojni zavod, ki bi ga vodile redovnice in bi se še posebno zavemale za zapuščenno mladino. Kot odličen vzgojitelj se je Slomšek dobro zavedal pomembnosti takega zavoda. Ob vrnitvi v Maribor je društvu Katoliških Gospa sporočil željo sv. očeta ter zaprosil za pomoč za njeno uresničitev. Po smrti škofa Slomška se je društvo Katoliških Gospa obrnilo na njegovega naslednika dr. Jakoba Maksimilijana Stepišnika, da bi on kot cerkvena oblast zaprosil sestre v Algersdorfu (Eggenbergu) pri Gradcu, naj prevzamejo dve društveni ustanovi, ki sta že delovali v Maribo-

predstojništvu Šolskih sester v Gradcu maja 1863 ter jo podprl s svojo avtoriteto "zaradi dobrega namena stvari", kot sam pravi.

Prav tako je prošnjo podprl pri državnih oblasteh. Te bi bile namreč morale izdati potrebno dovoljenje za odprtje nove redovne hiše, a so z odobrenjem dolgo zavlačevale (*M. Similjana Kodrič, B. Natalija Palac: Šolske sestre sv. Franciška Kristusa Kralja. Zgodovina, poslanstvo, življenje, izdala Teološka Fakulteta, Ljubljana 1986, str. 26*).

Končno so 15. oktobra 1864, torej dve leti po Slomškovi smrti, prispele v Maribor prve štiri sestre. Takoj so prevzele sirotišnico in šolo ročnih del, ki je v dveh oddelkih imela že 86 učenk.

V Mariboru je bil tako položen temelj prvega vzgojnega zavoda. S tem sta se končno uresničili Slomškova zamisel in njegova srčna želja.

Začetek je bil težek in tudi pozneje se je bilo kar naprej treba boriti z najrazličnejši-

mi ovirami, toda božja Previdnost je bedela nad plemenitim poslanstvom, ki so ga sestre pričele v mariborskem mestu. Potrebe so bile velike in s. Margareta Puhar, poznejša ustanoviteljica kongregacije mariborskih šolskih sester, se je sama prepričala, da v vsej avstrijski monarhiji ni bilo kraja, kjer bi bila vzgoja tako pomanjkljiva kot v Mariboru (Ravno tam, str. 30).

Ob koncu novembra 1865 so se sestre vselile v novo hišo, ki jim jo je darovala dobrotnica gospa Marija Schmiderer. V šolskem letu 1865/66 so imele že prvi razred osnovne šole. Učenk je bilo 117. V naslednjem letu je šola imela že 250 učenk v dveh razredih. Že leta 1868/69 pa je šola bila štiri-razredna in je imela preko 300 učenk. Sestre so jih poleg branja, pisanja in računanja učile tudi šivanja, pletenja in drugih dejavnosti. Prostor pa je začel primanjkovati in tako je predru- stojnica in isti ulici kupila "Grusovo" stavbo, ki so jo sestre dotle imele v najemu. Pozneje je v tej stavbi dobila prostor materna hiša. Osnovna šola, ki je šela že pet razredov, je leta 1875 dobila pravico javnosti.

/ dalje

Prva hiša v Mariboru, kamor so prišle sestre l. 1864

ru: sirotišnico in šolo ročnih del. Društvo bi prevzelo vse stroške ob prihodu sester in bi le tudi vzdrževalo. Prošnjo sta podpisala predsednica društva grofica Sofija Brandys in kanonik Franc Kosar, svetovalec društva. Škof Stepišnik je omenjeno prošnjo posredoval

Ali bi se morali Slovenci znova in zares osamosvojiti

Na bližnjih referendumih opredeljevanje o reformah

Tisti politiki in časnikarji, ki zatrjujejo, da objektivno ocenjujejo politične razmere v Sloveniji, pritrjujejo trditvi dr. Franca Cukjati, podpredsednika državnega zbora in predsednika sveta Slovenske demokratske stranke, "da ta stranka in njen predsednik Janez Janša doživljata pogrom v politiki in javnosti". Ocenil je, "da še nikoli nismo bili tako na dnu s politično kulturo". Eden vodilnih članov največje opozicijske stranke, dr. Cukjati, "ima občutek, da se Slovenija izgublja v breznu ne le gospodarske krize, iz katere se ne more izkupati, ampak predvsem v krizi, ki se je začela že kot predvolilna kampanja za naslednje volitve".

Poslanec SDS v Evropskem parlamentu dr. Milan Zver je v članku, objavljenem v političnem tedniku Demokracija, zapisal, "da mu je hudo spremljati to, kar delajo z Janezom Janšo. Skoraj dvajset let od blizu spremljam to medijsko morijo, vendar tolikšne intenzivnosti napadov na Janeza Janšo in na Slovensko demokratsko stranko še nisem poznal. Toda v tej moriji ne gre samo za Janeza Janšo, kakor ni šlo v medijski in politični moriji Jožeta Pučnika za njega samega. Šlo je in gre za stvar, ki sta jo predstavljala".

Dr. Romana Jordan-Cizelj, poslanka SDS v Evropskem parlamentu, pa je bila v svojem članku z naslovom Dovolj imam, še bolj ostra. Dovolj ima tega, "da SDS še vedno predstavlja kot stranko, ki je na javnomnenjskih raziskavah visoko zaradi slabosti trenut-

Dr. France Cukjati

nost predsednika Slovenije, pa je dr. Stane Granda v Družini, z dne 13. marca, zapisal tudi naslednje: "Sedanjí predsednik se je dejansko postavil na čelo vladajočih sil in prezira večino opozicije. Sprejema nujnost enake oddaljenosti tako do oblasti kot opozicije. Gre za to, da potvarja zgodovino z najvišje oblastne pozicije".

ne vlade in ne zaradi kvalitet, ki jih dosegamo s svojim delom. Naše dobre predloge mediji pač zelo skromno povzemajo. In dovolj imam tega, da se vedno, kadar nam podpora v javnosti zraste in ogrozi naše tekmece, pojavi nova afera in napad na predsednika Janšo. In zdaj spet nova afera o domnevnih provizijah v trgovini z orožjem, ki jo je sprožila oseba brez obraza, zakrita, ter brez imena in brez priimka. Ve se, da je Janša močna oseba, ki bo vzdržala pritisk in podtikanja, kajti življenje ga je izklesalo v neupogljivega človeka". V opoziciji menijo, da je pogrom

proti Slovenski demokratični stranki in njenemu predsedniku Janezu Janši tudi, ali celo predvsem, posledica poziva državnega poglavarja dr. Danila Türka, naj politika in država omenjeno stranko in njenega predsednika onemogočita. Kar zadeva osebnost predsednika Slovenije, pa je dr. Stane Granda v Družini, z dne 13. marca, zapisal tudi naslednje: "Sedanjí predsednik se je dejansko postavil na čelo vladajočih sil in prezira večino opozicije. Sprejema nujnost enake oddaljenosti tako do oblasti kot opozicije. Gre za to, da potvarja zgodovino z najvišje oblastne pozicije".

Za sedanje zmedene in konfliktno razmere v slovenski politiki sta značilna tudi obstoj in vpliv skupine intelektualcev, ki vzbujajo zaupanje javnosti, ki je pričakovala, da bo kdo od njih pred naslednjimi volitvami ustanovil novo politično stranko, ki bi morda spremenila sestav parlamenta v naslednjem mandatu. Toda vsi poudarjajo, da nove stranke ne bodo ustanovili. Sestav parlamenta po volitvah jeseni leta 2012 bo zato najbrž ohranil staro ideološko podobo. Zaradi tega bo tudi kampanja izrazito politična in ideološka. Med oddajo na javni televiziji z naslovom Pogledi, ki

jo vodi časnikar Uroš Slak, so poskušali odgovoriti, kateri politični razred naj bi po volitvah prevzel oblast in upravljanje države, ker sedanja politika in politiki ne uživajo zaupanja volilcev. Ker ni bilo navedeno nobeno novo ime, se je oddaja sklenila z mnenjem, "da bi morali Slovenci v civilni družbi sami prevzeti oblast v državi". Kako in na kakšen način, ni bilo pojasnjeno. Tri prispevke o razkroju države je v nestranski reviji Svobodna misel objavil njen odgovorni urednik in pisatelj Vladimir Kavčič. V novi številki Svobodne misli je zapisal, "da so osamosvojitelj Slovenije rušili in še vedno rušijo pridobitve dolgotrajnega socialnega razvoja, s čimer rušijo tudi temelje narodove samobitnosti in kulturne identitete, ki so jo naši predniki ustvarjali dolga stoletja. Kapital pa zdaj hoče ves svet spremeniti v brezkončno gmo to kapitalističnih sužnjem. Približali smo se usodni prelomnici. Če bomo hoteli ostati to, kar smo, in ohraniti socialne ter kulturne pridobitve, če bomo hoteli ostati Slovenci, se bomo morali znova in zares osamosvojiti". V Sloveniji poteka kampanja pred referendumom o uvedbi t. i. malega dela. Uvedla bi ga vlada, pod omenjenim nazivom pa bi nudili začasno zaposlitev dijakom, študentom, brezposelnim ljudem in tudi upokojencem. Referendum o malem delu bo potekal 10. aprila. Pomembnejši za prihodnje gospodarske in socialne razmere v slovenski državi pa bo morebitni referendum o spremembah pokojninske in invalidske zakonodaje. Med dogodki v Sloveniji omenjamo še, da je Slovenska demokratična stranka predlagala, naj bi v prihodnje vse poslance, ministre in javne funkcionarje pregledali, ali morda ne uživajo prepovedanih mamil.

Marijan Drobež

Kratki

Cikel Domoznanskih četrtkov / Ali Pirančani še verujejo?

Minuli teden je po temah o pomenu soli za Piran, o njegovem mediteranskem vrednostnem sistemu, idealnem konceptu mesta in ohranjanju dediščine, tudi sakralne, prišla na vrsto še tema o verovanju Pirančanov.

Niko Žvokelj, Zijad Svarka, Tino Mamić in Zorko Bajc

"V prvem ciklu četrtkovih omizij, ki smo ga sklenili januarja, so se vrstile teme o ksenofobiji, turizmu, identiteti, urbanizmu in druge. V novem ciklu soočanja in izmenjave mnenj želimo z našimi vsebinami, predlogi in mnenji še bolj pritegniti lokalno občinsko oblast, ki ima večino vjete v rokah, da bi izboljšala življenje v Piranu", pojasnjuje Slobodan Sime, idejni vodja večerov. Piranski župnik Zorko Bajc, strunjski pater Niko Žvokelj, predstavnik islamske skupnosti Zijad Svarka in novinar Tino Mamić so si bili enotni, da je danes verovanje človekova vrednota, obogatena s strpnostjo, medsebojnim spoštovanjem in predstavlja ohranjanje tradicije, ki s svojo podobo lahko obogati življenje v mestu, naselju, skupnosti. Sicer župnijska statistika kaže nizko število aktivnih katoličanov (približno 140 od 1800 prebivalcev), članov islamske skupnosti je približno 250, obrede imajo v Kopru, na piranskega župana pa so že naslovili prošnjo za najetje prostora za svoje potrebe v Piranu. Mamić je dodal, da so Istrani od nekdanj in še vedno nekoliko bolj vraževerni. Žvokelj in Zorko pa, da različno izpovedujejo svojo vero, saj so se po eksodusu avtohtonega prebivalstva na to področje priselili z vseh koncev Slovenije.

Druži četrtak v aprilu bo predavalnica Inštituta za dediščino Sredozemlja ZRS v Bolniški ulici na voljo omizju o stranpoteh piranskega turizma. / Lea Kalc Furlanič

Strniševе Žabe v Kosovelovem domu v Sežani

Med prireditve ob 20-letnici Kosovelovega doma Sežana spada tudi gostovanje Mestnega gledališča Ptuj, ki bo v ponedeljek, 21. marca 2011, ob 20. uri v sežanskem Kosovelovem domu uprizorilo dramo Žabe slovenskega pesnika in dramatika Gregorja Strnišev. Pod režijsko taktirko Jerneja Lorencija igrajo Radko Polič-Rac, Igor Samobor in Pia Zemljič. Predstava je za Modri abonma in izven. Vstopnina za izven znaša 15 evrov; abonenti imajo običajne popuste.

Gledališče na vrvcu Nova Gorica / Premiera: Mali korenjak

Razgibana, prikupna otroška uprizoritev

Spet se je na novogoriškem odru porodila lepa, čista, prijetna gledališko glasbena predstava za najmlajše gledalce. Gledališče na vrvcu, ki ga od ustanovitve neutrudno vodi režiser, mentor in gledališki pedagog Emil Aberšek, je v ponedeljek, 7. marca, zabilo v Točko, na sedež Kulturnih društev Nova Gorica, malčke iz vrtecev, ki so si na dveh jutranjih ponovitvah ogledali, v ciklu Prireditve v Točki ZKD, Mlade sile, v organizaciji Gledališča na vrvcu Nova Gorica, ZKD Nova Gorica in Javnega sklada za kulturne dejavnosti Območna iz-

postava Nova Gorica, zelo prijetno, živahno zrežirano glasbeno predstavo Mali korenjak. Emil Aberšek je že večkrat, vselej izvorno in z drugačnimi domisljicami, posegel po pesmih Nika Grafenauerja, in sicer po tistih, ki iskrivo opisujejo Pedenjpeda, fantička, v katerem se zlahka prepoznavajo otroci, saj se v njegovem ravnanju in obnašanju zrcali otroška duša, ki nadvse rada raziskuje in večkrat seveda tudi kakšno ušpiči. Tudi tokrat se je Aberšek prepustil pesnikovi

besedi in iz nje ustvaril zelo prikupno predstavo, ki ljubko in

srčno nagovarja otroke ter se z njimi vpleta v neštete drobne dogodivščine. V njih ima domisljija vselej prvo mesto. Spevne otroške stihe sta uglašila Aberškova večletna zvesta sodelavca Luka Manojlovič in Matej Doljak in jih ovila glede na vsebino v različne ritmične žanre, da besedi- lo v njih zavzeli še bolj živo in prikupno. Na glasbo je tudi tokrat posrečeno ubrala gibke korake Sara Kenda, ki jo tudi poznamo kot vztrajno Aberškovo sodelavko. Uprizoritev, domiselno stvano iz verzov Nika Grafenauerja, ki so pris- rčno namenjeni najmlajšim bralcem, so v iznajdljivi Aberškovi

režijski podobi nadvse sproščeno odigrale, odpele in odplesale imenitne mlade ljubiteljske igralke, ki ob vsakem nastopu pokažejo svoje igralsko zorenje. Igro, vpeto v bistvene scenske elemente, je kot pravljica in pevka suvereno vodila Tanja Srednik in vanjo povsem naravno vpletala otroke, ki so se radovoljno prepustili njenim mrežam in aktivno ter razigrano sodelovali, predvsem takrat, ko je iz culice vlekla širok, okrogličen obraz, ušesa, roke noge, majico..., da bi z njihovo pomočjo pravilno sestavila simpatičnega navihanca Pedenjpeda, ki se mu naredi jamica na ličju, ko se smeje, in je prešerno živahen tudi v svojih nerodnostih. Poleg nje so se odlično znašle Damjana Srednik, Kaja Dragoljevič in Anuša Kodelja, ki so brez predaha igrale, pele, plesale in vseskozi obdržale živa-

hen ritem predstave, ki je zadobila poseben čar, ko so na zatemnjenem prizorišču lebdele fluorescentno "orokaličene" roke in zarisovale figure v zraku in dopovedovale, da strahu ni, saj je notri votel, okrog pa ga nič ni. Otroci so pozorno spremljali odrsko dogajanje in se tudi z bolj ali manj glasnimi komentarji odzivali na vsebino, ki so jo izvrstno podajale igralke in pri tem ponovno potrdile, da jim je igranje v veselje in da se znajdejo tudi na bolj omejenem odrskem prizorišču, kakršno je tisto v Točki, pri katerem je stik z gledalci še bolj neposreden. Predstava sta se udeležila tudi član SNG Nova Gorica igralec Bine Matoš, selektor letošnjih otroških predstav na Novogoriškem, in vodja JSKD OI Nova Gorica Maja Bratec Jerman.

IK

AGD Kontrada Kanal / Premiera: Žalujoči ostali

Tudi ob smrti grabežljivost ne pozna meja!

Amatersko gledališko društvo Kontrada Kanal ima za seboj dolgoletno dramsko pot, ki se je pred leti prekinila, potem pa spet oživela l. 1996, ko je spet začelo vsako leto uspešno postavljati na oder po eno predstavo. Vsa leta je bil njegov umetniški usmerjevalec igralec Stane Leban, upokojeni član SNG Nova Gorica, čudovit oblikovalec najrazličnejših vlog - kdo bi pozabil njegove Mary v Ionescovi Plešasti pevki ali gostilničarja 'Moje Jezusa' v delu Tistega lepega dne, ki ga je po noveli Cirila Kosmača stkal Srečko Fišer za novogoriško gledališče. Letos je igralčeva bolezen pretrgala to umetniško nit in

člani društva so se obrnili do režiserja Emila Aberška, ki ima za seboj dolgo vrsto ustvarjalnih let med ljubiteljskimi igralci - spominimo se le na njegovo tridesetletno režijsko vodenje dramskega odseka PD Štandrež -, da bi jim priskočil na pomoč. To je tudi storil in za kanalske igralce izbral srbskega avtorja Branislava Nušičev, ki je tako dobro znal prikazati in ošvrkniti človeške slabosti in družbene napake ter zablode. Iz njegovega obširnega komedijskega opusa je izbral komedijo Žalujoči ostali v prevodu Josipa Vidmarja, s katero se je uspešno srečal že l. 1996, ko jo je izoblikoval v družbi štandreških komedijan-

odločil delno pomakniti dogajanje med publiko, saj "žalujoči" daljni sorodniki bogatega pokojnika prihajajo na oder po dvorani, tako da dobijo gledalci z njimi in njihovo lažno užaloščenostjo in nameni že takoj neposreden stik, ki se potem obdrži skozi celotno predstavo. V njej je Aberšek, v malce bolj upočasnjenem ritmu, želel naglasiti, da se lakomno seganje rok po imetju ob smrti tudi daljnega sorodnika še vedno dogaja. Smrti razne religije in verstva namenja- jo različne obrede, a skomine po grabljenju imetja ostajajo pov-

sem enake. Zato je Nušičevo delo zelo aktualno tudi sedaj, v današnjem času, saj se človeške slabosti žal prenašajo iz roda v rod. Zato se v likih komedije Žalujoči ostali zrcalijo tudi ravnanja posameznika v današnji

sodobno noto dali tudi lepi, elegantni črni kostumi, v katere so bili oblečeni nastopajoči igralci Slavko Jereb, Vanja Montini, Borut Jurca, Severin Drekonja, Ksenija Krnel, Franc Krnel, Anka Majnik, Andraž Jug, Barbara Fi-

dajala vtis bogate hiše. Sceno sta oblikovala Simeon Kodelja in Slavko Brezavšček, slikarska dela pa je izdelal Branko Drekonja. Igralci so glede na odrsko izkušn- je bolj ali manj izrazito karakterizirali komedijske like, ki nudijo ničkoliko komičnih odtentov, in seveda pri tem zabavali občinstvo, ki je popolnoma zasedlo dvorano, saj je premiera dramske skupine Kontrada Kanal zmeraj dobrodošel in težko pričakovani dogodek. Ob koncu se je oglasilo toplo ploskanje, čestitke, cvetni ali kak drug dar pa so kolegom izrekli oz. izročili predstavnik dramskih skupin, ki delujejo v okoliških krajih. Med temi so bili tudi člani štandreškega dramskega odseka, ki ima dolgoletne tesne vezi s kanalskimi igralci in skrbno goji tradicijo vzajemnih gostovanj.

IK

Igralci predstave

družbi. In prav pred to dejstvo nas postavlja Aberškovo branje znane Nušičeve komedije, ki so ji

lej, Anej Filej in Mojca Madon, ki so se gibali na bolj asketsko prikazani sceni; kljub temu je le-ta

Odprtje Informacijskega centra Krasa v Sežani

Kras je ena sama priložnost

V sežanski občinski stavbi je v petek, 4. marca, svoja vrata odprl Informacijski center Krasa. Tako je bil narejen eden od pomembnejših korakov v čezmejnem strateškem projektu Trajnostno upravljanje naravnih virov in teritorialna kohezija ali KRAS - CARSO, ki združuje 17 partnerjev z obeh strani meje.

se je namreč zgodilo že v letu po sprejetju projekta. V duhu dogodka so zveneale tudi besede ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Boštjana Žekša, ki je v svojem govoru pogumno omenil, da je Kras enoten prostor, ki ga ne bi smeli deliti, ter nadaljeval: "Kras je en sam in kot takega bi ga morali vzeti in predstaviti tudi drugim". V

so se gradbena dela začela takoj po podpisu pogodb julija lani in se končala oktobra. "Nadaljevala pa so se z restavratskimi in obnovitvenimi deli pod budnimi očmi zavoda za spomeniško varstvo. Velika zahvala gre tudi našemu občanu Viktorju Saksidi, ki je centru poklonil del svoje razstave fosilov. Znotraj projekta bomo posvetili veliko energij skupnemu načrtovanju in upravljanju v dobro ter ponos vseh tako prebivalcev kraškega območja kakor tudi našim gostom", je povedal. Predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat je spomnila, da je zgrajeni center samo eden od javnih objektov, ki so predvideni na italijanski in slovenski strani. Tako bo kraško ozemlje dobilo enotno in povezano podobo prostorske neprekinjenosti in sosedstva. Po njenih besedah bo predstavljalo jedro in izhodišče za vse načrtovane dejavnosti in prihodnje nove pobude. Poudarila pa je tudi, da si želi, da bi nastajajoče vsebine v prihodnjih letih zaživele samostojno in brez evropske pomoči. Cilj projekta KRAS-CARSO je trajnostna zagotovitev upravljanja z naravnimi viri in celovito prostorsko planiranje. V prihodnje bodo nastali tudi drugi, Informacijskemu centru Krasa v Sežani podobni čezmejni posegi, ki bodo z usklajenim medsebojnim delovanjem pripomogli k uresničitvi širokega spektra ozemeljskih potreb in želja. Petkov slavnostni dogodek sta na svoj način oplemenitila domači kantavtor Aleš Hadalin in Stojan Gorup z razstavo, ki nosi naslov *Utrinki s Krasa*.

Dr. Boštjan Žekš

Po številnih težavah, ki spremljajo Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013, je kraški projekt prava vzpodbuda za vse tiste, ki se trudijo pri vzpostavljanju novih oblik sodelovanja med državama. In prav 400.000 evrov velika naložba v Sežani je dokaz, da so stvari lahko tudi bolj optimistično naravnane. Odprtje informacijskega centra

imenu države se je zahvalil vsem, ki delajo pri projektu, in dodal: "Veseli me, da se občani, župani in pokrajine skupaj ukvarjajo z vprašanji, ki zaznamujejo gospodarske, prometne in bivalne vsebine tega prostora". Že omenjeno resnost pri izvajanju projekta Kras - Carso je izpostavil sežanski župan Davorin Terčon. Poudaril je, da

Domači kmetijski pridelki imajo več vitaminov in boljši okus

Kupujmo v Mlekarni Kobarid!

Pod geslom *Kupujem slovensko* je slovenska Zbornica kmetijskih in živilskih podjetij pripravila akcije, ki predvidevajo pet javnih razprav, ki bodo potekale v marcu. Eno prvih so pripravili v Mlekarni Planika Kobarid. Njihov cilj je podpreti domače pridelovalce in tudi živilsko industrijo, zlasti na podeželju, in prispevati k bolj zdravi prehrani državljanov in tujih obiskovalcev, kar je nedvomno tudi v prid turistični ponudbi.

Tudi v Mlekarni Kobarid so tretjega marca pripravili promocijsko akcijo *Kupujem slovensko*, ki sicer po Sloveniji, v Zbornici kmetijskih in živilskih podjetij, poteka že četrto leto. Letošnji poudarek je na javnih razpravah o kakovosti slovenskih živil, o varnosti, tradiciji, okusu in pomenu ohranjanja delovnih mest v kmetijstvu in živilski industriji. Gre za najbolj pomembne teme slovenske živilske pridelave, obenem pa za promocijo izdelkov, ki nosijo oznako "S", oziroma izdelkov, ki so domači, slovenski. Javne razprave bodo obsegale pet tem in od teh je prva potekala v Mlekarni Planika Kobarid. Kot nalašč za to so prostori lani odprtega Muzeja sirarstva v Planiki. Ta obiskovalcu že sam po sebi pove nekaj o tradiciji in zgodovini ter sedanjih predelavi slovenskega mleka v Kobaridu. Za strokovno razpravo o okusu je

gostiteljica, direktorica Mlekarnne Planika Kobarid Anka Miklavč Lipušček, povabila Janeza Hribarja, profesorja in prodekana Biotehniške fakultete iz Ljubljane, Damjana Finka, direktorja Zavoda Okus, Valterja Kramarja iz Hiše Franko iz Starega Ži-

sela in Marjo Feldin iz družbe Ži-

to. Predavatelji so povedali svoje izkušnje in oceno dejavnosti in povezav med kmetijskimi pridelovalci, predelovalno industrijo in končnim kupcem. Dr. Janez Hribar meni, da je mogoče promovirati celo Slovenijo v "enotnem slovenskem okusu". Tako za lastno prehrano kot za turizem je nujno ohranjati in promovirati izdelke, ki so značilni za slovenske pokrajine, posebno hrano iz lastnega okolja, katere cene ne obremenjujejo dragi in dolgi prevozi, in če pride hitro do kupca, ne izgublja kakovosti ter ji ni treba dodajati (toliko) konzervansov...

zirano, ni pa homogenizirano, ter njihove sire z domačo tradicijo pridelave. Degustacija je uspela s pokušnjo "slovenskega okusa" dveh vrst frike, domačega "šalama", za beljene polente; vse skupaj je bilo zalito z briškim vinom. Seveda pa segajo "slovenski okusi" po domače pripravljeneh tradicionalnih jedi tudi v širši, čezmejni prostor. O tem pa bi bilo dobro v Kobaridu organizirati vsaj še eno okroglo mizo in povabiti nanjo beneške pridelovalce in ponudnike ne le obmejnih beneških gostišč, ampak vseh, od Devina do Trbiža.

MM

Novice s tržišča računalnikov

Zaradi uspeha tablic trpi prodaja navadnih prenosnikov

Vse bolj priljubljeni tablični računalniki z ipadi ameriškega proizvajalca Apple na čelu zmanjšujejo povpraševanje po navadnih in mini prenosnih računalnikih, ugotavljajo v mednarodni analitski hiši Gartner. Zaradi tega so občutno znižali napoved glede letošnje prodaje osebni računalnikov na svetovni ravni.

Potrošniki, po navedbah Gartnerja, svoja, z računalniki povezana opravila razpršujejo na serijo novih prenosnih naprav in s tem

prispevajo h koncu pet let trajajočega obdobja močne rasti prodaje prenosnih osebni raču-

polov prenosnih zajema tudi namizne osebne računalnike, po vsem svetu letos v primerjavi z letom 2010 okrepila le za 10,5 odstotka na 387,8 milijona enot. V svoji prejšnji napovedi za leto 2011 so v Gartnerju napovedovali 15,9-odstotno rast. V letu 2012 naj bi po novi napovedi sledila 13,6-odstotno rast prodaje na 440,6 milijona enot, medtem ko naj bi po prejšnji napovedi računalniški proizvajalci dosegli 14,8-odstotno rast.

nalnikov. Zaradi tega naj bi se skupna prodaja osebni računalnikov, ki

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 15. marca, ob 14. uri.

Na vrhu seznama prestižne revije Fortune

Manpower najbolj cenjeno podjetje v letu 2011

Podjetje Manpower Inc. (NYSE: MAN), vodilno globalno podjetje na področju kadrovskih rešitev, je bilo imenovano za najbolj cenjeno podjetje leta 2011 (Word's Most Admired Company) v dejavnosti posredovanja delovne sile, ki jo vsako leto podeljuje revija Fortune. To je že deveto zaporedno leto, ko se je podjetje uvrstilo na prestižni seznam omenjene revije. Podjetje Manpower zaznamujejo uspešno upravljanje s človeškim potencialom, družbena odgovornost, visoka strateška naravnost upravljanja podjetja, trdna vodstvena struktura in zavezanost k dobremu opravljanju svojega dela, kar je omogočilo podjetju prekašanje konkurence in doseglo izjemnega rezultata. Ta se odraža v točkah, ki jih do-

Jeffrey A. Joerres, generalni direktor družbe Manpower Inc., je ob tej priložnosti dejal: "Družba Manpower je edinstveno usposobljena za pomoč svojim strankam in iskalcem zaposlitve, ki se prebijajo skozi "Human

varja in posreduje storitve, ki svojim strankam omogočajo napredek v hitro spreminjajoči se delovni sferi. Družba, ki je vredna 19 milijard USD, nudi zaposlovalcem paket storitev in rešitev za celotni zaposlitveni in poslovni cikel: zaposlovanje za določen in nedoločen čas, začasno ali pogodbeno zaposlovanje; ocenjevanje in selekcijo primernih kadrov; treninge; pomoč pri iskanju nove zaposlitve; pomoč pri iskanju nadomestne zaposlitve, iskanju zunanjih sodelavcev in sveto-

Jeffrey A. Joerres

Manpower®

Age" dobo (oz. t. i. dobo človeških potencialov), pri čemer se poslužujemo kombinacije naše globalne mreže in lokalnega znanja. Zavedamo se namreč moči, ki se skriva v človeškem kapitalu, saj poteka v današnji družbi izjemna bitka za talente oziroma kompetentne kadre".

Manpower Inc. (NYSE: MAN) je vodilno globalno podjetje na področju kadrovskih rešitev; ust-

vanje. Globalna Manpower mreža, v katero je vključenih približno 3.900 pisarn in 82 držav in področij, omogoča družbi, da zadovoljuje potrebe 400.000 strank letno, tako malih in srednjih podjetij v vseh industrijskih sektorjih kot tudi multinacionalnih korporacij. Fokus delovanja družbe Manpower je v sprostitvi človeškega potenciala, kar omogoča zaposlenim in posameznikom, da se razvijajo in dosežejo več od pričakovanja. Več informacij o družbi Manpower Inc. najdete na spletni strani www.manpower.com

V Samatorci in Prečniku

Okusi Krasa za goste "praznika srečne nerasti"

Letos so se vključili v 4. Praznik srečne nerasti v priredbi kakih 50 društev iz mreže solidarne ekonomije FJK tudi Okusi Krasa. Prešnji teden so se zvrstila v Trstu razna srečanja in predavanja, pri katerih je bil glavni gost sloviti teoretik nerasti, francoski ekonomski antropolog Serge Latouche. Govor je bil o njegovih "8R", osmih akcijskih smernicah, ki naj bi jih vsi čim bolj udeleževali v vsakdanji praksi in svojem okolju. V slovenščini je izšla l. 2009 pri ljubljanski založbi *cf njegova knjiga *Preživeti razvoj*, v kateri podrobno obravnava ta vprašanja. Po dobro obiskanem predavanju na tržaškem liceju Galilei se je skupina navdušencev tega "drugačnega" načina življenja odzvala vabilu Okusov Krasa in prisostvovala dvojnemu programu. V spremstvu

uglednega gosta Jožka Colje so si v Samatorci ogledali klet; sprejela sta jih gospodar in žena Noris Vesnaver, ki sta jim prikazala zgodbo kmetije, osmice in agriturizma s prenočišči. Nato so se udeležili degustacije in srečanja z gostinci ter proizvajalci Okusov Krasa v gostilni Sardoč v Prečniku. Tu sta jih pozdravila predstavnik SDGZ Davorin Devetak in Rado Milič, podžupan Občine Zgonik in vinar iz Saleža. Tretji vinar ob Noris Vesnaver je bil Ervin Doljak iz Samatorce. Vse tri kmetije iz zgoniške občine so ponudile zadnje letnike vitovske in terana ter predstavile svojo filozofijo in glavne značilnosti kraških vin. V pokušji so bila tudi vina sosedov iz Praprota Edija Kanteja, Danila in Mateja

Lupinca, Sandija Škerka, Benjamina Zidaricha ter Mateja Škerlja iz Saleža.

Oljkar Gioacchino Fior Rosso pa je predstavil svoje naravno pridelano oljčno olje iz

prebeneških nasadov in Monte d'oro v dolinski občini, izključno belico in blend leccina in maurina. V imenu mreže društev solidarne ekonomije FJK je Luciana Boschin ugotovila, da je srečanje Okusov Krasa vključeno v spored Praznika kot "laboratorij okusa", povsem v sozvočju z omenjenimi načeli "8R", ki jih Latouche predlaga vsem,

prizadevanje kraških gostincev in tudi strokovnost trgovcev, npr. predsednika trgovcev SDGZ Ervina Mezgeca, ki v jestvinskem obratu pod Svetim Justom promovira odlične in zdrave proizvode Krasa oz. drugih bližnjih območij. Strokovnjakinja Vesna Guštin je obrazložila smisel Okusov Krasa, ki letos slavijo desetletnico in niso le med

kot to dokazuje večer pri Sardoču in srečanje, ki bo konec marca v Prosvetnem domu na Opčinah. Guštinova je predstavila gostilničarko Joži in brata Satka Sardoč, ki sta pripravila s pomočjo mame Silve ter sinov Kristjana in Andreja sočen in bogat jedilnik, domačo juho iz bele repe, njoke s skuto in orehi bazoviške kmetije Vidali,

pohanega piščanca s krompirjem v kozici, klobase z zeljem, Zidarichev jamar, štravbe, fancle in domač kruh gospe Silve.

Za veselo vzdušje sta poskrbela mladi harmonikar Erik Briščak iz Repna ter poulični glasbenik Fabio Zoratti, ki je s svojimi tangi in drugo glasbo za harmoniko tudi opozoril na potrebo po zaščiti in priznanju svobodnega delovanja za poulične umetnike. Za informacije o mreži solidarne ekonomije FJK in tržaški predstaviti "8R" na

resfvg@gmail.com in blogu <http://resfvg.blogspot.com>.
Davorin Devetak

Tradicionalna lonjerska dirka za amaterje Brez domače prisotnosti, pa vendar naša vizitka

Prva nedelja v marcu - letos je bila tudi pustna z vsem norenjem vred (vsakih nekaj let se pač zgodi) -, je že dolgo časa rezervirana za trofejo ZSSDI, mednarodno kolesarsko lonjersko dirko za mlade amaterje. Letos jo je domači kolesarski klub Adria priredil že petin- tridesetič. Utečen organizacijski

li skupaj z Italijani Slovenci tudi v tokratni izvedbi med najhitrejšimi, poleg tega da so seveda zgodovinsko najštevilnejši. Direktor dirke Radivoj Pečar in predsednik ZSSDI Jure Kufersin, ki ju je s svojo prisotnostjo tokrat počastil tudi sam predsednik vsedravnne kolesarske zveze Renato Di Rocco, sta bila s po-

na tekmi Adrie v preteklosti zmagali svetovna prvaka Ballan in Fondriest, olimpijski prvak, pokojni Casartelli, in drugi italijanski kolesarji svetovnega formata, kot so na primer Baldato in Conte (oba po dvakrat) ter

Figueras. Nadvse ugledna zlata knjiga, torej. Skratka, gre nedvomno za največji športni dogodek pri nas, čeprav je objektivno na dirki - z izjemo ustanov, ki jo uresničujeta, armade prostovoljcev, zlasti Lonjercevc, pa tudi kolesarskih navdušencev - bolj malo "našega". Na organizatorje tu pa tam

letijo kritike nekaterih posameznikov, češ da, čemu vlagajo vsa ta sredstva in energije v prireditve v panogi, s katero se dejansko v naši srenji ne ukvarjamo (naj maloštevilne izjeme, zlasti v gorski inaci potikanja na pedale, ne zamerijo). Pomisleki so upravičeni, pa vendar gre za pobudo, ki je širše priznana kot vsakoletna postojanka v koledarju kolesarske zveze tako na državni kot na mednarodni ravni. V Trstu privabi šampione, novinarje, pokrovitelje, gledalce; je vsekakor dogodek, ki bi se mu bilo res škoda odpovedati, pa če-

prav bi politiko Združenja slovenskih športnih društev v Italiji raje usmeril drugam. Na prvo nedeljo v marcu se v Trstu in po naših cestah vsako leto vendarle nekaj dogaja, po lonjerski dirki je naša narodna skupnost s svojo profesionalnostjo in strokovnostjo v športu - pa četudi brez svojih produktov na startu - navsezadnje v širši javnosti še bolj prepoznavna.

HC

Zmagovalec trofeje 2011, Enrico Battaglin (foto Paolo Sant)

stroj je tudi letos vzorno opravil svoj posel in v skoraj spomladanskem soncu je dozorela dokaj zanimiva in borbena izvedba. Po 137 kilometrih nekoliko spremenjene trase (brez končne krožne proge in več voženj skozi cilj pri kamnolomu Faccanoni nad Lonjerjem) med tržaško in goriško pokrajino je v sprintu slavil 21-letni Enrico Battaglin, kolesar najmočnejšega moštva Zalf Fior iz Veneta, ki je vozil tri ure in dvajset minut s povprečno hitrostjo 41 kilometrov na uro. Lani je, kot znano, prvo slovensko zmago v zgodovini dirke prikolesaril Novomeščan Marko Kump, ki letos že uspešno meri moči med profesionalci, in tudi letos bi Slovenija skoraj odnesla drugo zaporedno lovoriko, saj je bil Celjan Robert Vrečer sam na pobegu vse do nekaj stotin metrov pred koncem. V sprintu glavnine pa je bil nato Blaž Furdin peti, Matej Gnezda sedmi, Jan Polanc deseti, kar kaže, da so bi-

tekom jubilejne dirke nadvse zadovoljna. Tekmovalo je 176 kolesarjev iz 25 ekip, veliko prijavnost, morali tudi letos zaradi varnosti na cestah zavrniti. Dogodek je izjemno odmeven in pričakovan v širši javnosti, že tradicionalno je lonjerska dirka uvertura v kolesarsko sezono amaterjev. Prisotni kolesarji pa so po večini mladi, ki se nato praviloma uveljavijo tudi v poklicnih ekipah. Naj samo ponovimo, da so

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

66

Pred časom mi je znani slovenski igralec in režiser, avtor odmevnih komedij in televizijskih vlog, pripovedoval, kako je bil povabljen na eno od naših višjih srednjih šol. Nastopil je kot gost ene izmed številnih Prešernovih proslav na naših solah in se tam sam pri sebi že takoj, na samem začetku vprašal, kaj sploh počne tam, saj mu je bilo takoj jasno, da dijaki, ki so ga bili prisiljeni poslušati, niso prebrali skoraj ničesar in da jih dejansko ne on in ne slovenska književnost čisto nič ne zanimata, kaj šele, da bi bili sposobni z zanimanjem poslušati uro trajajoč pogovor z njim, ki ga je vodila njihova profesorica. Po petih minutah so že imeli prenosne telefone v rokah, mi je pripovedoval, in seveda jih niso imeli v rokah zato, da bi jih opazovali, ampak so si preko sms sporočil dopisovali z vrstniki. Kaj sploh hočeš govoriti o književnosti, če je pa ne poznajo, je še menil kulturnik, ki se je v pogovoru tudi na glas vprašal, zakaj naše višje srednje šole ne priredijo raje skupne Prešernove proslave, kot je tudi samoumočno dejal, da so taki nastopi, ki jih sam naredi iz dolžnosti, pravzaprav preizkus potrpežljivosti.

"Prime te, da bi vstal in šel ven, imate, da bi jih niti pozdravil ne, ampak samo šel stran, ker itak nima smisla, tako daleč so mi bili, da je bilo grozljivo!" Je bil zelo poveden. "Osemdeset let po prvi predstavitvi Vladimirja Levstika je prevajalec Borut Kraševac obogatil zakladnico slovenske prevodne klasike z novim prevodom romana Fjodorja Mihajloviča Dostojevskega Bratje Karamazovi. Nova jezikovna podoba pisateljevega obračuna s ključnimi moralnimi in filozofskimi vprašanji, ki so ga mučila vse življenje, je pomemben kulturni dogodek. Njen avtor, Borut Kraševac, se je s prevodi ključnih avtorjev in del sodobne ruske književnosti, ki zajemajo tako beletristično kot literarnoteoretično in filozofsko pisanje, postavil v vrh najnovejših generacij posrednikov med rusko in slovensko kulturo. Bratje Karamazovi so krona njegovega dosedanjega dela", stoji zapisano ob podatku, da so Bratje Karamazovi slovitega ruskega pisatelja izšli pri Cankarjevi založbi v zbirki Svetovna klasika v novem prevodu, kot je tudi zgovoren podatek, da ima knjiga 892 strani.

Da bi danes še smel upati, da bo kdo od mladih še vedel, kdo je bil Vladimir Levstik, je seveda pobožna želja, ki je pa sam ne gojim. Lahko pa povem, da je omenjeni slovenski pisatelj in prevajalec, ki je umrl leta 1957, se pravi: istega leta, kot sem bil sam rojen, še kako označil mojo mladost, saj je prevedel tako veliko del Dostojevskega kot tudi Tolstojeva "kronska" romana Ana Karenina in Vojna in mir ter tudi roman Ivanhoe Walterja Scotta, Taras Buljba slovitega Gogolja ter Flaubertov roman Gospa Bovary, ki me sicer ni nikdar prepričal, a sem ga moral prebrati, za kar je poskrbel dobri profesor dr. Anton Požar, ki se pri spraševanju "ni pustil prinašati okrog" in je s prstom v posameznem romanu iskal mesta, da je lahko sprašal stvari, ki si jih kot dijak vedel le, če si knjigo prebral. Zgodba Vladimirja Levstika, ki se je rodil sicer leta 1886 v Šmihelu nad Mozirjem, je sama vredna romana, dober "incipit" za ta roman bo uka željan

bralec dobil že v prosti enciklopediji Wikipedija na svetovnem spletu.

Pa bi se raje vrnil k novemu prevodu romana Bratje Karamazovi, ki me čaka na nočni omarici od samega izida. Priznam in ne tajim, zajeten je, mislim, da se ga bom lotil četrtič, če ne že petič, saj vedno en roman velikega Rusa preberem na leto, izbiram med novimi prevodi in starimi, Levstikovimi, ki sem jih vse nakupil v antikvariatu v Ljubljani; vedno se obotavljam, ko začnem roman Dostojevskega, a takrat, ko ga odložim, takrat, ko preberem zadnjo stran, se vedno znova in ponovno prepričam, da je Fjodor eden največjih carjev, kar jih svetovna literatura ima. Vsaj zame. In ne bom po nepotrebnem tvežil, kako lepo je brati Dostojevskega, ker to ni, branje je vse prej kot lahko in uživaško, je pa branje, ki se vate "usede". Fjodor je Fjodor! Je car carjev!

"Oblikovne pomanjkljivosti Bratov Karamazovih gredo v dobršni meri na rovaš "zunanjih" okoliščin. Roman je glede marsičesa ostal torzo, ker je avtor umrl, preden se je lahko lotil jasno zasnovanega in tudi v samem

romanu napovedanega nadaljevanja. Nastajal je pod pritiskom, v naglici, saj je sproti, v ritmu nastajanja po kočskih izhajal v Ruskem vestniku. Vse to je gotovo imelo posledice. Nekateri kritiki so tedaj in pozneje na roman, ki je bil v splošnem sprejet izjemno dobro, naslovili kopico očitkov. Na primer, da ima preveč ekskurzov in stranskih oseb, ki v romanu nimajo nikakršne funkcije; da slog ni povsem enoten; da genialnim, z dramsko eksplozivnostjo nabitim prizorom (na primer gogoljevski

burkaštvo starega Karamazova v samostanu), sledijo dolgovezne, moralistično-podučne "tirade" (denimo o meniškem življenju); da so nekateri liki življenjski in prepričljivi, drugi manj posrečeni, papirnati, spet tretji pa groteskno pretirani; da posamezni prizori glede na pomen, ki ga imajo za celoto, po svojem obsegu in mestu v kompoziciji niso primerno uravnoteženi; da so mnogi odlomki neprepričljivo fantastični (na primer dialog Ivana s hudičem, ki za Janka Lavrina, nasprotno, pomeni najvišji umetniški domet Dostojevskega); da je sklep romana, ki prikazuje Aljošo in družico dečkov po pogrebu ljuše, plehek in osladen itn. Te očitke je včasih težko ovreči, potrditi jih je namreč mogoče s konkretnimi primeri iz besedila. Pa vendar so bralčeva občutja, ko odloži Brate Karamazove - mogočna in katarzična. Roman deluje veličastno kljub morebitnim pomanjkljivostim; še več, morda celo zaradi njih. Tako živo se nas namreč dotakne zato, ker je v svoji muhavi neenotnosti, neuravnoteženosti, mešanici odlik in slabosti, čustveni neposrednosti in včasih res že skoraj preveč preprosti odkritosrčnosti po svoji formi vzporednica življenju. Bratje Karamazovi, tak je vtiš, nas nagovarjajo s prepričljivostjo življenja", je v odlično slovensko revijo Pogledi pred kratkim zapisal prodorni Tomo Virk. In povedal je vse ali skoraj vse in vendar premalo. Ker Dostojevskega je treba brati. Brati. Prvič, drugič, tretjič...

Vedno znova in vedno prvič. Da se lahko upravičeno sprašuješ, kaj sploh počneš tukaj!

Fjodor M. Dostojevskij

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Arezzo - Polet Kwins 13:1

NAMIZNI TENIS

Ženska A1 liga: Norbello - Krus 4:1

NOGOMET

D liga: Krus - Concordia 2:1

Promocijska liga: Pro Gorizia - Vesna 0:4,

Martignacco - Juventina 1:1

1. amaterska liga: Savodnje - Isonzo 1:0,

Domio - Primorec 0:1

2. amaterska liga: Zorja/Gaja - Breg 0:1,

Primorje - Sant'Andrea 2:0

3. amaterska liga: Chiarbola - Mladost 0:1

KOŠARKA

C1 liga: Jadran - Marghera 58:68

C2 liga: Breg - Muggia 77:68, Bor - Cormons

73:79

ODBOJKA

Moška C liga - Play-off: Vbu - Sloga 3:1, Soča - Il Pozzo 1:3

Play-out: Val - Cervignano 3:0, Buia - Sloga 3:1

Ženska C liga - Play-out: Sloga - Chions 2:3

Moška D liga - Play-off: San Vito - Olympia 3:0

Play-out: Altura - Naš Prapor 3:1

Ženska D liga: Kontovel - Altura 3:1, Gemona

- Bor 3:2

Ekološki kmet in glasbenik

Jani Kutin – "Križarjew s Čadrga"

"Ja, tako je bilo, da so se v Bohinju kmetje uprli grofu, ta pa je upor zatrl in jih dal zapreti, njihovim ženam pa je dovolil, da lahko odidejo in s seboj odnesejo, kar lahko nesejo v koših. In izbrale so svoje može, si jih naprtale v koše in čez južnobohinjske hribe so prišli sem in se naselili v Čadrgu", je pripovedko, ki govori o nastanku vasi, povzel Jani Kutin – "Križarjew s Čadrga". Jani je kot eden od šestih otrok pri hiši pred leti prevzel Ekološko kmetijo "Pri Križarju", poleg ekološkega kmetovanja, s katerim se danes ukvarjajo štiri kmetije v vasi, pa se intenzivno in uspešno ukvarja tudi z glasbo. Čadrg na Tolminskem, ki leži 700 metrov visoko, obkrožen z gorami, je zelo posebna vas. Prvič zaradi dostopa iz Zatoľmina, čez Hudičev most in mimo Dantejeve jame, po ozki in prepadni, adrenalinski cesti, ki so jo domačini pred 40 leti s prostovoljnimi delom sami razširili iz kolovoza in asfalta. Drugič zaradi omenjenega ekološkega kmetovanja in pridelave odličnega sira Tolminec v skupni vaški sirarni; delajo ga vsak dan v letu in je v veliki meri prodan, še preden je narejen. Čadrg je nekaj posebnega tudi zato, ker so njegovi prebivalci leta 1999 velikodušno sprejeli medse Don Pierinovo komuno za zdravljenje odvisnosti Skupnosti Srečanje, ki je nikjer drugje v Sloveniji niso hoteli, Čadrgni, kot se imenujejo domačini, pa so jim sami ponudili poslopje zapuščene šole na robu vasi. Na začetku stoletja je namreč v Čadrgu živelo preko 250 ljudi, po drugi svetovni vojni pa je začelo prebivalstvo močno upadati, saj

si je država prilastila vaše planine, kasneje pa prepovedala še kozjerejo, da bi zaščitila gozdove. Za vas in njene prebivalce je bilo to skoraj usodno, a so se obdržali. Danes živi v Čadrgu 35 prebivalcev, kar ni veliko. Bolj spodbuden je podatek, da je polovica vseh prebivalcev mlajših od trideset let in da so mladi v vasi precej aktivni. Jani je bil zadnjih deset let med najbolj dejavnimi. Sodeloval je v številnih vaških glasbenih skupinah, ki jih je bilo toliko zato, ker so ene igrale punk, druge eksperimentalno glasbo, tretje etno ipd. Zadnje čase ustvarja predvsem v duetu Bakalina, kjer poje ob spremljavi harmonikarice Renate Lapajna. Izdala sta že dva CD-ja in veliko koncertirata po Sloveniji. Pred kratkim je postal oče, tako da mu ob kmetovanju in glasbenem ustvarjanju počasi zmanjkuje časa za ostale stvari. Tudi zaradi tega letos avgusta v Čadrgu ne bo že tradicionalnega Tabora narave in glasbe Čadrg Records z glasbenimi, likovnimi, kiparskimi in drugimi delavnicami, ki ga je brez vsakršne reklame, samo s prenašanjem od ust do ust zadnja leta obiskovalo vse več ljudi, tudi tristo na večer, kar je skoraj desetkrat več kot prebivalcev in trikrat več kot vseh krav v vasi. "Vsaka reč ima rep in glavo in deset let je bilo dovolj. Zdaj ima že vsak od nas toliko drugega dela, da se mi zdi brez zveze, da bi to počasi zbledelo. Bolje je, da s tem končamo. Tudi prostor ni več prenesel toliko ljudi in glede na to, da je bil to tabor narave, smo jo morali očistiti in smo rekli dost je", je odločitev pokomentiral Jani. Srečala sva se pri njem doma, kjer me je na vhod-

nih vratih pozdravil napis Buohdidabra (Bog daj dobro!), kot se glasi tudi naslov drugega albuma dua Bakalina. Po vseh tistih ovinkih na cesti, ki velja za eno najbolj divjih v Sloveniji, ko se mi je zdelo, da sem pripeljal v povsem drug svet, kar po svoje rog 15 ton sira in pol manj skute. Zadnje čase prodajajo tudi vse več sirotke in kisave, stranskih produktov pri pridelavi sira oziroma skute, ki sta med zagovorniki zdrave prehrane vse bolj priljubljeni. Tudi v zvezi s tem je povedal zanimivo anekdotično ok-

roma staro bovsko pravljico, ki govori o divjem možu, ki je naučil Trentarje delati skuto in sir, da bi ga izpustili, ko so ga ujeli. Potem ko so ga izpustili, pa je s seboj odnesel tudi skrivnost o tem, da je najboljše ostalo v sirotki. "Sirotka je res zelo zdravilna, saj ostane v njej večina mineralov in rudnin, kar jih je v mleku. Kisava, ki je fermentirana sirotka, pa ima še boljše učinke, čeprav jo je težko piti, ker je res že konk-

red, predvsem pa dovolj dela že sami s sabo. "Potem ko ozdravijo, jih veliko pride na obisk. Nekateri pridejo z družino, ki so si jo ustvarili, in so zelo veseli. Zelo 'fajn' jih je videti čiste", je še povedal "Križarjew s Čadrga", ki mu ob ekološkem kmetovanju in mladi družini ostaja še dovolj energije za glasbeno ustvarjanje. V preteklih letih je sodeloval z glasbenimi skupinami The Štrudls, Migowc, Salamandra Salamandra in Čarangi, zadnje ča-

se pa je aktiven v Bakalini. "Muzika je bolj za veselje. Marsikdo me vpraša, kako dobi kmet sploh čas za glasbo. Nekaj takega moraš imeti, kar ni obvezno. Prav 'fajn' je iti na kakšen koncert in malo zabavati ljudi", je pojasnil in pristavil, da okolje, v katerem živi, zagotovo vpliva na glasbeno ustvarjanje, saj se tudi večina besedil dua Bakalina nanaša na kmečko življenje in okolje. O odzivih na glasbo in nastope dua Bakalina pa je povedal: "Melodije so enostavne, besedila hecna, tako da so odzivi super. Če bi lahko, bi imela še več koncertov, a vse ima svojo mejo". Jani je seveda posebej v stoodstotno pozitivnem smislu, zato se tudi oba albuma dua Bakalina prodajata na nenavaden način. Preko ene od spletnih strani ju je mogoče kupiti tako, da za vsak album odštete toliko, kolikor se vam zdi vreden. Kako učinkovita je takšna prodaja, je seveda vprašanje, a zdi se, da Janiju za to ni pretirano mar. V dolini takih, kot je on, "ne delajo več", pa tudi sicer se v dolini – če še malo pretiram – vse, kar je dobrega, slej ko prej skvari, če hoče preživeti. Gor v Čadrgu, visoko med gorami, je drugače. Najbrž sta tudi zato tam pridelani sir in albuminska skuta, ki sem jo poskusil direktno iz kotla v tamkajšnji sirarni, tako božanska. Isto velja očitno tudi za glasbo dua Bakalina, ki nastaja tam visoko, bliže nebu, saj česa tako izvirnega in duhovitega, a obenem sila preprostega nisem slišal še lep čas.

Nace Novak

Kje je prava sreča?

Razpad družine v imenu svobode

Jasno je, da je družinska zveza danes v velikih težavah. Politične oblasti še vedno prisegajo na razizem: za vse so krivi homoseksualci, istospolne zveze in posvojitve otrok v takih zvezah so največji in edini greh. Oni so temeljna grožnja tradicionalnemu pojmovanju družine. Enostavno in priročno je to: dobili smo zunanjo krivico, mi pa lahko mirne duše spimo z mladimi prostitutkami. Sam sem prepričan, da je problem današnje družine veliko globlji, bolj jasan in trdovraten, da bi ga lahko rešili z rasistično politiko. V evoluciji poznamo pač tudi regresijo...

Naivno bi bilo obravnavati družino kot individualni pojav. Je namreč (in še vedno je kljub vsemu) osnovna celica družbe, faktor ljubezni, a tudi preživetja, ekonomizacije vsakdana, vzdrževanja premoženja, stvar nasledstev. Vse to je bilo možno v svetu, ki je bil predvidljiv, vzročno posledičen, linearen. V takem modernem svetu 19. in 20. stoletja so imeli ljudje zaupanje v prihodnost. V primeru kapitala je to jasno: akumulirati ga pomeni imeti investiran garancijo za prihodnost. V hudih časih, ki bodo nedvomno prišli, bomo lažje shajali, ker smo shranili delček sredstev, energije, zamisli, ki v tem času niso izgubili svoje vrednote. Isto velja za družino. Šlo je enostavno za stvar, v katero velja vložiti tako in drugačno energijo. Družinsko zgodbo velja začeti, a tudi razvijati in nadaljevati. Kot vsaka zgod-

ba ima tudi ta težka obdobja in zapreke, ki so toliko večje, kolikor je velika ljubezen, ki v njej vlada. A kljub temu gremo naprej, vztrajno in

zagrizeno, v prepričanju, da je stvar mogoče izboljšati oz. da je družina dobra, pravzaprav najboljša možna investicija v življenje.

Ne zatiskam si oči, saj so isti razlogi nudili simbolno oporo patriarhatu, omejevali samoiniciativo in svobodo družinskih članov, podpihovali "čudaškost" drugačnega, povelečevali kraljevino avtoritete ipd. A to je že druga zgodba. Hkrati me ne razumite napak: tradicionalno družino ne želim zvesti na golo praktičnost, funkcionalnost, ki "se splača". Družina je in bo predvsem zveza dveh ljudi in njihovih duš, čeprav so, tudi je treba priznati, odločevali tudi drugi vidiki praktične narave.

Na določeni točki, ki jo postavljam v desetletja po drugi svetovni vojni, t. j. v generaciji '68 svojih staršev (malo za hec, malo zares), so se družine in prihodnji starši odločili za uporabo avtoritetam, nesvobodi, patriarhalnosti. Naradili so velik, nujen obrat, ki je spre-

menil družbo do njenih temeljev, do današnjih dni pa je zadobil bizarne, naravnost nevarne razsežnosti. Zapriseženost totalni svobodi je postala izgovor za izogibanje odgovornosti, hipijevska skupnost se je spremenila v kontraproduktivni skrajni individualizem, družina v tem kontekstu nima več prostora. Razlogi za to so kristalno jasni in, žal, zmagoslavni. Izguba smisla in cilja povzročijo, da se življenje spremeni v nanizanko. Človek zmeden bega od ene do druge epizode brez rdeče niti. Prihodnost postane nepredvidljiva, kalna, še dobro, da dospemo do drugega dne. Edina možnost zadovoljive užitka, uspeha, sreče je hitra, fast-food, v tabletkah. Za uspeh in srečo ni potrebno več garati, ali jo dosežemo takoj ali spremenimo smer. Šovi talentov, vrste pred casinoji, zaupanje v loterijo, spreminjanje poklicev, večkompetentnost (oz. nekompetentnost v ničemer), ne nazadnje spreminjanje mož, žena oz. razpad družine. Vsi ti elementi niso izolirani med seboj, so del iste, globalne zgodbe, v kateri je malo prostora za tradicionalno družino.

Kdor verjame v obstoj tradicionalne družine, je tako postal odpadnik, čudak. Kako drugače, ko pa družino predstavljajo kot nepotrebno muko, ki bi se ji lahko izognili? Poglejte, kako se imajo 'fajn' tisti, ki se ji izogibajo! Saj vendar samo plešejo, pohajajo, uživajo, vi družinski molji pa mečete v koš vse te življenjske priložnosti. Prepričan sem, da je to napačno, da nas oglaševalski mogotci zavajajo z očmi, v katerih se bleščijo zeleni dolarji. Ali res mislite, da je brezpogojna svoboda edina pot do sreče? Vem, da je svoboda zaradi svobode same, brez vsebine in duše, le svoboda samote, ultimativne prepuščenosti samemu sebi. Še vam to zdi svobodno, sreče polno življenje?

Jernej Šček

Zmeda v glavah naših rojakov v Sloveniji Zamejci in Italijani eno in isto?

Včasih se ob branju slovenskih medijskih portalov zamislim. Včasih me tako razjezi, da potem na glas v uredništvu zavzdihnem, da se naš Jurij obrne in tudi sam pove svojo, o kmetih na Vipavskem, od koder izhajajo, o njihovem odnosu do zemlje in do vasi, o tem, zakaj Brici svojega ne prodajajo, Kraševci pa ja, o slovenstvu in še o marsičem. Včasih se na uredništvu pač vname debata. Tokrat smo se pogovarjali o Italijanih, ki kupujejo hiše na Krasu v Sloveniji. Pritegnila me je vest, da si Italijani želijo stanovanj na Krasu, integracije pa ne. Tak naslov je namreč nosil članek na spletnem portalu RTV-ja. Priznam, da nimam ničesar proti Italijanom, čeprav sem po drugi strani še vedno navezana na idilično podobo slovenske vasi. (Mogoče ja za to kriva tudi slovenska književnost, prežeta s kmečko povestjo.) Naslov me je torej zvalil, da sem odprla stran. Kaj pa sem tam prebrala? Članek, ki je ustvarjen zato, da med bralci ustvarja zdravo. Uspešen seveda, sodeč po številu komentarjev, ki udrihajo po Primorcih, ker ne branijo slovenstva ali krivijo vlado, ki dovoljuje prekomerno gradnjo na slovenskem Krasu. Italijani pač kupujejo, ker jim nekdo tam prodaja. Ničesar ne kradejo, ničesar ne ogrožajo. Če se Slovenci hočejo pogovarjati z njimi po slovensko, naj se pač pogovarjajo po slovensko. Ker pa stereotipno trdim, da so Italijani bolj trde glave za jezike, lahko upravičeno sumimo, da uporabljajo v vsakdanjem življenju italijanski jezik le zato, ker jim ta jezik omogoča to, kar mora jezik omogočati: komunikacijo. Zakaj naj

bi bilo to sporno, ne vem. (Mogoče sem včasih idealist.) Nekaj pa me je vendarle zmotilo pri omenjenem članku. Zmotilo me je dejstvo, da so za Slovenijo (ali mogoče le za Božaco, župana občine Divača) zamejci ali Italijani ena in ista stvar. Samo tako si lahko razlagam dejstvo, da v članku pisec nenehno govori o Italijanih, nato pa naenkrat Božac izjavi, da so stanovanja za zamejce relativno poceni. Iste besede se pojavijo tudi v didaskaliji pod fotografijo novo zgrajenih stavb. Pri tem sem se seveda začela spraševati, ali mogoče slabo razumem besedo zamejec, ali mogoče ta izraz naenkrat označuje katero koli osebo, ki živi za neko mejo. Mogoče je le slovar slovenskega knjižnega jezika zastarel, ker v njem še vedno piše, da je zamejec pripadnik slovenske narodne skupnosti, ki živi za državno mejo z Avstrijo, Italijo, Madžarsko. Pa naj kdo bere ta zapis kot ostanek zagledano-

sti v naše malo zamejstvo, s prikritimi vzkliki, kako je mati Slovenija spet pozabila na nas. To ni bil moj namen. Žalostno pa se mi zdi dejstvo, da je z uporabo izraza zamejec v takem kontekstu, (ker članek seveda sploh ne govori o Slovencih v Italiji), jasno viden odnos do nas: zamejcev, Italijanov?!? Pa saj je eno in isto.

Bee